

NIEUWSBRIEF • RECHTSPRAAK EUROPA

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

Inhoud.....	1
Leeswijzer.....	4
Deel I - Rechtspraak.....	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B).....	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	7
Arbitrage	11
Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V).....	11
Belastingen	16
Belastingen, btw (Fi - S)	18
Belastingen, douane en tariefindeling	20
Belastingen, vennootschapsbelasting	21
Bestuursrecht	22
Brexit.....	23
Civil	23
Consumenten (C)	24
COVID-19	26
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S).....	27
Digitale markt.....	29
Discriminatie	29
Eigendomsrecht.....	30
EMU, Bankenunie, financiële markt en diensten.....	30

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr).

Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. **Vaste medewerkers:** Sophie Abelsma, Roel Andrea, Remco den Arend, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keereweer, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel, Charlotte Roseboom, Chris Sillen, Nynke Veenstra en Bonita van Vliet.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de

Familieleven en familierecht.....	31
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.....	32
Gewasbeschermingsmiddelen	33
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	34
Godsdienstvrijheid (B)	36
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	36
IE - Intellectuele eigendom	37
Insolventie.....	39
Institutioneel	40
Interstatelijke klachten	40
IPR.....	40
Kansspelen	43
Kinderrechten	43
Landbouw en visserij (B)	43
LHBT-rechten	44
Luchtvaart (C).....	44
Manipulatiesoftware auto's (C).....	45
Mededinging	45
Milieu, natuur, duurzame energie	46
Ne bis in idem (B – S).....	49
Overlevering en uitlevering (S).....	49
Prejudiciële procedure HvJ.....	50
Privacy en persoonsgegevens	51
Procesrecht en recht op eerlijk proces	57
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht.....	57
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	57
Psychiatrie	58
Rechtsstaat en rechterlijke macht	59
Recht op leven (Fa-S)	62
Sport	63
Staatsteun.....	64
Strafrecht	66
Terrorisme en witwassen.....	70
Toegang tot documenten.....	70
Verkiezingen en kiesrecht	70
Vervoer en reizen (C - B).....	71
Verzekeringen	73
Vrijheid van verplaatsing	74

Vrijheid van meningsuiting en pers	74
Deel II – Algemeen	79
Cursus en opleiding	79
Nieuwsbrieven	80
NL zaken bij het HvJEU	81
NL zaken bij het EHRM	96
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM	105

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-6/20 – Riigi Tugiteenuste Keskus – Estland – ECLI:EU:C:2021:402 – conclusie – arrest

Overheidsopdrachten – Kwalitatieve selectiecriteria – Gelijke en niet-discriminerende behandeling - Erkenningsvereiste

Richtlijn 2004/18/EG. Verordening (EG) nr. 852/2004. Het Estse ministerie van Sociale Zaken heeft, in 2015 en 2017 twee procedures voor de plaatsing van overheidsopdrachten voor de verstrekking van levensmiddelen aan behoeftige personen uitgeschreven. De inschrijvers moesten bij de indiening van hun inschrijving aantonen dat zij van de Estse bevoegde autoriteit een erkenning hadden verkregen of waren ingeschreven in het toepasselijke nationale register.

De organisatie Innove SA, die was belast met het beheer van de financiële steun uit Europese fondsen, en het ministerie van Financiën, Estland verschillen van mening met het ministerie van Sociale Zaken over de verenigbaarheid van die eisen met het Unierecht.

Hof: De artikelen 2 en 46 van richtlijn 2004/18/EG moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling volgens welke de aanbestedende dienst in de aankondiging van de opdracht als kwalitatief selectie criterium van de inschrijvers moet verlangen dat zij reeds bij de indiening van hun inschrijving aantonen te beschikken over de registratie of de erkenning die vereist is volgens de regeling die geldt voor de activiteit waarop de overheidsopdracht in kwestie betrekking heeft en die is afgegeven door de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de opdracht zal worden uitgevoerd, zelfs al hebben zij een soortgelijke registratie of erkenning al verkregen in de lidstaat waar zij gevestigd zijn.

Het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen moet aldus worden uitgelegd dat het niet kan worden ingeroepen door een aanbestedende dienst die in een aanbestedingsprocedure – om aan de nationale levensmiddelenwetgeving te voldoen – van de inschrijvers heeft verlangd dat zij reeds bij de indiening van hun inschrijving beschikken over een registratie of erkenning die is afgegeven door de bevoegde autoriteit van de lidstaat waar de opdracht zal worden uitgevoerd.

HvJ – BESCHIKKING – 26 mei 2021 – zaak T-54/21 R – OHB System/Commissie – ECLI:EU:T:2021:292 – persbericht – beschikking

Europese ruimtevaartorganisatie – Galileo satelliet - Aanbesteding

Verzoekster, OHB System AG, is een Duits bedrijf dat zich bezighoudt met innovatieve systemen voor de ruimtevaart. De Europese ruimtevaartorganisatie (ESA) heeft een aanbesteding gepubliceerd in het PbEU. Verzoekster heeft meegedaan, maar is uitgesloten van deelname.

Verzoekster heeft verzocht om opschorting van de tenuitvoerlegging van de beslissingen van de Europese ruimtevaartorganisatie. Dit verzoek wordt door het Gerecht afgewezen.

Gerecht: het verzoek wordt afgewezen. De beschikkingen van 31 januari 2021, OHB System/Commissie (T-54/21 R), en van 26 februari 2021, OHB System/Commissie (T-54/21 R), “sont rapportées”.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 3 maart 2021 (ECER 21.4.21) - C-213/21 en C-214/21 - Italy Emergenza e.a.

Overheidsopdrachten

Richtlijn 2014/24/EU. In beide zaken heeft de sociale coöperatie zonder winstoogmerk, Italy Emergenza, beroepen ingesteld tegen de aankondigingen van overheidsopdrachten. De overheidsopdrachten zouden onrechtmatige clausules bevatten waardoor zij niet deel kan nemen aan de aanbesteding. In het bijzonder voert Italy Emergenza aan dat de toegepaste nationale regeling in strijd is met overweging 28 en artikel 10h) van richtlijn 2014/24, op grond waarvan sociale coöperaties met het oog op de rechtstreekse gunning van de nood- en spoeddiensten volledig zouden zijn gelijkgesteld met vrijwilligersverenigingen, aangezien beide non-profitorganisaties zijn. De vraag is kortgezegd of sociale coöperaties die hun winsten niet volledig herinvesteren en restorno's uitkeren, rechtmatig kunnen worden uitgesloten van de gunning bij overeenkomst van de dienst voor medisch nood- en spoedvervoer?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Bulgarije – 26 maart 2021 (ECER 28.5.21) – C-195/21 - Smetna palata na Republika Bulgaria*

Overheidsopdrachten - Bescherming financiële belangen EG – Europese subsidies – LIFE - begrip onregelmatigheid

Richtlijn 2014/24/EU. Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95. Verordening (EU) nr. 1303/2013. Verordening (EU) nr. 1293/2013. Verzoeker heeft beroep ingesteld tegen een boetebesluit van de president van de Bulgaarse rekenkamer waarbij aan verzoeker een geldboete is opgelegd krachtens de Bulgaarse wet inzake het plaatsen van overheidsopdrachten. Deze administratieve sanctie is opgelegd op grond van een overtreding van de aanbestedingsregels die is begaan door een aanbestedende dienst waaraan een subsidie uit het Europese operationele programma "Milieu 2014 – 2020" was toegekend.

De vragen betreffen o.a. de evenredigheid van de door de aanbestedende dienst gestelde voorwaarden. Ook wordt verzocht om uitlegging van het begrip "onregelmatigheid", en het verschil tussen administratieve maatregelen en sancties volgens artikelen 4 en 5 Euratomverordening.

EUROPESE COMMISSIE

Geactualiseerde editie van de Gids sociale overwegingen bij overheidsaanbestedingen uitgebracht (ECER)

OVERIG

- The tug o' war for subcontracting in public procurement (EU law analysis)
- Uitsluiting van ontvangers van buitenlandse subsidies in aanbestedingsprocedures: bezinning geboden! (renforce)

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Yocheva en Ganeva t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [18592/15](#) - [43863/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD001859215

Discriminatie bij toekenning van ‘familie-toeslag’ voor alleenstaande ouders - Onterecht onderscheid tussen kinderen waarvan een ouder is overleden en kinderen waarvan een ouder onbekend is - Schending

Artikel 14 en 8 EVRM. Klaagsters, alleenstaande moeders klagen erover dat er sprake is van discriminatie omdat hen een ‘familie-toelage’ wordt onthouden.

Naar Bulgaars recht hebben families waarvan één ouder in leven is recht op een ‘familie-toelage’. De autoriteiten weigerden deze ‘familie-toelage’ uit te keren aan klagsters omdat zij niet konden aantonen dat hun kinderen waren erkend door vaders die inmiddels waren overleden.

Klaagsters baseren hun klacht op artikel 14 EVRM (verbod van discriminatie) in samenhang met artikel 8 EVRM (recht op eerbiediging van privé, familie en gezinsleven) en stellen dat de voorwaarden voor het ontvangen van de ‘familie-toelage’ inbreuk maken op hun rechten. De interpretatie dat ‘één ouder in leven’ alleen betrekking heeft op families waarvan een ouder is overleden is discriminerend ten opzichte van families waarvan één van de ouders onbekend is.

Het hof overweegt dat bovenstaand onderscheid dat wordt gemaakt inderdaad een inbreuk is op artikel 14 en 8 EVRM. Een alleenstaande moeder waarvan de vader onbekend is, bevindt zich in een vergelijkbare situatie als de ouder die na het overlijden van de andere ouder alleen achter blijft.

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-130/20 – INSS – Spanje – ECLI:EU:C:2021:381 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid – Pensioentoeslag wegens moederschap bij vervroegd pensioen?

Richtlijn 79/7/EEG. Y.J. is op eigen verzoek vervroegd met pensioen gegaan. Met ingang van 4 december 2017 wordt aan haar een pensioen uitgekeerd. Y.J. heeft tegen dit besluit bezwaar gemaakt onder aanvoering dat het INSS haar de pensioentoeslag wegens moederschap had moeten toekennen, aangezien zij drie kinderen heeft. Het INSS heeft dit bezwaar afgewezen op grond dat deze pensioentoeslag wegens moederschap niet van toepassing is wanneer de betrokkene kiest voor vervroegd pensioen.

Hof: Richtlijn 79/7/EEG is niet van toepassing op een nationale regeling die vrouwen met ten minste twee biologische of geadopteerde kinderen een pensioentoeslag wegens moederschap toekent ingeval zij met pensioen gaan op de wettelijke pensioenleeftijd of ingeval zij om bepaalde in de wet vastgestelde redenen vervroegd met pensioen gaan, maar niet ingeval zij vrijwillig vervroegd met pensioen gaan.

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-27/20 – CAF – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:383 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Vrij verkeer werknemers – Kinderbijslag – Detachering bij in andere lidstaat gelegen instelling van de EU - Referentiejaar

Artikel 45 VWEU. Verordening (EU) nr. 492/2011. Verordening nr. 883/2004. Het echtpaar P.F. en Q.G. – beiden Franse staatsburgers – ontvingen kinderbijslag ten belope van in totaal 458,02 EUR per maand. De betaling van deze kinderbijslag is onderbroken naar aanleiding van de detachering van Q.G. – magistraat bij de Franse rechterlijke orde – bij het HvJEU in Luxemburg voor een periode van drie jaar. Ten gevolge van zijn nieuwe ambt namen de jaarinkomsten van Q.G. toe. Nadat Q.G. naar Frankrijk was teruggekeerd en zijn oorspronkelijke ambt had hervat – hetgeen leidde tot een aanzienlijke vermindering van zijn inkomsten – hebben verzoekers in het hoofdgeding bij het Franse fonds voor kinderbijslag een aanvraag voor

kinderbijslag ingediend. Daarbij voerden zij aan dat de in aanmerking te nemen inkomsten de gezinsinkomsten op de datum van die aanvraag moesten zijn en dat artikel R. 532-3 CSS, waarin het begrip „referentiekalenderjaar” wordt gedefinieerd als het voorlaatste jaar dat voorafgaat aan de betalingsperiode – dat wil in casu zeggen het jaar 2015 – niet mocht worden toegepast.

Het Fonds voor kinderbijslag heeft het echtpaar meegedeeld dat de kinderbijslag 115,65 EUR per maand zou bedragen. Verzoekers hebben bezwaar gemaakt en zijn tegen de afwijzing in beroep gegaan. Tsjechië, Italië en Polen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 45 VWEU en artikel 7, lid 2, van verordening (EU) nr. 492/2011 staan niet in de weg aan een regeling van een lidstaat op grond waarvan het voorlaatste jaar dat voorafgaat aan de betalingsperiode in aanmerking wordt genomen als referentiejaar voor de berekening van de uit te keren kinderbijslag, waardoor in geval van een aanzienlijke verhoging van de inkomsten die een nationale ambtenaar ontvangt tijdens een detachering bij een in een andere lidstaat gelegen instelling van de Europese Unie, het bedrag van de kinderbijslag bij terugkeer van deze ambtenaar naar zijn lidstaat van herkomst gedurende twee jaren sterk wordt verminderd.

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-879/19 – Format – Polen – ECLI:EU:C:2021:409 – geen conclusie – arrest

Sociale zekerheid – Vaststelling van de toepasselijke wetgeving – Persoon die op het grondgebied van twee of meer lidstaten werkzaamheden in loondienst uitoefent

Verordening (EEG) nr. 1408/71. Betrokkene, een Poolse onderdaan met woonplaats in Polen, heeft voor Format, die gevestigd is in Polen, gewerkt in het kader van een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur in het tijdvak van 20 oktober 2006 tot en met 31 december 2009. Tijdens dit tijdvak werkte hij vanaf 23 oktober 2006 in Frankrijk, van 5 november 2007 tot en met 6 januari 2008 in het Verenigd Koninkrijk, en vervolgens vanaf 7 januari 2008 opnieuw in Frankrijk.

Het Poolse instituut voor sociale zekerheid heeft zich op artikel 14, lid 1, onder a), en lid 2, onder b), van verordening nr. 1408/71 gebaseerd voor zijn weigering om aan de betrokkene een E 101-formulier uit te reiken ter bevestiging van het feit dat hij van 23 december 2007 tot en met 31 december 2009 onder het Poolse socialezekerheidsstelsel viel uit hoofde van de arbeid die hij voor Format had verricht.

Format en betrokkene hebben tegen dit besluit beroep ingesteld bij de rechter in eerste aanleg die dit beroep heeft verworpen. Deze rechterlijke instantie heeft geoordeeld dat, aangezien de betrokkene gedurende meerdere maanden achtereenvolgens op het grondgebied van twee lidstaten voor Format had gewerkt, hij niet binnen de werkingssfeer van artikel 14, lid 2, onder b), van verordening nr. 1408/71 maar wel binnen die van artikel 13, lid 2, onder a), van die verordening viel. België heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 14, lid 2, van verordening (EEG) nr. 1408/71 is niet van toepassing op een persoon die in het kader van één enkele arbeidsovereenkomst die is gesloten met één enkele werkgever en die in de uitoefening van een beroepsactiviteit in meerdere lidstaten voorziet, gedurende meerdere opeenvolgende maanden uitsluitend op het grondgebied van elk van deze lidstaten werkzaamheden verricht, wanneer de duur van de ononderbroken tijdvakken van werkzaamheden van die persoon in elk van deze lidstaten meer dan twaalf maanden bedraagt, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 6 mei 2021 – zaak C-428/19 – RapiSpeed – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:371 – conclusie

Detachering – Internationaal wegvervoer

Richtlijn 96/71/EG (Detacheringsrichtlijn). Verordening (EG) nr. 561/2006. Verzoekers in het hoofdgeding zijn bestuurders die werkzaam zijn in het internationale vervoer. Zij worden regelmatig vanuit Hongarije in Frankrijk ter beschikking gesteld. Omdat hun feitelijke loon tijdens hun terbeschikkingstelling ver onder het toepasselijke Franse minimumloon zou liggen en aldus

de door artikel 3, lid 1, van richtlijn 96/71/EG gewaarborgde arbeidsvoorwaarden zou schenden, zijn verzoekers opgekomen tegen hun Hongaarse werkgever.

In deze context wenst de verwijzende rechter onder meer te vernemen, in de eerste plaats, of de detacheringsrichtlijn op verzoekers van toepassing is, in de tweede plaats, of de aan verzoekers betaalde dagvergoedingen moeten worden geacht onderdeel te zijn van hun minimumloon en, in de derde plaats, of de vergoeding voor brandstofbesparing die af en toe aan verzoekers wordt betaald de verkeersveiligheid in gevaar kan brengen, wat in strijd zou zijn met verordening (EG) nr. 561/2006.

A-G: Artikel 10 van verordening (EG) nr. 561/2006 moet aldus worden uitgelegd dat het op zich niet in de weg staat aan een vergoeding voor brandstofbesparing die een ter beschikking gestelde werknemer van zijn werkgever kan ontvangen wanneer een bepaalde standaard voor het brandstofverbruik niet wordt overschreden. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of in de bijzondere omstandigheden van het concrete geval de vergoeding voor brandstofbesparing niettemin moet worden geacht verband te houden met de afgelegde afstanden en/of de hoeveelheid vervoerde goederen en van dien aard is dat zij de verkeersveiligheid in gevaar brengt en/of een schending van verordening nr. 561/2006 in de hand werkt.

 A-G: gedetacheerde werknemer kan wettelijke bepalingen inzake minimumlonen van een andere lidstaat inroepen bij de rechter in zijn lidstaat van herkomst (ECER)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 19 maart 2021 (ECER 21.5.21) – C-199/21 - Finanzamt Österreich

Kinderbijslag – Ouderdomspensioen - Woonstaat - Pensioenstaat

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. De Oostenrijkse belastingdienst vordert van verzoeker restitutie van de kinderbijslag voor de periode van januari - augustus 2013 voor diens meerderjarige kind. Verzoeker is Pool van geboorte en oefent sinds 1989 in Oostenrijk een beroepswerkzaamheid uit. Aanvankelijk werkte hij telkens drie weken in Oostenrijk en verbleef hij vervolgens één week bij zijn gezin in Polen. Vanaf 1992 was hij enkel nog bij gelegenheid in Polen. Sinds 2001 heeft hij de Oostenrijkse nationaliteit en heeft hij zijn enige woonplaats in Oostenrijk. Zijn echtgenote en zijn dochter wonen in Polen en hebben de Poolse nationaliteit. Sinds juli 2011 zijn verzoeker en zijn Poolse vrouw gescheiden. Sinds november 2011 ontvangt verzoeker zowel in Oostenrijk als in Polen een ouderdomspensioen. Dat is de reden waarom de verwerende instantie de Oostenrijkse kinderbijslag en het kinderaftrekbedrag terugvordert. Aangezien verzoeker in Polen een pensioen ontvangt, is Oostenrijk vanuit Unierechtelijk oogpunt niet bevoegd en is ook de verplichting tot betaling van een aanvullende toeslag overeenkomstig artikel 68(2) van verordening 883/2004 niet van toepassing. De vragen hebben betrekking op Oostenrijk als woonstaat/pensioenstaat en de voorwaarden voor het ontvangen van bijslagen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 9 februari 2021 (ECER 11.5.21) – C-192/21 - Comunidad de Castilla y León*

Arbeidsovereenkomsten bepaalde tijd

Raamovereenkomst van 18 maart 1999 tussen de algemene brancheoverkoepelende organisaties (Unice, CEEP en EVV) inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is opgenomen in de bijlage bij richtlijn 1999/70. De vragen gaan over het behalen van bepaalde rangen door tijdelijke en vaste werknemers. Worden tijdelijke werknemers anders behandeld dan vaste werknemers? Is de diensttijd van een ambtenaar in tijdelijke dienst gelijkwaardig aan de diensttijd van een ambtenaar in vaste dienst?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 7 mei 2021 (ECER 29.9.2020) – zaak C-120/21 – L.B.

Vakantiedagen – Verjaring recht op vakantie – Kennisgevings- en uitnodigingsverplichtingen - Medewerkingsverplichting

Richtlijn 2003/88/EG. Artikel 31, lid 2 EU Handvest. Geschil tussen werkneemster en voormalig werkgever over het al dan niet vervallen zijn van vakantiedagen en de uitbetaling van een compensatie voor de vakantiedagen.

Verzetten artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG en artikel 31, lid 2, EU Handvest zich tegen de toepassing van een nationale bepaling op grond waarvan het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon verjaart na een termijn van drie jaar, wanneer de werkgever de werknemer niet daadwerkelijk in staat heeft gesteld om het recht op vakantie uit te oefenen, door hem uit te nodigen zijn recht uit te oefenen en hem te wijzen op het mogelijke verval van dat recht?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Griekenland – 9 maart 2021 (ECER 26.5.21) - C-133/21 - Elliniko Dimosio*

Arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd – Onderscheid in beloning

Richtlijn 1999/70/EG. Is een nationale regeling die werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd als bedoeld in clause 1 van richtlijn 1999/70/EG op het vlak van hun bezoldiging ongunstiger behandelt dan de vergelijkbare werknemers in vaste dienst louter op grond van het criterium dat hun overeenkomst door de werkgever of de wet wordt aangemerkt als overeenkomst voor bepaalde tijd voor het verrichten van werk, verenigbaar met clause 4 van richtlijn 1999/70/EG?

Is in het bijzonder een nationale regeling die de ongelijke behandeling van werknemers op het vlak van beloning rechtvaardigt met het feit dat de betrokken werknemers hun arbeid uit hoofde van een overeenkomst voor bepaalde tijd verrichtten in de wetenschap dat daarmee werd voorzien in permanente en blijvende behoeften van de werkgever, verenigbaar met clause 4 van richtlijn 1999/70/EG?

LITERATUUR

- G. Vonk, Vrij verkeer als persoonlijk recht; Enkele juridische reflecties op 'De keerzijde van intra-Europese arbeidsmobiliteit voor de lidstaat van herkomst. Een vergeten perspectief? Door F. De Wispelaere, J. Pacolet en D. Gillis., in: 'SEW 2021/5
- F. de Wispelaere, De keerzijde van intra-Europese arbeidsmobiliteit voor de lidstaat van herkomst. Een vergeten perspectief?, in: SEW 2021/5

COVID-19

Kan de werknemer verplicht worden om zich tegen het coronavirus te laten vaccineren? (Kennedy van der Laan)

EHRM factsheets

- Trade union rights
- Work-related rights
- Legal professional privilege
- Slavery, servitude and forced labour
- Surveillance at workplace

WIKI

[Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Arbitrage

EHRM – ARREST – 20 mei 2021 - Beg Spa. T. Italië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [5312/11](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0520JUD000531211](#)

Samenstelling arbitrage panel - Onpartijdig en onafhankelijk?

Artikel 6 EVRM. Klager, Beg S.p.a., is een Italiaans bedrijf dat zich bezighoudt met duurzame energieopwekking. Klager is een samenwerking aangegaan met een Albanese geprivatiseerde energiemaatschappij. Er ontstaat een geschil over een waterkrachtinstallatie dat door een arbitragepanel wordt beslecht. De klacht gaat over de onpartijdigheid van een van de leden van het arbitragepanel, N.I. Het Hof merkt op dat N.I. nauwe banden heeft met ENEL aangezien hij bestuurslid is geweest van ENEL en oordeelt daarom dat er geen sprake is geweest van een onpartijdig arbitragepanel. Schending artikel 6 EVRM.

LITERATUUR

F.J.M. de Ly, Niet alle wegen leiden naar Rome Tijdschrift voor Arbitrage, [TVA 2021/30](#)

Asiel, migratie, Unieburgerschap en Schengen (S – V)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 6 mei 2021 - O.D.L. t. Nederland – [49837/20](#) - [statement of facts](#)

Uitzetting – Risico op vrouwelijke genitale verminking?

Artikel 3 EVRM. Klagster, een alleenstaande moeder uit Guinee, vreest dat haar minderjarige dochter onderworpen wordt aan vrouwelijke genitale verminking (VGV) als ze wordt teruggestuurd naar Guinee. Behalve de vraag of er een daadwerkelijk risico is op VGV bij uitzetting naar Guinee, wil het Hof ook weten of klagster, een alleenstaande vrouw die een dochter heeft gekregen buiten het huwelijk, in staat zal zijn haar dochter te beschermen tegen VGV in Guinee. Tot slot vraagt het Hof aan klagster om alle informatie te verstrekken over haar leefomstandigheden, opleiding en sociale netwerk in Guinee voordat zij naar Europa is vertrokken.

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-8/20 – L.R. – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:404](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Internationale bescherming - Niet-ontvankelijkheidsgrond – Deelname Noorwegen aan Europees asielbeleid - Lidstaat

Richtlijn 2013/32/EU. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing heeft betrekking op een verzoek om internationale bescherming en draait om de uitlegging van de niet-ontvankelijkheidsgrond als bedoeld in artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32/EU. Die grond houdt verband met „volgende verzoeken” waarbij geen nieuwe elementen of bevindingen aan de orde zijn gekomen of door de verzoeker zijn voorgelegd in verband met de behandeling van de vraag of hij voor erkenning als persoon die internationale bescherming geniet in aanmerking komt.

Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen L.R., een Iraans staatsburger, en de Bondsrepubliek Duitsland over de wettigheid van een beslissing waarbij de federale dienst voor

migratie en vluchtelingen, hierna: „Bundesamt”, het verzoek om internationale bescherming van betrokkene niet-ontvankelijk heeft verklaard. Die beslissing was gebaseerd op het feit dat L.R. enige jaren eerder een eerste verzoek had ingediend in het Koninkrijk Noorwegen, dat een definitieve negatieve beslissing op dat verzoek had genomen.

De verwijzende rechter wil duidelijkheid verkrijgen over de deelname van Noorwegen aan het gemeenschappelijk Europees asielbeleid, teneinde te vernemen of een definitieve negatieve beslissing van dat derde land op een verzoek om internationale bescherming kan worden beschouwd als een door een „lidstaat” genomen beslissing en voor het Bundesamt een grond kan zijn om een „volgend verzoek” van dezelfde verzoeker niet-ontvankelijk te verklaren in de zin van artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32.

Het Hof oordeelt dat een verzoek om internationale bescherming niet kan worden afgewezen wegens de niet-ontvankelijkheid ervan omdat een vorig asielverzoek van dezelfde persoon door Noorwegen is afgewezen. Dit derde land kan immers niet worden gelijkgesteld met een lidstaat, ook al neemt het gedeeltelijk deel aan het gemeenschappelijk Europees asielstelsel.

Hof: Artikel 33, lid 2, onder d), van richtlijn 2013/32/EU, gelezen in samenhang met artikel 2, onder q), ervan, verzet zich tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan een verzoek om internationale bescherming in de zin van artikel 2, onder b), van die richtlijn niet-ontvankelijk kan worden verklaard wanneer dat verzoek in de betrokken lidstaat is ingediend door een onderdaan van een derde land of een staatloze die eerder een verzoek tot toekenning van de vluchtelingenstatus had ingediend in een derde land dat verordening (EU) nr. 604/2013 uitvoert krachtens de Overeenkomst tussen de EG, IJsland en Noorwegen betreffende de criteria en de mechanismen voor de vaststelling van de staat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielverzoek dat in een lidstaat, in IJsland of in Noorwegen wordt ingediend en wiens verzoek door dat derde land is afgewezen.

 EU-Hof: geen sprake van volgend asielverzoek wanneer een derde land definitief heeft beslist op eerder asielverzoek ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 12 mei 2021 – zaak C-91/20 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:384 – conclusie

Internationale bescherming - Instandhouding gezin van de persoon (vader) die internationale bescherming geniet – Vader en dochter met verschillende nationaliteiten

Richtlijn 2011/95/EU. Verzoekster in het hoofdgeding is in 2017 in Duitsland geboren uit een Tunesische moeder en een Syrische vader (die in 2015 in die lidstaat de vluchtelingenstatus heeft verkregen) en heeft de Tunesische nationaliteit. De vraag die in casu aan het Hof wordt voorgelegd, is of het Unierecht, en meer in het bijzonder richtlijn 2011/95, een lidstaat toestaat om, teneinde te waarborgen dat het gezin van een vluchteling in stand wordt gehouden, een wettelijke regeling vast te stellen op grond waarvan de bevoegde nationale autoriteit dezelfde internationale bescherming toekent aan het minderjarige kind van deze vluchteling, zonder dat deze autoriteit de situatie waarin deze minderjarige verkeert individueel onderzoekt en ongeacht of hij in de zin van deze richtlijn behoefte aan internationale bescherming heeft.

Deze vraag is aan de orde in het kader van een geding tussen L.W. een meisje met de Tunesische nationaliteit, en de Duitse federale dienst voor migratie en vluchtelingen (Bundesamt), over een beschikking waarbij het Bundesamt heeft geweigerd haar de vluchtelingenstatus toe te kennen daar zij in Tunesië geen vrees voor vervolging hoefde te hebben. Het Bundesamt was van mening dat dit kind niet voldeed aan de materiële voorwaarden voor toekenning van deze status en dat zij aanspraak kon maken op de nationale bescherming van haar land van herkomst.

In deze zaak wordt het Hof verzocht te bepalen in hoeverre een lidstaat gebruik kan maken van de beoordelingsmarge die hem bij artikel 3 van richtlijn 2011/95 is verleend om de kring van personen die internationale bescherming genieten, uit te breiden tot de gezinsleden van een vluchteling of van een persoon die subsidiaire bescherming geniet, teneinde de instandhouding

van het gezin van laatstgenoemden te waarborgen. De onderhavige zaak houdt dus verband met een klassiek probleem, namelijk het vinden van een evenwicht tussen verschillende fundamentele doelstellingen, te weten het waarborgen van het asielrecht en het waarborgen van de eerbiediging van het gezinsleven van de persoon die internationale bescherming geniet, en tevens met de noodzaak om deze doelstellingen te verwezenlijken en de mogelijkheid om dit te doen zonder inbreuk te maken op de specifieke gebieden van elk van de daartoe door de Uniewetgever ingevoerde regelingen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 23, lid 2, van richtlijn 2011/95/EU verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling, op grond waarvan de bevoegde nationale autoriteit de instandhouding van het gezin van de persoon die internationale bescherming geniet, beoogt te waarborgen door deze bescherming toe te kennen aan zijn gezinsleden, en in het bijzonder aan zijn minderjarige kind, die zelf niet in aanmerking komen voor internationale bescherming.

Artikel 3 van richtlijn 2011/95 staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling als aan de orde in het hoofdgeding, op grond waarvan de bevoegde nationale autoriteit de instandhouding van het gezin van de vluchteling of van de persoon die de subsidiairebeschermingsstatus heeft, beoogt te waarborgen door internationale bescherming toe te kennen aan het minderjarige kind van deze laatste, zonder dat het verzoek individueel wordt onderzocht en ongeacht of uit de situatie van dit kind blijkt dat er behoefte bestaat aan internationale bescherming in de zin van deze richtlijn of dat er een verband bestaat met de logica van de internationale bescherming.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 19 mei 2021 – [ECLI:NL:RVS:2021:983](#) - [ECLI:NL:RVS:2021:984](#) - [ECLI:NL:RVS:2021:985](#) - persbericht

Asielaanvraag – Dublin - Chainrule

In de drie aanhangige zaken hebben de vreemdelingen voordat zij naar Nederland kwamen en hier een asielaanvraag indienden, in twee andere lidstaten al zo'n aanvraag gedaan. In de tijd tussen de verschillende aanvragen zijn zij ondergedoken. Volgens de staatssecretaris is Nederland niet verantwoordelijk voor de behandeling van het hier ingediende asielverzoek. Volgens haar volgt uit de Dublinverordening dat één van de lidstaten waar de vreemdelingen eerder om internationale bescherming hebben verzocht, daarvoor verantwoordelijk is. Daarbij gaat de staatssecretaris uit van de zogenoemde 'chain rule'. Volgens die 'chain rule' zou de overdrachtstermijn opnieuw gaan lopen als een vreemdeling voorafgaand aan de overdracht onderduikt en daarna in een andere EU-lidstaat opnieuw asiel aanvraagt. Is chain rule toegestaan? De Afdeling bestuursrechtspraak wil van het Hof van Justitie weten of de Dublinverordening toepassing van de 'chain rule' toestaat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 26 mei 2021 – [persbericht](#) - [ECLI:NL:RVS:2021:1124](#)

Overdrachtstermijn Dublin-zaken

Verordening 604/2013. In twee zaken hebben de vreemdelingen voordat zij naar Nederland kwamen en hier een asielaanvraag indienden, in Italië al zo'n aanvraag gedaan. In de derde zaak kreeg de vreemdeling van de Italiaanse autoriteiten een Schengenvisum. Volgens de staatssecretaris volgt uit de Dublinverordening dat Italië in zulke gevallen verantwoordelijk is voor de behandeling van de asielverzoeken. Daarom heeft de staatssecretaris de asielverzoeken niet in behandeling genomen en Italië verzocht om de vreemdelingen terug te nemen. Italië ging daarmee akkoord en vanaf dat moment heeft de staatssecretaris zes maanden de tijd om de vreemdelingen over te dragen aan Italië. Doet zij daar langer over, dan wordt Nederland verantwoordelijk om de asielaanvragen inhoudelijk te behandelen.

Tijdens deze zogenoemde Dublinprocedures hebben de vreemdelingen in Nederland nieuwe aanvragen voor een verblijfsvergunning gedaan, omdat zij zeggen hier en/of in Italië slachtoffer te zijn geworden van mensenhandel. De staatssecretaris heeft deze aanvragen afgewezen. Daartegen hebben de vreemdelingen bezwaar gemaakt. De staatssecretaris heeft in haar beleid

opgenomen dat de termijn om vreemdelingen over te dragen naar een andere lidstaat wordt opgeschort als er bezwaar is gemaakt tegen zulke aanvragen. Zodra zij op de bezwaren heeft beslist, gaat de termijn weer lopen. Volgens de vreemdelingen is het opschorten van de overdrachtstermijn in strijd met de Dublinverordening. Als dat zo is, betekent dit dat in hun zaken de overdrachtstermijn al is verstreken en dat niet Italië, maar Nederland verantwoordelijk is voor de inhoudelijke behandeling van hun asielaanvragen.

De Afdeling bestuursrechtspraak wil van het Hof van Justitie weten of de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid langer de tijd heeft om een vreemdeling aan een andere lidstaat over te dragen, als deze vreemdeling in een andere procedure bezwaar heeft gemaakt. (bron: persbericht RvS)

- Afdeling bestuursrechtspraak stelt vraag aan Europees Hof van Justitie over overdrachtstermijn in Dublinzaken ([Nieuws Bestuursrecht 2021/142](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Italië – 29 maart 2021 (ECER 21.4.21) - [C-228/21 - Ministero dell'Interno](#)

Internationale bescherming - Overdrachtsbesluit - Informatieplicht

Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III-verordening). Artikel 47 EU Handvest. CZA heeft in Italië een verzoek om internationale bescherming ingediend. De bevoegde Italiaanse autoriteit heeft tegen CZA een besluit tot overdracht naar Slovenië vastgesteld, het land waar hij eerder een verzoek om internationale bescherming had ingediend. Na verificaties heeft Italië overeenkomstig artikel 18(1)b) van de verordening een terugnameverzoek aan Slovenië gezonden, dat op 16-04-2018 is aanvaard. Tegen het overdrachtsbesluit is beroep ingesteld bij de Italiaanse rechter in eerste aanleg wegens niet-nakoming van de in artikel 4 van de verordening vastgestelde informatieplicht.

In de nationale rechtspraak zijn twee opvattingen ontstaan over de uitlegging van artikel 4 van de verordening, met name over het belang en de gevolgen van schending daarvan. Volgens een eerste opvatting heeft deze bepaling een essentieel karakter en is zij dwingend van toepassing op elk geval waarin een procedure wordt ingeleid om te bepalen welke staat verantwoordelijk is voor de behandeling van een verzoek om internationale bescherming overeenkomstig de Dublin III-verordening. Volgens een tweede opvatting kan de niet-nakoming van artikel 4 van de verordening niet worden aangevoerd om beroep in te stellen tegen een overdrachtsbesluit met het oog op terugname. De verwijzende rechter vraagt zich af op deze opvattingen in overeenstemming zijn met de Dublin III-verordening.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – 25 maart 2021 (ECER 18.4.21) - [C-231/21 - Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl](#)

Dublin-III - Opname psychiatrisch ziekenhuis – Begrip “gevangenzetting”- Overdrachtstermijn

Verordening (EU) nr. 604/2013. Verordening (EG) nr. 1560/2003. De verwijzende rechter vraagt zich af of een opname op een psychiatrische afdeling van een ziekenhuis onder “gevangenzetting” in de zin van artikel 29 lid 2, van de Dublin-III verordening valt en zo ja, in hoeverre de overdrachtstermijn in dat geval kan worden verlengd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 11 mei 2021 (ECER 11.3.2021) – zaak C-206/21 – Préfet de Saône-et-Loire

Unieburger - Sociale zekerheid – Verblijfsrecht in andere lidstaat – Discriminatie wegens beperking

Richtlijn 2004/38/EG. Artikelen 8 en 14 EVRM. Artikel 21 EU Handvest. Verzoeker is een Belgisch onderdaan die in 2016 Frankrijk is binnengekomen. In 2018 is hem een verblijfstitel geweigerd en werd hij gelast het grondgebied te verlaten, waaraan geen gevolg is gegeven. Verzoeker is niet werkzaam in Frankrijk en ontvangt een uitkering voor gehandicapte volwassenen. Omdat hij niet over eigen bestaansmiddelen beschikt en zijn verblijf in Frankrijk neerkomt op rechtsmisbruik omdat hij een belasting vormt voor het sociale bijstandstelsel, is hem opnieuw gelast het Franse grondgebied te verlaten.

Leiden de artikel 7, lid 1, onder b), en artikel 8, lid 4, van richtlijn 2004/38/EG, door te eisen dat een burger van de Unie over een ziektekostenverzekering en voldoende bestaansmiddelen beschikt om te voorkomen dat hij ten laste komt van het sociale bijstandstelsel, tot indirecte discriminatie van personen die wegens hun handicap geen of slechts een beperkte beroepsactiviteit kunnen uitoefenen en daardoor niet kunnen beschikken over voldoende bestaansmiddelen om in hun levensonderhoud te voorzien, zonder dat zij in aanzienlijke mate of zelfs in buitensporige mate gebruikmaken van het sociale bijstandstelsel van de lidstaat waar zij verblijven?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 12 mei 2021 (ECER 6.4.2021) – zaak C-230/21 – Belgische staat

Gezinshereniging met moeder – Niet erkend kindhuwelijk - Alleenstaande minderjarige vluchteling

Richtlijn 2003/86/EG. De dochter van verzoekster (A.) is in 2016 als minderjarige in Libanon in het huwelijk getreden met Y.B., die in België over een geldige verblijfstitel beschikte. In 2017 is A. naar België gereisd. Daar werd zij beschouwd als niet-begeleide minderjarige vreemdeling en onder voogdij gesteld. Het Libanese huwelijk is niet erkend omdat het een kindhuwelijk betrof. In 2018 is zij als vluchteling erkend. De moeder van A. heeft een visumaanvraag ingediend met het oog op gezinshereniging met haar dochter en humanitaire visa voor haar minderjarige zonen. Deze aanvragen zijn afgewezen. A heeft in 2019 een kind gekregen dat de Belgische nationaliteit bezit.

Ten eerste rijst de vraag of het begrip “alleenstaande minderjarige” vluchteling inhoudt dat deze ‘ongetrouwd’ moet zijn om het recht op gezinshereniging te openen in hoofde van zijn bloedverwanten in rechtstreekse opgaande lijn, hoewel dit niet als dusdanig in de definitie in de richtlijn wordt aangegeven. Vervolgens rijst de vraag wat de implicatie is van een niet-erkend buitenlands huwelijk en/of een zogeheten ‘hinkende rechtsverhouding’ op de definitie van een “alleenstaande minderjarige”.

NOOT – bij HvJ 11 maart 2021, zaak C-112/20 (Belgische Staat)

P.R. Rodrigues, AB 2021/147

NOOT – bij conclusie HvJ 15 april 2021, zaak C-18/20, XY

A-G: nieuw asielverzoek kan worden gebaseerd op omstandigheden die reeds bestonden ten tijde van het vorige asielverzoek (ECER)

CONSULTATIE

Public consultation on the EU action plan against migrant smuggling (2021-2025) ([Kamerstuk 22112, nr. 3108](#))

OVERIG

- M. Klaassen, Interpretatie en implementatie van de Terugkeerrichtlijn ([3102 WODC](#))
- Europese Commissie presenteert nieuwe EU-strategie over vrijwillige terugkeer en re-integratie van migranten uit en tussen derde landen ([ECER](#))
- Relocating Unaccompanied Children; Applying good practices to future schemes ([Publications office](#))
- The revised Blue Card Directive: the EU's search for more highly skilled non-EU migrants ([EU law analysis](#))
- Eurodac: Biometrics, Facial Recognition, and the Fundamental Rights of Minors ([European law blog](#))
- Universiteit Leiden onderzocht 'Interpretatie en implementatie van de Terugkeerrichtlijn' ([NJB](#))
- Access to justice and EU enforcement agencies in the field of migration: an emerging problem ([renforce](#))
- Menschenrechtliche Grenzen für Pushbacks – und der weitergehende Schutz nach EU-Sekundärrecht ([verfassungsblog](#))
- Migratie- en asielpact: Herstel van grenzeloos verkeer binnen het Schengengebied? ([Verblijfblog](#))

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin" cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

Belastingen

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Halet t. Luxemburg – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [21884/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD002188418](#)

Taxrulings – Vrijheid van meningsuiting - Klokkenluider

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 12 mei 2021 – zaak C-100/20 – Hauptzollamt B – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:387](#) – [conclusie](#)

Belasting van energieproducten - Onrechtmatigheid van de heffing - Rente - Opslag elektriciteit in accu's

Richtlijn 2003/96/EG. De prejudiciële vraag die het Bundesfinanzhof in de onderhavige zaak heeft gesteld, betreft een vrij atypische kwestie, namelijk de rechten van de belastingplichtige van wie een door het Unierecht geregelde belasting ten onrechte is geheven, wanneer de onrechtmatigheid van de heffing niet het gevolg was van schending van dwingende bepalingen

van het Unierecht, maar enkel van schending van nationale bepalingen die een lidstaat heeft vastgesteld op basis van een in het Unierecht opgenomen facultatieve machtiging.

Een dergelijke situatie is niet eenduidig, aangezien er enerzijds geen sprake is van schending van duidelijke en onvoorwaardelijke regels van het Unierecht en anderzijds de onrechtmatige handeling heeft plaatsgevonden in het kader van de toepassing van dat recht door een lidstaat.

In de onderhavige zaak doet zich echter ook een andere, niet minder interessante kwestie voor. Het gaat er namelijk om hoe de opslag van elektriciteit in accu's met het oog op de latere levering ervan aan eindverbruikers vanuit het oogpunt van de accijns op elektriciteit moet worden behandeld. Hoewel de verwijzende rechter deze vraag niet stelt en zich baseert op zijn eigen uitlegging ter zake, zou het Hof volgens de A-G in zijn arrest op zijn minst moeten aangeven dat de beantwoording van de prejudiciële vraag niet betekent dat de door de verwijzende rechter gegeven uitlegging wordt bevestigd.

A-G geeft het Hof in overweging: het Unierecht vereist niet dat ten onrechte betaalde belasting met rente wordt terugbetaald indien de onjuiste vaststelling van die belasting het gevolg is van de niet-toepassing door de belastingdiensten van een verlaagd belastingtarief waarop de belastingplichtige recht had en waarin in het nationale recht was voorzien op grond van een facultatieve machtiging die in een bepaling van richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit aan de lidstaten is verleend, tenzij de niet-terugbetaling zou leiden tot schending van het beginsel van gelijke behandeling of van artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, hetgeen de nationale rechter dient na te gaan in het licht van de omstandigheden van het concrete geval.

- 📌 Bij terugbetaling Duitse elektriciteitsbelasting onder voorwaarden geen recht op rentevergoeding volgens A-G HvJ EU ([VN-Vandaag-2021/1151](#))

GERECHT EU – ARREST – 12 mei 2021 – gevoegde zaken T-816/17 en T-318/18 – Luxemburg/Commissie en Amazon EU en Amazon.com / Commissie – ECLI:EU:T:2021:252 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Taxruling – Amazon – Illegale staatsteun?

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

GERECHT EU – ARREST – 12 mei 2021 – gevoegde zaken T-516/18 en T-525/18 – Luxemburg/Commissie en Engie Global LNG Holding e.a./Commissie – ECLI:EU:T:2021:251 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Taxruling - Illegale staatsteun?

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2021/847 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot vaststelling van het Fiscalis-programma voor samenwerking op het gebied van belastingen en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1286/2013, [PBL 188 van 28.5.2021](#)

EHRM factsheet

- 🔗 [Taxation](#)

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-844/19 – technoRent International e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:378 – conclusie – arrest

Herziening maatstaf van heffing – Rente - Fiscale neutraliteit

Richtlijn 2006/112/EG. In de onderhavige zaak rijst de vraag of de belastingplichtige aan de btw-richtlijn een rechtstreeks recht op rente over een pas later terugbetaald btw-overschot dan wel over een pas later terugbetaalde vordering tot teruggaaf van belasting kan ontlelen. Volgens de verwijzende rechter heeft de Republiek Oostenrijk niet in een dergelijke renteregeling voor de btw voorzien. Het is kennelijk onmogelijk de bestaande renteregelingen voor andere belastingsoorten Unierechtconform uit te leggen en op de btw toe te passen.

Een andere richtlijn (de teruggaafrichtlijn) voorziet echter wel in een rechtstreeks toepasselijk recht op verpagingsrente bij een latere teruggaaf van btw-overschotten aan belastingplichtigen die in het buitenland zijn gevestigd en in het binnenland geen belastbare handelingen hebben verricht. De vraag rijst of deze richtlijn in casu analoge werking kan hebben.

Hof: Artikel 90, lid 1, en artikel 183 van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in samenhang met het beginsel van fiscale neutraliteit, moeten aldus worden uitgelegd dat er rente moet worden betaald over een uit een herziening van de maatstaf van heffing voortvloeiende teruggaaf in de zin van artikel 90, lid 1, van deze richtlijn, net als over een teruggaaf van een overschot aan btw in de zin van artikel 183 van deze richtlijn, wanneer deze teruggaaf niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt. Het is aan de verwijzende rechter om alles te doen wat binnen zijn bevoegdheid ligt om de volle werking van deze bepalingen te verzekeren door het nationale recht uit te leggen in overeenstemming met het Unierecht.

B HvJ EU vindt dat rechter zijn best moet doen voor redelijke rentevergoeding bij BTW-teruggaaf. (VN-vandaag-2021/1150)

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-4/20 – ALTI – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:397 – conclusie – arrest

Btw-aftrek – Hoofdelijke aansprakelijkheid - Verpagingsrente

Richtlijn 2006/112/EG. In de onderhavige zaak moet worden uitgemaakt of de btw-richtlijn een lidstaat belet behalve de leverancier ook de afnemer van een zuiver binnenlandse goederenlevering aan te wijzen als een andere „tot voldoening van de btw gehouden persoon” (of preciezer: hoofdelijke schuldenaar) en deze afnemer niet alleen hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor een btw-schuld van een derde maar ook voor door een derde verschuldigde verpagingsrente. Op grond van artikel 205 van de btw-richtlijn kunnen de lidstaten in een aantal situaties bepalen dat een andere persoon dan degene die tot voldoening van de belasting is gehouden, hoofdelijk verplicht is „de btw” te voldoen. Over de omvang van deze aansprakelijkheid geeft dat artikel evenwel geen verder uitsluit.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat het de lidstaten op grond van hun procedurele autonomie, en los van artikel 205 van de btw-richtlijn, ook kan zijn toegestaan om – bij wijze van sanctie – een hoofdelijke aansprakelijkheid in te voeren voor door een derde verschuldigde verpagingsrente. Bulgarije acht een hoofdelijke aansprakelijkheid voor verpagingsrente noodzakelijk met het oog op een effectieve fraudebestrijding. In de onderhavige zaak is immers in geding of de afnemer wist dan wel had moeten weten dat de door hem betaalde leverancier zijn btw-schuld weliswaar naar behoren had aangegeven, maar niet tijdig zou voldoen.

Hof: Artikel 205 van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in het licht van het evenredigheidsbeginsel, staat niet in de weg aan een nationale regeling volgens welke degene die hoofdelijk aansprakelijk is gesteld in de zin van dit artikel, bovenop het bedrag aan btw dat niet is voldaan door de tot voldoening van deze belasting gehouden persoon ook de verpagingsrente moet betalen die door deze schuldenaar over dat bedrag verschuldigd is, wanneer vaststaat dat eerstgenoemde, toen

hij gebruik maakte van zijn recht op aftrek, wist of had moeten weten dat die schuldenaar de belasting niet zou afdragen.

- Aansprakelijkstelling voor vertragingsrente bij niet-betalen BTW niet in strijd met EU-recht. ([VN-vandaag-2021/1206](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 20 mei 2021 – zaak C-299/20 – Icade Promotion – Frankrijk – ECLI:EU:C:2021:413 – [conclusie](#)

Winstmargebelasting – Levering bouwterrein - Doorverkoop

Richtlijn 2006/112/EG. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van een geding tussen de vennootschap Icade Promotion (verzoekster) en de Franse belastingdienst over de teruggaaf van door verzoekster betaalde btw over de verkoop van bouwterreinen aan particulieren in 2007 en 2008.

Dit verzoek betreft de uitlegging van artikel 392 van richtlijn 2006/112/EG, waarbij in afwijking van het gemene recht – dat voorziet in belasting over de verkoopprijs –, een regeling van belasting over de winstmarge is ingevoerd.

Met zijn vragen wenst de verwijzende rechter in essentie te vernemen of de afwijkende regeling van de winstmargebelasting waarin artikel 392 van de btw-richtlijn voorziet, van toepassing is op bepaalde handelingen met betrekking tot terreinen, waarvoor de belastingplichtige bij de verwerving ervan geen recht op aftrek heeft gehad, wanneer die terreinen na opsplitsing in kavels en na uitvoering van werkzaamheden als bouwterrein worden doorverkocht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 392 van richtlijn 2006/112/EG dient aldus te worden uitgelegd dat de winstmargebelasting kan worden toegepast op leveringen van bouwterreinen, zowel wanneer de verwerving ervan aan de btw onderworpen is geweest, zonder dat de doorverkopende belastingplichtige die belasting kon aftrekken, als wanneer bij de verwerving geen btw verschuldigd was omdat die handeling buiten de werkingssfeer ervan viel, ook al omvat de prijs waartegen de belastingplichtige wederverkoper die goederen heeft verworven een btw-bedrag dat door de oorspronkelijke (niet-belastingplichtige) verkoper als voorbelasting is betaald. Die bepaling is echter niet van toepassing op leveringen van bouwterreinen waarvan de oorspronkelijke verwerving als onbebouwde terreinen buiten de werkingssfeer van die richtlijn viel.

Artikel 392 van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat de winstmargeregeling niet kan worden toegepast op leveringen van bouwterreinen wanneer die terreinen door de belastingplichtige wederverkoper als onbebouwde terreinen zijn verworven.

De in artikel 392 van die richtlijn bedoelde afwijkende regeling van de winstmargebelasting is niet van toepassing op de wederverkoop van een terrein waarvan de kenmerken tussen het tijdstip van verwerving en de doorverkoop ervan zijn gewijzigd, zoals door de uitvoering van werkzaamheden om aansluiting op verschillende voorzieningen mogelijk te maken (wegen, drinkwater, elektriciteit, gas, riool, telecommunicatie). Artikel 392 van die richtlijn is echter wel van toepassing wanneer tussen het tijdstip van de oorspronkelijke verwerving van een bouwterrein en de doorverkoop ervan, de wijzigingen aan dat terrein alleen de opsplitsing ervan in kavels betreffen.

- Geen BTW-winstmargeregeling volgens A-G HvJ EU op levering bouwterrein. ([VN-vandaag-2021/1207](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 31 maart 2021 (ECER 12.5.21) – C-227/21 - HA.EN.

Recht op aftrek voorbelasting – Verwerving onroerende goederen – Insolventie leverancier bekend bij belastingplichtige

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 77/388/EEG. Verzet het Unierecht zich tegen een nationale praktijk waarbij een belastingplichtige het recht op aftrek van voorbelasting wordt ontzegd wanneer hij bij de verwerving van onroerende goederen wist of had moeten weten dat de leverancier wegens zijn insolventie de btw niet zou (kunnen) afdragen aan de schatkist?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 17 februari 2021 (ECER 11.5.21) – C-218/21 - Autoridade Tributária e Aduaneira

Arbeidskosten voor reparatie-en onderhoudsdiensten van liften – Verlaagd btw-tarief?

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 77/388/EEG. Is het verlaagde btw-tarief van toepassing op de arbeidskosten voor reparatie-en onderhoudsdiensten van liften? Moet er rekening worden gehouden met nationaal civielrechtelijke bepalingen (volgens welke liften gemeenschappelijke ruimten zijn)?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 6 mei 2021 (ECER 12.2.2021) – zaak C-97/21 – MV - 98

Overtreding btw-regelgeving - Cumulatie bestuursrechtelijke dwangmaatregel en vermogenssancie

Richtlijn 2006/112/EG. Artikel 50 EU Handvest. Na overtreding van de btw-regelgeving is een vermogenssancie opgelegd, terwijl de wet voorziet in de oplegging van een bestuurlijke dwangmaatregel. Later is ook nog een bestuurlijke dwangmaatregel opgelegd.

Staan artikel 273 van richtlijn 2006/112/EG en artikel 50 EU Handvest in de weg aan een nationale regeling, volgens welke in geval van een overtreding bestaande in het niet registreren van de verkoop van goederen en het niet vastleggen van die verkoop in verkoopbewijzen, een bestuurlijke procedure tot oplegging van een bestuurlijke dwangmaatregel aan een persoon kan worden gecumuleerd met een bestuurlijke procedure tot oplegging van een vermogenssancie aan diezelfde persoon?

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-87/20 – Hauptzollamt B – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:382 – geen conclusie – arrest

Steurkaviaar van buiten de EU als cadeau – Invoervergunning?

Verordeningen (EG) nr. 338/97. Verordeningen (EG) nr. 865/2006.

Hof: Artikel 7, punt 3, van verordening (EG) nr. 338/97 moet aldus worden uitgelegd dat steurkaviaar bij het binnenbrengen ervan in het douanegebied van de EU kan worden beschouwd als „persoonlijke bezitting of huisraad” in de zin van die bepaling wanneer deze bestemd is om cadeau te worden gedaan aan een derde, voor zover nergens uit blijkt dat er sprake is van een commercieel doel, en aldus in aanmerking kan komen voor de in die bepaling vastgestelde afwijking van de verplichting voor de importeur om een invoervergunning over te leggen.

Artikel 57, lid 5, onder a), van verordening (EG) nr. 865/2006 moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer de hoeveelheid het douanegebied van de Unie binnengebrachte steurkaviaar het maximum van 125 gram per persoon overschrijdt en de importeur niet in het bezit is van een

daarvoor afgegeven invoervergunning, de volledige hoeveelheid aldus ingevoerde steurkaviaar door de bevoegde douaneautoriteit in beslag moet worden genomen.

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-209/20 – Renesola UK – Verenigd Koninkrijk – ECLI:EU:C:2021:400 – geen conclusie – arrest

CDW - Bepaling van het land van oorsprong van zonnemodules die in een derde land worden geassembleerd uit in een ander derde land vervaardigde zonnecellen

Verordening (EEG) nr. 2913/92. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1357/2013. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Renesola UK en de belasting- en douanediens over de heffing van antidumping- en compenserende rechten op zonnemodules die in het Verenigd Koninkrijk zijn ingevoerd.

Hof: Uit het onderzoek van de eerste prejudiciële vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die afbreuk kunnen doen aan de geldigheid van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1357/2013.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije - 4 februari 2021 (ECER 6.5.21) - C-187/21 - FAWKES

Vaststelling douanewaarde – Nationale databank – EU databank

Verordening (EEG) nr. 2913/92 (CDW). Verordening 2454/93 (TCDW). Naar aanleiding van meerdere verzoeken van verzoekster in 2012 zijn diverse, uit China afkomstige textielproducten in het vrije verkeer gebracht in het douanegebied van de EU. De douaneautoriteit heeft de aangegeven transactiewaarden naderhand als te laag aangemerkt. Zij stelde dat zij geen identieke goederen kon vinden, geen transactiewaarde van soortgelijke goederen kon vaststellen en dat de methoden van artikel 30 van het douanewetboek niet toepasbaar waren. Daarom heeft zij de douanewaarde vastgesteld op basis van de vrije methode van artikel 31 van het douanewetboek. Hierbij heeft de douaneautoriteit gebruik gemaakt van gegevens uit de nationale databank binnen een periode van ongeveer 45 dagen. Zij heeft geen rekening gehouden met de niet door de douaneautoriteiten betwiste transactiewaarden die door verzoekster zelf waren gebruikt bij eerdere douaneafhandelingen in Hongarije en in andere lidstaten. Verzoekster heeft bij de bestuursrechter beroep ingesteld tegen het besluit van de hogere douaneautoriteit.

De vragen hebben o.a. betrekking op het vaststellen van douanewaarden, moeten hiervoor de waarden uit nationale databanken worden gebruikt of moet een EU-brede databank worden geraadpleegd?

Belastingen, vennootschapsbelasting

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 6 mei 2021 – zaak C-545/19 – Allianzgi-Fonds Aevn – Portugal – ECLI:EU:C:2021:372 – conclusie

Vrij kapitaalverkeer – Belastingheffing over dividenden die aan instellingen voor collectieve belegging worden uitgekeerd – Verschil in behandeling tussen ingezetenen en niet-ingezetenen instellingen

Artikelen 63 en 65 VWEU. Is een lidstaat op grond van het beginsel van vrij kapitaalverkeer verplicht om ingezetenen en niet-ingezetenen icb's te belasten op basis van dezelfde belastingregeling?

Portugal heeft in uitoefening van zijn fiscale autonomie immers besloten om voor niet-ingezetenen icb's die in hun lidstaat van vestiging geen of weinig vennootschapsbelasting betalen, vast te houden aan het klassieke systeem van belastingheffing over kapitaalinkomsten via de vennootschapsbelasting, middels inhouding aan de bron.

Ingezetten icb's worden daarentegen belast volgens een andere fiscale logica (Portugal spreekt in dit verband van een soort exitheffing). Bij deze icb's wordt driemaandijks een zogenoemde zegelbelasting geheven over hun totale nettoactiva (en dus ook over niet-uitgekeerde dividendopbrengsten). Daartegenover staat dat de betrokken dividendopbrengsten niet worden belast in de vennootschapsbelasting (en ook niet middels inhouding van bronbelasting). Pas wanneer de dividenden worden uitgekeerd aan de belegger is laatstgenoemde inkomstenbelasting verschuldigd aan de Portugese fiscus.

Portugal belast dus zowel niet-ingezetten icb's als ingezeten icb's, maar op een verschillende manier. Hierdoor ontstaan er in deze of gene zin hoe dan ook verschillen in termen van belastingdruk. Worden er geen dividenden uitgekeerd aan de icb, dan wordt de ingezeten icb aanzienlijk zwaarder belast. Worden er wel dividenden uitgekeerd aan de icb, dan ziet de situatie er mogelijk anders uit, althans wanneer de niet-ingezetten icb in haar staat van vestiging niet of slechts in geringe mate wordt belast.

Aangezien op grond van de fundamentele vrijheden in het belastingrecht „alleen” een verschil in behandeling van grensoverschrijdende situaties verboden is, moet in dit geval de belastingheffing bij ingezeten icb's worden vergeleken met die bij niet-ingezetten icb's. Een harmonisering van de verschillende inkomstenbelastingen zou daarbij behulpzaam zijn, maar daarvan is thans nog geen sprake. Dan rijst de vervolgvraag of het beginsel van vrij kapitaalverkeer hier soelaas kan bieden dan wel of, bij gebreke van vergelijkbaarheid van de situaties, ook verschillende belastingregelingen mogelijk zijn naargelang het gaat om een ingezeten dan wel een niet-ingezetten icb, met als gevolg dat vanuit Unierechtelijk oogpunt een zeker verschil in fiscale behandeling moet worden geduld.

A-G: Artikel 63 VWEU verzet zich niet tegen nationale bepalingen volgens welke bronbelasting wordt geheven over dividenden die door een ingezeten vennootschap worden uitgekeerd aan een niet-ingezetten instelling voor collectieve belegging die in haar staat van vestiging niet onderworpen is aan vennootschapsbelasting. Artikel 63 VWEU verzet zich evenmin tegen nationale bepalingen volgens welke dividenden die door een ingezeten vennootschap worden uitgekeerd aan een ingezeten instelling voor collectieve belegging niet worden belast in de vennootschapsbelasting maar middels een andere heffingstechniek, die ervoor moet zorgen dat over die dividenden pas bij uitkering aan de belegger een overeenkomstige inkomstenbelasting wordt geheven, terwijl, in afwachting van dat moment, de ingezeten instelling voor collectieve belegging wordt onderworpen aan een driemaandelijkse belasting over haar totale nettoactiva.

 Fiscale behandeling icbe's door Portugal volgens A-G HvJ EU niet strijdig met EU-recht ([VN-Vandaag-2021/1073](#))

Bestuursrecht

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-120/19 – X – Nederland – Raad van State
ECLI:EU:C:2021:398 – conclusie – arrest

Vervoer gevaarlijke stoffen - Vergunning LPG-tankstation - Eisen aan LPG-tankwagen

Samenvatting onder: Vervoer

LITERATUUR

- S.W. Haket, Algemeen bestuursrecht in een gemeenschappelijke rechtsorde, in: [NTB 2021/140](#)
- M.H. Ippel, De ontwikkeling van beginselen van goed bestuur in het Europees bestuursrecht, in: [NTB 2021/142](#)

Brexit

LITERATUUR

- M. Zilinsky, Brexit: de gevolgen voor forumkeuzeclausules en de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in burgerlijke en handelszaken, in: [TCR 2021/2.2](#)

OVERIG

- Brexit and Private International Law (Part 1 of 2), ([Stibbe](#))
- Aanbeveling Europese Commissie voor een Raadsbesluit om onderhandelingen over een EU-VK-samenwerkingsovereenkomst over mededinging aan te gaan ([ECER](#))
- UPDATE: Tenuitvoerlegging van vonnissen post-Brexit ([Blog - LXA Advocaten](#))
- Het ontwarren van de kluwen die Brexit heet ([Advocatenblad](#))
- Dickinson on European Private International Law after Brexit ([conflict of laws](#))
- Book Review: Federico Fabbrini, Brexit and the Future of the European Union ([KSLR](#))
- Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming over het sluiten van de handelsovereenkomst tussen de EU en het VK en de overeenkomst inzake de uitwisseling van gerubriceerde gegevens tussen de EU en het VK (De volledige tekst van dit advies is beschikbaar in het Engels, het Frans en het Duits op de EDPS-website www.edps.europa.eu) 2021/C 168/02, [PB C 168 van 5.5.2021](#)
- UK & Lugano: no ([conflict of laws](#))
“The European Commission is not agreeing to the accession by the United Kingdom to the [Lugano Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 2007](#). The Convention was applicable in the United Kingdom until 31 December 2020 due to the UK’s membership of the European Union. Since that date the UK is no longer Party to the Convention”.

Wiki

 [Wiki Brexit](#)

Civiel

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – M.K. t. Luxemburg – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [51746/18](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD005174618

Privéleven - Onder curatelestelling

Artikel 8 EVRM. Klaagster is een alleenstaande vrouw zonder kinderen. Zij heeft sinds september 2014 een vriendschappelijke relatie met S., volgens eigen zeggen een grootmoeder-kleinkind relatie. S. woont bij haar en zorgt voor haar. Ze hebben daarvoor een arbeidscontract gesloten. Klaagster bezit zes appartementen en heeft ruim een miljoen euro op haar rekening staan.

De bank weigert in december 2015, als gevolg van een uitspraak van de rechtbank, een volmacht uit te voeren die klaagster ten gunste van S. had afgegeven. Ook worden de bankrekeningen van klaagster geblokkeerd. Klaagster is gehoord als getuige in een gerechtelijk onderzoek naar S. die ervan wordt verdacht misbruik te maken van de situatie. In mei 2016 wordt klaagster onder curatele gesteld o.a. op basis van een verklaring van haar arts over haar mentale gezondheid.

Het Hof erkent dat de ondercuratelestelling veel impact heeft op het privéleven van klaagster. Echter, de nationale rechters hebben een juiste belangenafweging gemaakt tussen het recht op

zelfbeschikking en de noodzaak haar te beschermen vanwege haar kwetsbaarheid. Geen schending artikel 8 EVRM.

COVID-19

Civil Courts Coping with Covid-19 ([Leiden law blog](#))

Consumenten (C)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië - (ECER 20.5.21) - C-200/21 - BRD Groupe Société Générale et Next Capital Solutions

Termijn voor verzet tegen gedwongen tenuitvoerlegging - Oneerlijk beding

Prejudiciële vraag: Verzet richtlijn 93/13 zich tegen een bepaling van nationaal recht waarbij een termijn van 15 dagen wordt bepaald waarbinnen een debiteur in verzet tegen een gedwongen tenuitvoerlegging kan aanvoeren dat een beding in de executoriale titel oneerlijk is, terwijl een beroep tot vaststelling van het bestaan van oneerlijke bedingen in de executoriale titel niet aan enige termijn is onderworpen en daarbij om opschorting van de gedwongen tenuitvoerlegging van de titel kan worden verzocht, overeenkomstig artikel 638, lid 2, van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 4 mei 2021 (ECER 27.10.2020, 27.10.2020, 13.10.2020) – Gevoegde zaken C-80/21, C-81/21 en C-82/21 – D.B.P. e.a.

Oneerlijke bedingen – Hypothecaire lening in vreemde valuta – Gedeeltelijke nietigheid

Richtlijn 93/13/EEG. Alle verzoekers (consumenten) hebben een hypothecaire leningsovereenkomst afgesloten waarin oneerlijke bedingen zijn opgenomen (waaronder de omrekening van de hoofdsom en aflossingstermijn op basis van de koers van buitenlandse valuta). De drie verzoekers hebben vorderingen uit hoofde van onverschuldigde betaling ingediend.

Verzetten artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG zich tegen een aan de nationale regeling gegeven rechterlijke uitlegging volgens welke de rechter niet het gehele contractuele beding nietig verklaart, maar alleen dat deel ervan dat het beding oneerlijk maakt, met als gevolg dat het beding gedeeltelijk van kracht blijft? En verzetten de betreffende bepalingen zich tegen een rechterlijke uitlegging van de nationale regeling volgens welke de rechter, na te hebben vastgesteld dat een contractueel beding oneerlijk is zonder dat dit de nietigheid van de overeenkomst tot gevolg heeft, de overeenkomst kan aanvullen met een nationaal voorschrift van aanvullend recht?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 4 mei 2021 (ECER 15.3.2021) – zaak C-170/21 – Profi Credit Bulgaria

Oneerlijke bedingen - Consumentenkredietovereenkomst– Ambtshalve toetsing

Richtlijn 93/13/EEG. Een consument heeft een consumentenkredietovereenkomst gesloten met verzoeker Profi Credit en een betalingsachterstand opgelopen. Verzoeker heeft een verzoek om een betalingsbevel ingediend. Volgens alle in de zaak bevoegde rechters zijn de aanspraken gedeeltelijk gebaseerd op oneerlijke bedingen die het bedrag van de schuldvorderingen uit het krediet hebben verhoogd.

De vragen hebben betrekking op de bevoegdheden en plichten van de nationale rechter bij een oneerlijk contractueel beding. Moet de rechter op basis van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG

in procedures waarbij de schuldenaar tot aan de uitvaardiging van een rechterlijk betalingsbevel geen partij is, ambtshalve onderzoeken of een contractueel beding oneerlijk is, en indien hij vermoedt dat dit het geval is, dit beding buiten toepassing laten?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje - 12 maart 2021 (ECER 28.5.21) - C-215/21 - Servicios prescriptor y medios de pagos EFC SAU*

Kredietovereenkomst – Oneerlijk beding – Voldoening buiten rechte – Proceskosten - Effectieve rechterlijke toetsing

Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekster (een consument) vordert nietigverklaring van haar kredietovereenkomst met verweerder (een handelsvennootschap) wegens woekerpraktijken. Ook vordert verzoekster schadevergoeding, namelijk het verschil tussen het daadwerkelijk geleende kapitaal en het werkelijk terugbetaalde bedrag (inclusief wettelijke rente). Verweerder heeft een verzoek tot beëindiging van de procedure ingediend omdat buiten het kader van de procedure aan de vorderingen van verzoekster is tegemoetgekomen overeenkomstig het Spaanse wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Er moet worden bepaald of het nationale procesrechtelijke voorschrift volgens hetwelk geen van de partijen in de kosten wordt verwezen in geval van voldoening buiten rechte, verenigbaar is met het doeltreffendheidsbeginsel. Er moet met andere woorden worden uitgemaakt of dit voorschrift op zichzelf het voor de consument niet onmogelijk of uiterst moeilijk maakt om zijn rechten uit hoofde van het Europese recht uit te oefenen, aangezien de beperking die op grond van deze bepaling wordt opgelegd aan de consument, wiens recht is erkend, inhoudt dat hij opdraait voor de kosten van een geding dat is veroorzaakt door een onrechtmatige gedraging van de verkoper.

Vormt de Spaanse procesregel een aanzienlijk obstakel dat consumenten kan ontmoedigen hun recht uit te oefenen op een effectieve rechterlijke toetsing van het potentieel oneerlijke karakter van contractuele bedingen en dat indruist tegen het doeltreffendheidsbeginsel en tegen artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland - 19 maart 2021 (ECER 27.5.21) - C-232/21 - Volkswagen Bank et Audi Bank*

Kredietovereenkomsten - Herroepingstermijnen

Richtlijn 2008/48/EG. Het gaat in casu om vier verschillende feitelijke situaties. Net zoals bij de zaken C-33/20, C-155/20, C-187/20, C-336/20, C-38/21 en C-47/21 sloot elk van de verzoekende partijen met de betrokken bank, verweester, een kredietovereenkomst om een auto te kopen voor particulier gebruik. Verzoekers deden elk een aanbetaling aan het autobedrijf en financierden door middel van het krediet het resterende bedrag van de koopprijs en een bepaald bedrag voor een schuldsaldoverzekering. Verweester maakte bij de voorbereiding en sluiting van de kredietovereenkomsten gebruik van het betrokken autobedrijf dat als kredietbemiddelaar optrad. Verzoekers hebben de overeengekomen termijnen regelmatig betaald, maar hun op de sluiting van de kredietovereenkomst gerichte wilsverklaring herroepen. In de eerste t/m de derde procedure waren de betreffende kredieten op het tijdstip van de herroeping nog niet volledig afgelost. In de vierde procedure was dit echter wel reeds gebeurd. Verzoekers zijn elk van mening dat hun herroeping geldig is, aangezien de herroepingstermijn niet is ingegaan omdat verplichte informatie onvolledig was. Verweersters voeren aan dat zij alle informatie naar behoren hebben verstrekt en dat de respectieve herroepingstermijnen zijn verstreken.

De vragen hebben betrekking op contractuele bedingen en herroepingstermijnen bij kredietovereenkomsten en zijn vergelijkbaar met de vragen in de zaken C-38/21, C-47/21 en C-336/20.

NOOT – bij HvJ 29 april 2021, zaak C-19/21, I.W.

Of unfair terms, novation agreements and other not so magical creatures - CJEU in C-19/29 (ECLB)

LITERATUUR

Prof. mr. H.N. Schelhaas en Mr. drs. J.H.M. Spanjaard, 'Boterzacht criterium met messcherp gevolg', MvV 2021, p. 137-147

OVERIG

Origin-labelling legislation in the EU: striking the balance between free movement and consumer protection (renforce)

COVID-19

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Terhes t. Roemenië – 13 april 2021 - persbericht (20.5.21) – beslissing (niveau 2) - 49933/20

Recht op vrijheid en veiligheid – Lockdown in verband met COVID-19 – Verplichting om thuis te blijven is geen vrijheidsberoving

Artikel 5 EVRM. De zaak betreft de door de Roemeense overheid bevolen lockdown en de daarbij geldende verplichting om thuis te blijven in verband met COVID-19.

Het hof overweegt dat de maatregel 52 dagen heeft geduurd, dat het een algemene maatregel betreft die bij wet is ingevoerd, dat als gevolg daarvan klager verplicht was thuis te blijven en dat klager alleen om redenen uitdrukkelijk in de wet voorzien het huis mocht verlaten met een vrijstellingsformulier. Het hof constateert dat klager vrij was om zijn huis te verlaten voor diverse redenen en kon daarbij op elk moment van de dag naar verschillende plaatsen. Klager was niet onderworpen aan individueel toezicht, verbleef niet in een krappe ruimte, noch was hem alle sociale contacten ontnomen. Klager heeft ook niet gemotiveerd welke specifieke impact de maatregel had op zijn persoonlijke situatie. Het hof oordeelt dat de maatregel aldus niet kan worden gelijkgesteld met huisarrest en dat de bewegingsvrijheid van klager daardoor niet zodanig is beperkt dat dit een vrijheidsberoving oplevert. Aldus is geen sprake van onrechtmatige vrijheidsberoving in de zin van artikel 5 lid 1 EVRM.

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-465/20 – Ryanair/Commissie – ECLI:EU:T:2021:284 – persbericht – arrest

Steunmaatregel van Portugal ten gunste van luchtvaartmaatschappij TAP – Besluit Commissie onvoldoende gemotiveerd

Samenvatting onder: Staatssteun

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-628/20 – Ryanair/Commissie – ECLI:EU:T:2021:285 – persbericht – arrest

Staatssteun – COVID-19

Samenvatting onder: Staatsteun

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-643/20 – Ryanair/Commissie (KLM) – ECLI:EU:T:2021:286 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatssteun KLM – COVID-19

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

REGELGEVING EU

- Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/858 van de Commissie van 27 mei 2021 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/253 wat betreft alarmmeldingen als gevolg van ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en voor de opsporing van contacten van passagiers die zijn geïdentificeerd met behulp van traceringsformulieren voor passagiers, [PB L 188 van 28.5.2021](#)
- Verordening (EU) 2021/836 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot wijziging van Besluit nr. 1313/2013/EU betreffende een Uniemechanisme voor civiele bescherming, [PB L 185 van 26.5.2021](#)
- Aanbeveling (EU) 2021/801 van de Commissie van 18 mei 2021 over de fiscale behandeling van verliezen tijdens de COVID-19-crisis, [PB L 179 van 20.5.2021](#)

OVERIG

- Kan de werknemer verplicht worden om zich tegen het coronavirus te laten vaccineren? ([Kennedy van der Laan](#))
- Civil Courts Coping with Covid-19 ([Leiden law blog](#))
- The case of AstraZeneca's COVID-19 vaccine and the complex enforcement of EU medicines policy ([renforce](#))

WIKI

- [Coronavirus – Europees recht](#)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Epure t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [73731/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD007373117

Detentie omstandigheden – Medische behoeften - Schending

Artikel 3 EVRM. Klager wordt in 2014 in Roemenië veroordeeld tot een gevangenisstraf van 8 jaar voor verkrachting. Hij is gediagnosticeerd met een ernstige geestelijke stoornis (die o.a. kan leiden tot zelfverwonding). In de periode van 6 december 2016 tot 16 juni 2019 was klager gedetineerd in een extra beveiligd regime in een drietal gevangenissen.

Klager betoogt dat artikel 3 EVRM (verbod op onmenselijke of vernederende behandeling) is geschonden, omdat het gevangenisregime niet paste bij zijn geestelijke gesteldheid, hij geen passende medische behandelingen had gekregen en hij geen permanente 'persoonlijke zorg assistent' had gekregen, terwijl zijn gezondheid dat wel vereiste.

Het EHRM oordeelt dat art. 3 EVRM is geschonden. De autoriteiten hebben verzuimd een coherent en passend zorgplan op te stellen en uit te voeren dat geschikt was om in de genoemde periode aan de medische behoeften van klager te voldoen. De klager krijgt een immateriële schadevergoeding van € 3000,00.

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – Ogreten en Kanaat t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 3) - 42201/17 - 42212/17 - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004220117

Voorlopige hechtenis van journalisten die e-mails van een minister publiceerden die bekend waren gemaakt op Wikileaks levert schending artikel 5 en 10 EVRM op

Artikel 5 EVRM. Artikel 10 EVRM. De zaak betreft de detentie van december 2016 tot december 2017 van twee journalisten wegens lidmaatschap van terroristische organisaties. Beide journalisten hadden bij de persbureaus waar ze voor werkten e-mails gepubliceerd van het account van de toenmalige Turkse minister van Energie, nadat dit account was gehackt en duizenden emails waren gepubliceerd op de website van Wikileaks. De autoriteiten beschuldigden de twee klagers, die in voorlopige hechtenis waren geplaatst, van het downloaden van de e-mails van de minister.

Het hof beslist unaniem dat er een schending is van:

- Artikel 5, eerste lid. Het Hof oordeelt dat de vermeende strafbare feiten van de klagers verband houden met de uitoefening van, met name, hun recht op meningsvrijheid. Bij gebrek aan informatie die de verdenking tegen klagers kan rechtvaardigen was hun detentie niet gebaseerd op een redelijk vermoeden dat zij een strafbaar feit hadden gepleegd. Bovendien bestaat er naar het oordeel van het Hof geen twijfel over dat het downloaden van de e-mails in kwestie en het publiceren van een artikel daarover beschermd worden door de persvrijheid.
- Artikel 5, vierde lid. Het Hof oordeelt dat noch de klagers, noch hun advocaten, de gelegenheid hebben gehad om de redenen die zijn aangevoerd ter rechtvaardiging van het vooronderzoek van klagers naar behoren te betwisten. Zonder geldige reden is hen de toegang tot het dossier ontnomen. Ze hadden geen toegang tot essentieel bewijsmateriaal, dat was gebruikt om hun plaatsing in voorlopige hechtenis te rechtvaardigen. Ten aanzien van het beroep op de noodtoestand door Turkije, is het Hof van oordeel dat deze beperking op geen enkele manier gerechtvaardigd wordt door de bijzondere omstandigheden van de noodtoestand en dat een dergelijke interpretatie de waarborgen van artikel 5 teniet zou doen.
- Artikel 10. Het Hof oordeelt dat de klagers zijn vastgehouden wegens hun journalistieke activiteiten, en dat de inmenging in hun recht op vrijheid van meningsuiting niet wettelijk was voorgeschreven, aangezien er geen plausibele gronden waren om hen te verdenken van het plegen van een strafbaar feit. Het Hof merkt ook op dat de voorlopige hechtenis van eenieder die kritische standpunten uitte nadelige gevolgen heeft, zowel voor de gedetineerden zelf als voor de samenleving als geheel. Het opleggen van een vrijheidsbenemende maatregel, zoals in casu, heeft onvermijdelijk een huiveringwekkend effect op de vrijheid van meningsuiting door het maatschappelijk middenveld te intimideren en afwijkende stemmen het zwijgen op te leggen.

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#) (januari 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Digitale markt

CONSULTATIE

- Verklaring over digitale beginselen: de “Europese aanpak” voor de digitale samenleving, Feedback mogelijk van 12 mei 2021 - 2 september 2021 ([EC](#))
- Consultatie: Digitalisation of cross-border judicial cooperation ([Kamerstuk 22112, nr. 3100](#))

EUROPESE COMMISSIE

Changing the Tune of EU Competition Law – The Apple (Music Streaming) Statement of Objections ([European law blog](#))

LITERATUUR

- De digital services act: implicaties voor het recht op vrijheid van meningsuiting van gebruikers van onlineplatforms ([NTM-NJCMBull. 2021/13](#))
- New Book on Judicial Protection of Fundamental Rights on the Internet ([ECHRblog](#))

OVERIG

- [Guest post] De minimis uses and the German implementation of Art 17 DSM Directive ([IPKat](#))
- Pre-Market Requirements, Prior Authorisation and Lex Specialis: Novelties and Logic in the Facial Recognition-Related Provisions of the Draft AI Regulation ([European law blog](#))
- Should social media be allowed to ban users? – Simon Carne ([Informs](#))
- May I have some artificial intelligence with my human rights? About the recent European Commission’s Proposal on a Regulation for Artificial Intelligence ([KSLR](#))
- Nieuwe Europese regels en acties voor kunstmatige intelligentie ([NJB](#))
- Artificial Intelligence For Dummies – A Guide For Beginners ([liberties](#))

Discriminatie

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Yocheva en Ganeva t. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [18592/15](#) - [43863/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD001859215

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

NOOT – bij EHRM 16 februari 2021, [Behar en Gutman t. Bulgarije](#) en [Budinova en Chaprazov t. Bulgarije](#)

Case Law, Strasbourg: Behar and Budinova v. Bulgaria: The Rights of Others in Cases of Others, Anti-victim bias in ECHR hate speech law? – Margarita S. Ilieva

OVERIG

- Breaking new ground – Again? The CERD Committee’s decision on admissibility in Palestine v. Israel ([EJILtalk](#))
- Police stops in Europe: everyone has a right to equal treatment ([FRA](#))

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST - Atima Limited t. Oekraïne – 20 mei 2021 – persbericht – arrest (niveau 2) - 56714/11 - ECLI:CE:ECHR:2021:0520JUD005671411

Teruggedraaide privatisering – Eigendomsrecht derde-verkrijger aandelen

Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Partij Y verwerft op 29 juli 2009 in het kader van een privatisering 80% van de aandelen in vennootschap X. Ongeveer een jaar later verwerft klagster een deel van die aandelen van Y. Kort nadien begint de openbaar aanklager een procedure tegen Y met het oog op het ongedaan maken van de privatisering. In die procedure wordt geoordeeld dat het contract van 29 juli 2009 ongeldig is en wordt de compensatieclaim van klagster, die zich heeft gevoegd als derde-partij in deze procedure, afgewezen. In een afzonderlijke procedure tegen de privatiserende partij (een gemeente) vordert klagster vergeefs compensatie dan wel een verklaring dat zij rechthebbende is van de desbetreffende aandelen. Y wordt uiteindelijk, na een daartoe strekkende procedure, wel gecompenseerd.

EHRM: dat klagster zich naar nationaal recht tot Y kan richten voor compensatie staat niet in de weg aan onderhavige procedure. De actie van de aanklager tot aantasting van de privatisering was slechts tegen Y gericht en het eigendomsrecht van klagster is in de nationale procedure(s) als zodanig niet aan de orde geweest. Echter, hoewel naar nationaal recht de ongeldigheid van het contract van 29 juli 2009 rechtens niet betekende dat klagsters aanspraken op de betreffende aandelen werden geraakt, is gelet op de wijze waarop de nationale gerechten de zaak van klagster hebben behandeld *de facto* sprake van een inmenging in haar eigendomsrechten. Schending van artikel 1 EP.

EMU, Bankenunie, financiële markt en diensten

HvJ – ARREST – 6 mei 2021 – gevoegde zaken C-551/19 P en C-552/19 P – ABLV Bank/BCE en Bernis e.a. / BCE – ECLI:EU:C:2021:369 – conclusie – arrest

Bankenunie – Gemeenschappelijk Afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen (GAM) – Verklaring van de ECB inzake het falen of waarschijnlijk zullen falen van een instelling

Verordening (EU) nr. 806/2014. De ECB heeft verklaard dat ABVL Bank AS en ABLV Luxembourg SA moesten worden geacht te falen of waarschijnlijk te zullen falen in de zin van artikel 18, lid 1, van verordening (EU) nr. 806/2014. ABLV Bank en enkele van haar directe en indirecte aandeelhouders zijn tegen deze verklaring van de ECB opgekomen bij het Gerecht, dat de respectieve vorderingen tot nietigverklaring bij twee beschikkinge in de zaken T-281/18 en T-283/18 niet-ontvankelijk heeft verklaard. Verzoeksters voor het Gerecht hebben tegen deze twee beschikkingen hogere voorziening ingesteld.

Centraal in dit geding staat de vraag of tegen deze beoordeling van de ECB beroep tot nietigverklaring kan worden ingesteld. Dat is volgens het Gerecht en ook volgens het HvJ niet het geval omdat het oordeel geen bindende handeling is.

Hof: De hogere voorzieningen worden afgewezen.

CONSULTATIE

EU-strategie voor particuliere beleggers, Feedback mogelijk van 11 mei 2021 - 3 augustus 2021 (EC)

OVERIG

Turmoil in the banking sector? The transferability of credit claims after the Promontoria case (2020) ([Leiden law blog](#))

Familieleven en familierecht

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Yocheva en Ganeva t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [18592/15](#) - [43863/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD001859215

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 - Valdís Fjölnisdóttir e.a. t. IJsland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [71552/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD007155217

Draagmoederschap – Erkenning ouders - Draagmoederschap naar nationale wetgeving verboden – Geen inbreuk op family life

Artikel 8 EVRM. Draagmoederschap is in IJsland verboden, op straffe van een boete of gevangenisstraf van maximaal drie maanden. Twee IJslandse vrouwen vragen voor een kind dat door een Amerikaanse vrouw ter wereld is gebracht, registratie als IJslands burger en als hun zoon. Het kind wordt in IJsland als een ongeleide minderjarige gezien, en onder voogdij van de autoriteiten geplaatst, waarbij de beoogde moeders als pleegouders worden gekozen. Als hij twee jaar is verkrijgt hij op grond van nieuwe wetgeving de IJslandse nationaliteit, en wordt tussen de vrouwen de echtscheiding uitgesproken. Hij verblijft voortaan als pleegkind telkens gedurende een jaar bij ieder van de vrouwen. Vanaf zijn zesde jaar verblijft hij als pleegkind afwisselend bij de vrouwen en hun nieuwe partners.

Het hof stelt vast dat de vrouwen de voortdurende zorg voor het kind hebben gehad vanaf zijn geboorte. De nationale overheid heeft de kwaliteit van hun onderlinge band niet betwist, maar heeft geconcludeerd dat de vrouwen volgens de IJslandse wetgeving geen van tweeën als de moeder konden worden beschouwd. Het hof beoordeelt deze interpretatie niet als onredelijk of willekeurig. Conclusie is dat de weigering de vrouwen als moeder van het kind te erkennen, een voldoende basis had in de wet. Het feitelijke family life is in dit geval niet verstoord, maar de autoriteiten hebben het kind juist in pleegzorg bij klagers ondergebracht, waarbij zolang zij getrouwd waren ook de mogelijkheid van adoptie nog openstond. De nationale overheid heeft dus stappen ondernomen om het family life van de vrouwen en het kind te beschermen. De nationale overheid heeft gehandeld binnen haar discretionaire bevoegdheid, met als doel het verbod van draagmoederschap in stand te houden. Geen schending van het recht op respect voor family life. (Overigens ook geen schending van artikel 14 EVRM, verbod van discriminatie.)

EHRM – ARREST – 27 mei 2021 – Jessica Marchi t. Italië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau) – [54978/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0527JUD005497817

Pleegzorg beëindigd na arrestatie vanwege seksueel misbruik

Artikel 8 EVRM. Kind van 18 maanden wordt ondergebracht in een pleeggezin met het oog op adoptie. Een jaar later wordt de pleegvader gearresteerd op verdenking van kinderporno en seksueel misbruik van minderjarigen. De pleegmoeder verklaart dat zij apart van haar man wil gaan wonen en voor het kind wil blijven zorgen. De kinderrechter besluit echter tot beëindiging van de plaatsing van het kind in dit gezin.

Het hof constateert dat de feiten van de zaak vallen binnen de sfeer van klagers privéleven. De nationale rechter heeft vastgesteld dat het niet in het belang van het kind was om in het gezin van klager te blijven wonen. De justitiële autoriteiten waren belast met de moeilijke en gevoelige taak van belangenafweging in een complexe situatie, en hebben zich laten leiden door het belang van het kind, in het bijzonder door zijn behoefte aan veiligheid. Klager heeft

persoonlijk betrokken kunnen zijn bij de procedure, en heeft toegang gekregen tot alle stukken die betrekking op haar hadden. Zodoende heeft zij voldoende mogelijkheden gehad om een rol te spelen in de procedure die heeft geleid tot de beslissing om de aanvankelijke plaatsing van het kind bij klaagster, te beëindigen. Geen schending van artikel 8 EVRM.

CONSULTATIE

Grensoverschrijdende gezinssituaties – erkenning van ouderschap, feedback mogelijk van 19 mei 2021 - 11 augustus 2021 ([EC](#))

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 12 mei 2021 – zaak C-124/20 – Bank Melli Iran – Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:386 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Handel – Beperkende maatregelen tegen Iran - Extraterritoriale jurisdictie en toepassing van rechtsregels

Verordening (EG) nr. 2271/96. Om redenen van buitenlands beleid en nationale veiligheid, met name in de strijd tegen terrorisme, hebben de Verenigde Staten van Amerika diverse soorten economische sancties opgelegd aan staten, individuen en rechtspersonen. Ofschoon die sancties voornamelijk van toepassing zijn op Amerikaanse personen alsook op onder de jurisdictie van de Verenigde Staten vallende niet-Amerikaanse personen die handeldrijven met of investeren in de betrokken landen (primaire sancties), zijn sommige bepalingen ook gericht op activiteiten die buiten de jurisdictie van de Verenigde Staten vallen en voornamelijk door buitenlandse vennootschappen worden verricht (secundaire sancties). Die pogingen tot extraterritoriale jurisdictie van de Verenigde Staten zijn van oudsher door de EU bekritiseerd daar zij veelal neerkomen op een vorm van exorbitante jurisdictie die volgens sommigen moeilijk te verenigen is met de algemene beginselen van internationaal publiekrecht. In dat verband kan worden opgemerkt dat de Unie op grond van artikel 21, lid 1, en artikel 21, lid 2, onder h), VEU dit internationaalrechtelijk bestel dient te beschermen en te bevorderen. Bovendien is het Europese bedrijfsleven tegen dit soort wetgeving gekant omdat in de praktijk bijna uitsluitend buitenlandse ondernemingen erdoor worden getroffen. In 1996 heeft de Unie de EU-blokkeringsverordening vastgesteld, waarvan artikel 5, eerste alinea, Europese ondernemingen verbiedt aan de Amerikaanse maatregelen gevolg te geven. De spanningen tussen de twee rechtssystemen, die de kern vormen van het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing, leveren evenwel potentiële geopolitieke problemen op, niet enkel in termen van soevereiniteitsconflicten, maar ook vanuit het oogpunt van concurrerende regelgevingsbarrières op de Europese en Amerikaanse markten. Zoals de feiten van de onderhavige zaak treffend aantonen, leidt de werking van de EU-blokkeringsverordening tot een aantal tot dusverre onopgeloste rechtswesties en diverse grote praktische problemen, waarvan niet het minste het feit is dat Europese ondernemingen worden geconfronteerd met onmogelijke – en zeer onrechtvaardige – dilemma's die het gevolg zijn van de toepassing van twee onderscheiden rechtssystemen. De A-G merkt op dat deze dilemma's, samen met het ontbreken van duidelijke aanwijzingen over belangrijke, rechtstreeks uit de werking van de blokkeringsverordening

voortvloeiende rechtskwesties, van dien aard zijn dat het nuttig zou zijn wanneer de Uniewetgever de huidige werking van de verordening zou herzien.

De A-G concludeert dat een Iraanse onderneming voor een rechter van een Lidstaat het Unierecht waaronder de EU-blokkeringsverordening kan invoeren tegen sancties van de Verenigde Staten. Een besluit van een onderneming gevestigd in de EU om een contractuele relatie te beëindigen is ongeldig indien dit besluit alleen wordt gerechtvaardigd door de wens te voldoen aan de Amerikaanse sanctiewetgeving.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5, eerste alinea, van verordening (EG) nr. 2271/96 dient aldus te worden uitgelegd dat het niet alleen van toepassing is wanneer er door een bestuurlijke of rechterlijke autoriteit van een land waarvan bepaalde wet- en regelgeving in de bijlage bij die verordening is opgenomen, direct of indirect bepaalde instructies aan een in artikel 11 van die verordening bedoelde persoon zijn gegeven. Derhalve geldt het in die bepaling vervatte verbod ook wanneer een marktdeelnemer aan dergelijke wet- en regelgeving voldoet zonder daartoe vooraf door een buitenlandse bestuurlijke of rechterlijke instantie te zijn verplicht.

Artikel 5, eerste alinea, van verordening nr. 2271/96 dient aldus te worden uitgelegd dat het zich verzet tegen de uitlegging van nationaal recht volgens welke een in artikel 11 van die verordening bedoelde persoon een duurovereenkomst met een wederpartij die door het Office of Foreign Assets Control (OFAC) van de Verenigde Staten van Amerika op de Specially Designated Nationals and Blocked Persons List (SDN) is geplaatst kan opzeggen zonder die opzegging ooit te hoeven rechtvaardigen.

Artikel 5, eerste alinea, van verordening nr. 2271/96 dient aldus te worden uitgelegd dat, in geval van niet-naleving van de bepalingen van dat artikel, de rechter bij wie een zaak aanhangig is gemaakt door een onder primaire sancties vallende contractpartij, een persoon als bedoeld in artikel 11 van die verordening dient te bevelen die contractuele banden in stand te houden, ondanks dat, ten eerste, artikel 5, tweede alinea, ervan restrictief dient te worden uitgelegd, ten tweede, een dergelijk rechterlijk bevel in strijd kan zijn met artikel 16 EU Handvest en, ten derde, een dergelijke persoon bijgevolg zwaar kan worden bestraft door de autoriteiten die bevoegd zijn voor de toepassing van de in de bijlage genoemde wetten.

Gewasbeschermingsmiddelen

HvJ – ARREST – 6 mei 2021 – zaak C-499/18 P – Bayer CropScience en Bayer/Commissie – ECLI:EU:C:2021:367 – conclusie – arrest

Werkzame stoffen clothianidin en imidacloprid – Onaanvaardbare milieueffecten – Herziening van de goedkeuring – Omvang van het onderzoek

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 485/2013. De onderhavige zaak heeft betrekking op de geldigheid van een uitvoeringsverordening waarbij de Commissie de goedkeuringen van twee werkzame stoffen inzake gewasbescherming heeft gewijzigd. Ingevolge deze wijziging kunnen deze werkzame stoffen nog slechts in zeer beperkte mate gebruikt worden. De gewasbeschermingsmiddelenverordening staat de Commissie weliswaar toe een goedkeuring in te trekken of te wijzigen, maar Bayer CropScience AG en Bayer AG grijpen de onderhavige zaak aan om het gebruik van deze bevoegdheid fundamenteel ter discussie te stellen.

In dit verband verwijt Bayer de Commissie hoofdzakelijk de goedkeuringen te hebben herzien en gewijzigd, hoewel er volgens Bayer ten opzichte van de oorspronkelijke goedkeuringsprocedure geen wetenschappelijke kennis beschikbaar was die werkelijk nieuw was. Bayer eist ook een diepgaandere wetenschappelijke beoordeling van de risico's die aan de werkzame stoffen zijn verbonden, waarbij met name bepaalde richtsnoeren moeten worden toegepast. Tot slot komt Bayer in het bijzonder op tegen het verbod op het gebruik van de werkzame stoffen voor bladbehandeling of in een niet-professionele context.

Hof: De hogere voorziening is niet-ontvankelijk voor zover deze door Bayer AG is ingesteld. De hogere voorziening wordt afgewezen voor zover deze door Bayer CropScience AG is ingesteld.

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 20 mei 2021 – zaak C-29/20 – Biofa – Duitsland – ECLI:EU:C:2021:411 – [conclusie](#)

Begrip ‚biocide’ – Begrip ‚werkzame stof’ – Goedkeuring

Verordening (EU) nr. 528/2012. Uitvoeringsverordening (EU) 2017/794. Houdt de goedkeuring van een „werkzame stof” via een uitvoeringsverordening van de Europese Commissie die is vastgesteld op grond van verordening (EU) nr. 528/2012 in dat deze stof automatisch bestemd is om tegen een schadelijk organisme te werken op „een andere dan louter fysieke of mechanische wijze” in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van deze verordening? Zo ja, moet, indien deze stof wordt gebruikt in een middel dat voor de bestrijding van schadelijke organismen is bestemd, dit middel dan worden beschouwd als een „biocide” in de zin van deze bepaling? Welke beoordelingsmarge heeft de nationale rechter in deze context om het „biocidale” karakter van een dergelijk middel te beoordelen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 3, lid 1, onder a), van verordening (EU) nr. 528/2012 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een werkzame stof in een middel krachtens artikel 9, lid 1, onder a), of artikel 89, lid 1, derde alinea, van deze verordening is goedgekeurd bij een uitvoeringsverordening van de Commissie, wordt vermoed dat is voldaan aan de voorwaarde dat schadelijke organismen ‚op een andere dan louter fysieke of mechanische wijze [worden bestreden]’ in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van deze verordening. In het kader van een beroep in rechte kan dit vermoeden slechts worden weerlegd indien de biocidale werking van deze werkzame stof kan worden geacht uitgesloten te zijn voor dit middel. Dat vermoeden is echter onweerlegbaar wanneer dit middel bestaat uit één enkele goedgekeurde werkzame stof of wanneer de samenstelling ervan identiek is aan die van het biocide dat bij de aanvraag tot goedkeuring van de stof als representatief wordt voorgesteld.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 7 mei 2021 (ECER 16.2.2020) – [zaak C-162/21 – Pesticide Action Network e.a.](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Beroep tot nietigverklaring van toelating

Richtlijn 2009/128/EG. Verordening nr. 1107/2009. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 540/2011. In de herfst van 2018 heeft de Belgische Staat voor de lente in 2019, zes toelatingen verleend om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen op de markt te brengen voor de behandeling van zaaizaad van bepaalde gewassen. Op grond van uitvoeringsverordeningen is het verboden om vanaf 19 december 2018 zaaizaad dat behandeld is met gewasbeschermingsmiddelen die bepaalde stoffen bevatten, op de markt te brengen en te gebruiken, tenzij voor de teelt in permanente kassen. Verzoekers (o.a. verenigingen ter bestrijding van pesticiden en ter bevordering van de biodiversiteit) hebben beroep ingesteld tot nietigverklaring van de toelating en verzocht om de onmiddellijke schorsing ervan.

Staat artikel 53 van verordening (EG) nr. 1107/2009 het een lidstaat toe om onder bepaalde voorwaarden toe te laten dat met gewasbeschermingsmiddelen behandeld zaaizaad wordt gebruikt, verkocht of gezaaid?

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 6 mei 2021 – zaak C-142/20 – Analisi G. Caracciolo – Italië – ECLI:EU:C:2021:368 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Accreditatie onderzoekslaboratorium - Nationale accreditatie-instantie – In een derde land gevestigde accreditatie-instantie

Verordening (EG) nr. 765/2008. Verordening (EG) nr. 765/2008. Artikel 56 en 102 VWEU. Artikelen 20 en 21 EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Analisi G. Caracciolo Srl, een onderzoekslaboratorium dat werkzaam is in Italië als conformiteitsbeoordelingsinstantie voor levensmiddelenbedrijven en de regio Sicilië (Italië) over

de geldigheid van het door Perry Johnson Laboratory Accreditation Inc. – een in de Verenigde Staten gevestigde instantie – aan dit laboratorium afgegeven accreditatiecertificaat. Tsjechië, Spanje, Oostenrijk en Polen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 4, leden 1 en 5, en artikel 7, lid 1, van verordening (EG) nr. 765/2008 verzetten zich tegen de uitlegging van een nationale wettelijke regeling volgens welke de activiteit van accreditatie kan worden uitgeoefend door andere instanties dan de enige nationale accreditatie-instantie in de zin van deze verordening die gevestigd zijn in een derde land, zelfs wanneer deze instanties garanderen dat zij de internationale normen naleven en met name door middel van overeenkomsten tot wederzijdse erkenning aantonen dat zij beschikken over een kwalificatie die gelijkwaardig is aan die van de enige accreditatie-instantie.

Bij onderzoek van de tweede prejudiciële vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van de bepalingen van hoofdstuk II van verordening nr. 765/2008 kunnen aantasten in het licht van de artikelen 56 en 102 VWEU en de artikelen 20 en 21 EU Handvest.

- E EU-Hof: exclusieve bevoegdheid voor nationale accreditatie-instanties is niet in strijd met het EU-recht ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 20 mei 2021 – zaak C-836/19 – Toropet – Duitsland – [ECLI:EU:C:2021:415](#) – [conclusie](#)

Dierlijke bijproducten categorie-3 – Herindeling naar lagere categorie

Verordening (EU) nr. 1069/2009. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de vennootschap Toropet Ltd en het Landkreis Greiz (district Greiz, Duitsland) over het besluit van laatstgenoemde om bepaalde dierlijke bijproducten van categorie 3 te herindelen in categorie 2 en vervolgens te verwijderen, omdat die producten beschimmeld of bedorven waren dan wel waren vermengd met productvreemde elementen. Toropet verwijt het Landkreis Greiz dat het een fout heeft gemaakt door het betrokken materiaal te herindelen in categorie 2 zonder een wetenschappelijk onderzoek uit te voeren. Zij betwist de juistheid van het oordeel dat het materiaal in staat van ontbinding verkeerde dan wel bedorven of beschimmeld was. Het door de dierenartsen en het Landkreis Greiz gehanteerde criterium dat de producten eetbaar moeten zijn, dat wil zeggen geschikt voor menselijke consumptie, gaat volgens Toropet verder dan artikel 10 van verordening nr. 1069/2009 vereist.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 7, lid 1, artikel 9, onder h), en artikel 10, onder a) en f), van verordening (EG) nr. 1069/2009, gelezen in het licht van artikel 4, lid 2, van verordening nr. 1069/2009, moeten aldus worden uitgelegd dat dierlijke bijproducten die oorspronkelijk zijn ingedeeld als categorie 3-materiaal in de zin van artikel 10, onder a) en f), van laatstgenoemde verordening, en die zijn aangetast door ontbinding of bederf, zoals schimmel of rotting, dan wel zijn vermengd met productvreemde elementen, zoals stucresten of zaagsel, waardoor zij niet meer geschikt zijn voor menselijke consumptie en/of niet zonder enig risico zijn voor de volksgezondheid of de diergezondheid, niet langer het aan die indeling verbonden risiconiveau inhouden en daarom moeten worden heringedeeld in een lagere categorie.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 mei 2021 (ECER 29.1.2021) – [zaak C-61/21](#) – [Ministre de la Transition écologique et Premier ministre](#)

Luchtkwaliteit – Gezondheidsschade – Schending EU-recht – Schadevergoeding – Staatsaansprakelijkheid

Richtlijn 2008/50/EG. Verzoeker vordert bij de bestuursrechter onder andere een schadevergoeding vanwege gezondheidsschade en nietigverklaring van een stilzwijgend besluit van de prefect van Val-d'Oise om geen maatregelen te nemen om zijn gezondheidsproblemen die verband houden met de milieuverontreiniging, op te lossen.

De verwijzende rechter vraagt of er een recht op vergoeding van gezondheidsschade ontstaat - die in een rechtstreeks en causaal verband staat met verslechterde luchtkwaliteit - bij een

voldoende gekwalificeerde schending door een lidstaat van de bepalingen uit richtlijn 2008/50/EG? En aan welke voorwaarden dit recht dan is onderworpen, met name wat betreft de datum waarop moet worden beoordeeld of er sprake is van deze aan de lidstaat aan te rekenen niet-nakoming?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Does the Irish Court of Appeal in *Merck v Clonmel* part ways from the CJEU's *Santen* Article 3(d) decision? ([IPKat](#))

Godsdienstvrijheid (B)

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad, [PB L 156 van 5.5.2021](#)

OVERIG

- Book Launch of Law, Democracy and the European Court of Human Rights ([ECHRblog](#))
- The Admissibility Hurdle ([Verfassungsblog](#))
“The entry into force of a new Protocol in August 2021 indicates that the ECtHR will implement even more stringent admissibility criteria which provides the institution with more tools to reject legitimate applications and to hide the political motivation behind such decisions.”

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

IE - Intellectuele eigendom

GERECHT EU – ARREST – 5 mei 2021 – zaak T-442/20 – Grangé en Van Strydonck/EUIPO - Nema – ECLI:EU:T:2021:237 – arrest

Uniemark “âme” – Ouder internationaal beeldmerk “AMEN”

Verordening (EU) 2017/1001. De kamer van beroep van het EUIPO heeft ten onrechte geconcludeerd dat het niet mogelijk was een conceptuele vergelijking van de betrokken merken te maken, en ten onrechte niet onderzocht of het woord "amen" een duidelijke en specifieke betekenis heeft die door het relevante publiek wordt begrepen, en of de visuele en fonetische overeenkomsten zijn tegengegaan door het feit dat de betrokken merken conceptueel niet vergelijkbaar zijn. Indien de kamer van beroep de conceptuele gelijkenis van de betrokken merken, met name van Duits-, Slowaaks- en Tsjechischtalig publiek, correct had onderzocht en indien zij niet ten onrechte had geweigerd de mogelijke toepassing van de rechtspraak inzake de tegenwerking van visuele en fonetische overeenkomsten door conceptuele verschillen te onderzoeken, kan niet worden uitgesloten dat zij in casu had moeten vaststellen dat er geen verwarringsgevaar bestond. *Gerecht: Vernietigt de beslissing van de vierde kamer van beroep van de EUIPO van 4 juni 2020 (Zaak R 2960/2019-4).*

 Inschrijving woordmerk onterecht afgewezen (IEF19931)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Luxemburg – 4 mei 2021 (ECER 5.3.2021 en 22.3.2021) – Gevoegde zaken C-148/21 en C-184/21 – Louboutin e.a.

Uniemark - Rode zool van Louboutin – Inbreukmakend teken op Amazon – Toerekenbaarheid aan beheerder onlinemarktplaats

Verordening (EU) 2017/1001 Christian Louboutin is houder van het positiemerk “rode zool” bij schoenen met hoge hakken. Op haar websites publiceert Amazon regelmatig verkoopaanbiedingen van Amazon en externe verkopers voor schoenen met rode zolen die zonder instemming van Christian Louboutin in de handel worden gebracht. Christian Louboutin heeft vorderingen tot staking ingesteld tegen verschillende Amazon-vennootschappen.

Vraag is onder welke omstandigheden het gebruik van een inbreukmakend teken in een verkoopaanbieding kan worden toegerekend aan de beheerder van een onlinemarktplaats die tevens als distributeur optreedt. Ook is de vraag of en onder welke omstandigheden de perceptie van deze verkoopaanbieding door het publiek relevant is voor de toerekenbaarheid van een dergelijk gebruik.

 Can Amazon be directly liable for trade mark infringement? A new CJEU referral (IPKat)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 mei 2021 (ECER 26.11.2020) – zaak C-182/21 – Nokia Technologies

Octrooien – Mededinging – Licenties – FRAND-voorwaarden

Artikel 102 VWEU. Verzoekster (Nokia Technologies) vordert van verweerster staking van de inbreuk op een litigieus octrooi.

De verwijzende rechter stelt vragen over de uitlegging van artikel 102 VWEU, die betrekking hebben op onder meer de FRAND-voorwaarden en de vereisten in het arrest C-170/13. Bestaat er voor de octrooihouder een verplichting om prioritair licenties te verlenen aan toeleveranciers?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 4 maart 2021 (ECER 10.5.21) C-183/21 - Maxxus Group

Merkenrecht - Stelplicht en bewijslast gebruik

Richtlijn 2008/95/EG. Verzoekster vordert doorhaling van twee Duitse merken van verweerster wegens vervallenverklaring door niet-gebruik. Verzoekster handelt in sporttoestellen en -uitrusting, massageplaten, massagestoelen en barbecues. Zij is houdster van zowel het Duitse merk als het Uniemark MAXXUS. Verweerster is de moedermaatschappij van de Globus-Gruppe St. Wendel. Tot deze groep behoren verschillende vennootschappen die in Duitsland naast 46 grote zelfbedieningswarenhuizen ook drankenhandels, bouw- en elektromarkten en andere speciaalzaken exploiteren. Verweerster staat de tot deze groep behorende vennootschappen toe om gebruik te maken van haar merken (MAXXUS). Bij de inschrijving van de merken MAXXUS van verzoekster had verweerster aanvankelijk oppositie ingesteld. Verzoekster stelde dat verweerster het merk MAXXUS niet gebruikte op een wijze die de verkregen rechten in stand hield. Verweerster heeft de oppositie vervolgens ingetrokken. Verzoekster heeft het Duitse octrooi merkenbureau verzocht om doorhaling van beide in geding zijnde merken wegens verval. Verweerster stelt dat het merk MAXXUS in de tot de Globusgroep behorende zelfbedieningswarenhuizen wordt gebruikt om verschillende warengroepen in het standaardassortiment aan te duiden. Verder wordt het merk tijdelijk gebruikt voor acties, zoals merchandisingartikelen bij voetbalevenementen.

Het verzoek om een prejudiciële beslissing ziet op de uitlegging van de merkenrichtlijn(en) met betrekking tot nationale vervallenverklaringsprocedures wegens niet-gebruik van nationale merken. In het arrest in de gevoegde zaken C-720/18 en C-721/18 heeft het Hof vastgesteld dat de bewijslast in dergelijke procedures op de merkhouder rust. Naar het oordeel van de verwijzende rechter is de aangehaalde rechtspraak van het Bundesgerichtshof in het licht van dat arrest niet meer houdbaar wat de bewijslast betreft. Niettemin is de vraag onbeantwoord of het nationale recht kan blijven vasthouden aan een stelplicht voor de verzoekende partij. In casu rijst de vraag of aan de verzoekende partij een primaire stelplicht – of in ieder geval een secundaire stelplicht, nu de verwerende partij in kwestie reeds tamelijk uitvoerig heeft betoogd dat er sprake is van gebruik, – kan worden opgelegd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – (ECER 7.5.21) - C-175/21 - Harman International Industries

Uniemark – Rechterlijke bescherming - Vaststelling toestemming in de handel brengen in de EER

Richtlijn 2008/95/EG. Verordening (EU) 2017/1001. Richtlijn 2004/48/EG. Verzoekster is gevestigd in de Verenigde Staten en is houdster van de uitsluitende rechten op enkele Uniemerken. Verzoeksters waren (audiovisuele apparatuur) worden in Polen gedistribueerd door één marktdelnemer, waarmee verzoekster een distributieovereenkomst heeft gesloten en via welke verzoeksters waren aan de eindgebruiker worden verkocht. Verzoekster maakt voor haar waren gebruik van een etiketteersysteem. Het kan niet altijd worden vastgesteld of de betrokken waar door verzoekster al dan niet voor de EER is bestemd, aangezien de etiketten niet aangeven waar de betrokken waren voor het eerst met verzoeksters toestemming in de handel dienden te worden gebracht. Voor de vaststelling van de doelmarkt van deze waren moet gebruik worden gemaakt van een specifiek IT-instrument dat ter beschikking van verzoekster staat. Verweerster is gevestigd in Polen en is actief op het gebied van de distributie van elektronica.

Bij de verwijzende rechter is twijfel gerezen over de vraag of, gelet op de beschreven bewoordingen van de rechterlijke uitspraken in zaken over de bescherming van een Uniemark, de rechterlijke bescherming van het vrije verkeer van goederen gewaarborgd is. Deze twijfel vloeit voort uit het in het nationale recht bestaande stelsel van rechtsmiddelen ten behoeve van een schuldenaar in procedures van tenuitvoerlegging van executoriale titels (rechterlijke uitspraken) in zaken waarin inbreuk is gemaakt op een uitsluitend recht op een Uniemark. De vraag heeft betrekking op specifieke bewoordingen van rechterlijke instanties waardoor de tenuitvoerleggingsautoriteit moet vaststellen of waren wel/niet met toestemming in de EER in handel zijn gebracht, terwijl tegen de beslissing van de autoriteit geen rechtsmiddel openstaat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 9 maart 2021 (ECER 26.5.21) - C-197/21 - Soda-Club (CO2) et SodaStream International*

Hergebruik CO2 cilinders – Vervangen etiket van merkhouder

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EU) 2017/1001. Richtlijn 2008/95/EG. Richtlijn (EU) 2015/2436. Deze zaak betreft de vraag of iemand die CO2-cilinders (hierna: CO2-flessen) die door een merkhouder of met zijn toestemming in de handel zijn gebracht navult en verkoopt, het recht heeft om de van het merk van de merkhouder voorziene etiketten van die flessen te verwijderen en te vervangen door eigen etiketten. SodaStream verkoopt bruiswatertoestellen voor dranken van het merk SodaStream. De vragen betreffen de zogenaamde Bristol-Myers Squibb-criteria en het noodzakelijkheidsvereiste bij ompakking/heretikettering van SodaStream CO2-flessen.

OVERIG

- Enforcement of intellectual property rights: pioneering in private enforcement (renforce)
- HCCH-WIPO Questionnaire on PIL & IP (conflict of laws)

Insolventie

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 20 mei 2021 – zaak C-25/20 – ALPINE BAU – Slovenië – ECLI:EU:C:2021:418 – conclusie

Insolventieprocedure – Indiening van vorderingen in secundaire procedure door curator van hoofdinsolventieprocedure – Termijn voor indiening zoals vastgesteld in het nationale recht

Verordening (EG) nr. 1346/2000. De verwijzende rechter vraagt het Hof of de curator van een in Oostenrijk ingeleide hoofdinsolventieprocedure, die in een tegen dezelfde schuldenaar lopende secundaire procedure in Slovenië de vorderingen tracht in te dienen die hij reeds in de eerste procedure heeft ingediend, gebonden is aan de termijnen (en de gevolgen van niet-inachtneming daarvan) waarin de Sloveense wettelijke regeling voorziet.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 32, lid 2, van verordening (EG) nr. 1346/2000 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de curator van een hoofdinsolventieprocedure vorderingen indient in een secundaire procedure, de termijnen voor indiening van die vorderingen alsook de gevolgen van tardieve indiening worden geregeld door het recht van de staat waar de secundaire procedure is geopend.

RECHTSPRAAK NL - Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden - 6 april 2021 - ECLI:NL:GHARL:2021:3294

Bevoegde rechter – Insolventie – Verkoop Spaanse vakantiewoning onttrokken aan de boedel

Verordening (EU) nr. 1215/2012 (Brussel I-bis). Een Spaanse bank werkt na de faillietverklaring mee aan de verkoop van een Spaanse vakantiewoning van de faillieten. De woning en de verkoopopbrengst worden buiten de boedel gehouden. De curator (in een Nederlands faillissement) spreekt de bank aan bij de Nederlandse rechter. Anders dan de rechtbank oordeelt het hof dat geen sprake is van een Peeters/Gatzen-vordering. De Nederlandse rechter is dus wel bevoegd.

Institutioneel

GERECHT EU – ARREST – 12 mei 2021 – zaak T-789/19 – Moerenhout e.a. / Commissie – ECLI:EU:T:2021:260 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Motivering Europese Commissie weigering burgerinitiatief

Verordening (EU) nr. 211/2011. Artikel 207 en 215 VWEU. Het Gerecht verklaart een besluit van de Commissie waarbij deze heeft geweigerd een voorstel voor een burgerinitiatief te registreren, nietig omdat dit besluit ontoereikend is gemotiveerd. De burger die een dergelijk voorstel heeft ingediend, moet in staat worden gesteld om de redenering van de Commissie te begrijpen.

Gerecht: Besluit (EU) 2019/1567 van de Commissie van 4 september 2019 over het voorstel voor een burgerinitiatief getiteld „Ensuring Common Commercial Policy conformity with EU Treaties and compliance with international law” wordt nietig verklaard.

Interstatelijke klachten

EHRM – INTERSTATELIJKE KLACHT – 9 mei 2021 - Armenië/Turkije – [persbericht 18.5.21](#)

De klacht gaat over de rol van Turkije in het gewapende conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan dat tussen 27 september en 10 november 2020 heeft plaatsgevonden. Armenië beweert o.a. dat Turkije militaire steun heeft verleend aan Azerbeidzjan.

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER - Armenië t. Azerbeidzjan (no. 42521/20) no. 47319/20) - [persbericht 12.5.21](#)

De klachten gaan over diverse schendingen van het EVRM tijdens de recente vijandigheden tussen Armenië en Azerbeidzjan waaronder aanvallen op burgers en de detentie en behandeling van krijgsgevangenen.

IPR

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-709/19 – Vereniging van Effectenbezitter – Nederland – [Hoge Raad](#) - ECLI:EU:C:2021:377 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rechterlijke bevoegdheid – Aandeelhouders - Verkeerde beleggingsbeslissingen - Financiële schade Nederlandse beleggingsrekening – Plaats van optreden schade?

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EU) nr. 1215/2012. Een vereniging van effectenbezitters heeft een rechtsvordering ingesteld tot vergoeding van de schade die is geleden als gevolg van de waardedaling van aandelen in een onderneming met statutaire zetel in het VK (BP) na het lekken van olie uit een boorplatform van die onderneming in de Golf van Mexico. BP zou onvolledige en onjuiste informatie hebben verstrekt.

In het kader van dit geding wenst de verwijzende rechter een uitlegging van artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 te verkrijgen. Aangezien de schade waarop het geding betrekking heeft zuiver vermogensrechtelijk van aard is, ondervindt de verwijzende rechter moeilijkheden bij het nemen van een beslissing over zijn bevoegdheid ter zake in het licht van eerdere beslissingen van het Hof, met name de arresten Kolassa, Universal en Löber. Het Hof beslist dat alleen het aanhouden van een beleggingsrekening geen internationale bevoegdheid schept.

Hof: Artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat op een beleggingsrekening rechtstreeks zuiver financiële schade ontstaat die het gevolg is van beleggingsbeslissingen die zijn genomen onder invloed van wereldwijd gemakkelijk toegankelijke maar onjuiste, onvolledige en misleidende informatie van een internationale beursgenoteerde vennootschap, het niet mogelijk maakt om uit hoofde van het intreden van de

schade uit te gaan van de internationale bevoegdheid van een rechterlijke instantie van de lidstaat waar de bank of beleggingsonderneming gevestigd is waarbij de rekening in het register is ingeschreven, wanneer die vennootschap niet onderworpen was aan wettelijke openbaarmakingsverplichtingen in die lidstaat.

- B CJEU on jurisdiction for matters of non-contractual liability in connection with investments in securities and collective actions in the case Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19 ([conflict of laws](#))
- B Vereniging van Effectenbezitters. Prospectus liability, purely financial damage and collective actions. The CJEU reigns in jurisdiction using statutory reporting obligations, at odds with its approach in Volkswagen. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-913/19 – CNP – Polen – ECLI:EU:C:2021:399 – persbericht – conclusie – arrest

Rechterlijke bevoegdheid – Verkeersongeval – Overdracht vordering

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Deze zaak gaat over de internationale rechterlijke bevoegdheid van een Poolse rechter om het geschil te beslechten tussen een vennootschap waaraan de gelaedeerde, die in Polen het slachtoffer is geworden van een verkeersongeval, zijn rechten had overgedragen, en de in Denemarken gevestigde verzekeringsmaatschappij, die de risico's van de veroorzaker van het ongeval dekt.

Hof: Artikel 13, lid 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012, gelezen in samenhang met artikel 10 ervan, is niet van toepassing in geval van een geschil tussen enerzijds een professionele handelaar die een schuldvordering heeft verworven waarover de getroffene aanvankelijk beschikte jegens een verzekeringsmaatschappij op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en anderzijds deze verzekeringsmaatschappij zelf, zodat deze bepaling er niet aan in de weg staat dat de rechterlijke bevoegdheid om kennis te nemen van een dergelijk geschil in voorkomend geval wordt gebaseerd op artikel 7, punt 2, of artikel 7, punt 5, van deze verordening.

Artikel 7, punt 5, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een vennootschap die in een lidstaat op grond van een overeenkomst met een in een andere lidstaat gevestigde verzekeringsmaatschappij namens en voor rekening van deze laatste in het kader van de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid van houders van motorrijtuigen schadeclaims afwikkelt, moet worden beschouwd als een filiaal, een agentschap of enige andere vestiging in de zin van deze bepaling wanneer deze vennootschap.

- B CJEU on jurisdiction for an assigned insurance claim and branch jurisdiction in the case CNP, C-913/19 ([conflict of laws](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 7 mei 2021 (ECER 15.1.2021) – zaak C-190/21 – Paypal

Online-betalingsdiensten – Bevoegdheid rechter – Verbintenis uit onrechtmatige daad – Verbintenis uit overeenkomst - Kansspelenovereenkomsten

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 864/2007. Richtlijn (EU) 2015/2366. Verzoeker vordert van verweerster (een internetbetalingsdienstverlener gevestigd in Luxemburg) restitutie van betalingen aan onlinekansspelen. De vordering is gebaseerd op het Duitse Burgerlijk wetboek, namelijk op schending van de wet omdat de kansspelenovereenkomst niet gold in de Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein. Verweerster had van de kansspelaanbieder de verzekering gekregen dat zij wel over een vergunning beschikten om onlinekansspelen aan te bieden in de betreffende deelstaat. Verzoeker en zijn bankrekening zijn echter in Baden-Württemberg gevestigd. De Duitse rechter heeft de vordering in eerste aanleg toegewezen en de bevoegdheid van de rechter gebaseerd op artikel 7, lid 2 van de Brussel I bis-verordening. De bevoegdheid geldt echter uitsluitend voor de toetsing van verzoekers vorderingen op grond van

een onrechtmatige daad van verweerster. Met betrekking tot vorderingen uit overeenkomst is de Duitse rechter niet bevoegd.

Moet een op zichzelf beschouwde en autonoom uitgelegde verbintenis uit onrechtmatige daad reeds worden gekwalificeerd als verbintenis uit overeenkomst overeenkomstig artikel 7, punt 1, van de Brussel I bisverordening, wanneer de verbintenis uit onrechtmatige daad op enigerlei wijze samenloopt met een verbintenis uit overeenkomst, zonder dat het bestaan van de verbintenis uit onrechtmatige daad afhankelijk is van de uitlegging van de verbintenis uit overeenkomst?

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

- Axis Corporate Capital v Absa. On poorly worded choice of court and the possibility of anti-suit to protect Brussels Ia jurisdiction against non-European proceedings. ([GAVL](#))
- Skatteforvaltningen v Solo Capital Partners. Unfinished business on endangering Brussels Ia's effet utile, 'civil and commercial' in revenue matters, enforcing foreign public law and Dicey Rule 3 ([GAVL](#))

RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Midden-Nederland - 6 april 2021
- [ECLI:NL:GHARL:2021:3294](#)

Bevoegde rechter – Insolventie – Verkoop Spaanse vakantiewoning onttrokken aan de boedel

Samenvatting onder: [IPR](#)

NOOT – bij conclusie HvJ 22 april 2021, [zaak C-30/20, Volvo Group](#)

A-G: Brussel Ibis-verordening regelt ook de interne bevoegdheid bij schadevergoedingsacties uit onrechtmatige daad ([ECER](#))

NOOT – bij conclusie HvJ 22 april 2021, [gevoegde zaken C-152/20 en C-218/20, SC Gruber Logistics](#)

AG Campos Sánchez-Bordona on choice of law to the individual employment contracts under the Rome I Regulation in the joined cases C-152/20 and C-218/20 ([conflict of laws](#))

LITERATUUR

Arthur Poon on Determining the Place of Performance under Article 7(1) of the Brussels I Recast.” ([conflict of laws](#))

BREXIT

- Brexit and Private International Law (Part 1 of 2), ([Stibbe](#))
- M. Zilinsky, Brexit: de gevolgen voor forumkeuzeclausules en de erkenning en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in burgerlijke en handelszaken, in: [TCR 2021/2.2](#)
- UPDATE: Tenuitvoerlegging van vonnissen post-Brexit ([Blog - LXA Advocaten](#))
- Dickinson on European Private International Law after Brexit ([conflict of laws](#))
- LugaNON. My brief thoughts on the European Commission's refusal to support the UK's accession to Lugano 2007, and a clarification of the procedure and required majorities. ([GAVL](#))

- UK & Lugano: no (conflict of laws)
"The European Commission is not agreeing to the accession by the United Kingdom to the Lugano Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 2007. The Convention was applicable in the United Kingdom until 31 December 2020 due to the UK's membership of the European Union. Since that date the UK is no longer Party to the Convention".

OVERIG

HCCH-WIPO Questionnaire on PIL & IP (conflict of laws)

Kansspelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 7 mei 2021 (ECER 15.1.2021) – zaak C-190/21 – Paypal

Online-betalingsdiensten – Bevoegdheid rechter – Verbintenis uit onrechtmatige daad – Verbintenis uit overeenkomst - Kansspelenovereenkomsten

Samenvatting onder: IPR

Kinderrechten

BNC Fiche

- Fiche: Mededeling EU-Kinderrechtenstrategie 2021-2024 (22112, nr. 3099)
- Fiche: Aanbeveling instelling Europese Kindergarantie (Kamerstuk 22112, nr. 3098)

OVERIG

Virtual Conference: Children's Right to Information in Cross-border Civil Proceedings, 17-18 June 2021 (conflict of laws)

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-128/19 – Azienda Sanitaria Provinciale di Catania – Italië – ECLI:EU:C:2021:401 – conclusie – arrest

Staatssteun – Begrippen 'bestaande steun' en 'nieuwe steun' – Vergoeding voor veehouders – Slachten van dieren als gevolg van dierziekte – De minimussteun

Artikel 108, lid 3, VWEU. Verordening (EG) nr. 659/1999. Verordening (EU) nr. 702/2014. Verordening (EU) nr. 1408/2013. Het hoofdgeding vindt zijn oorsprong in een wettelijke maatregel die in 1989 door de regio Sicilië is vastgesteld en voorziet in de betaling van een vergoeding aan de eigenaren van dieren die waren geslacht omdat ze leden aan bepaalde ziekten. Door de jaren heen is die vergoeding meerdere keren gefinancierd bij wetgeving van de regio Sicilië. AU, een Siciliaanse veehouder, heeft voor de nationale rechter betaling van die vergoeding gevorderd op grond van de regionale wet van 2005, waarbij de vergoeding laatstelijk werd gefinancierd. De vraag aan het Hof is of die vergoeding staatssteun vormt in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU en, indien dat het geval is, of deze in strijd met artikel 108, lid 3, VWEU tot uitvoering is gebracht.

Het probleem ligt in het feit dat de Commissie weliswaar voor de oorspronkelijke regeling van 1989 en voor meerdere financieringswetten een goedkeuringsbeslissing heeft genomen, maar

dat zij dit voor de wet van 2005 niet heeft gedaan. Derhalve rijst de vraag of de wet van 2005 valt onder de goedkeuring die de Commissie voor eerdere financieringsregelingen heeft verleend.

Deze zaak stelt het Hof bijgevolg in de gelegenheid om uitlegging te geven aan de begrippen „nieuwe steun”, die als zodanig moet worden aangemeld bij de Commissie voordat hij tot uitvoering wordt gebracht, en „bestaande steun”, waarvoor dit vereiste niet geldt, hetzij omdat die steun reeds is goedgekeurd, hetzij (onder meer) omdat met die steun reeds goedgekeurde steun in geringe mate wordt gewijzigd.

Hof: Artikel 108, lid 3, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een maatregel die door een lidstaat is ingevoerd ter financiering – over een periode van meerdere jaren en ten belope van een bedrag van 20 miljoen EUR – van een vergoeding voor veehouders die werden verplicht om dieren met besmettelijke ziekten te slachten, en van de honoraria voor zelfstandige dierenartsen die aan de saneringsmaatregelen hebben deelgenomen, moet worden onderworpen aan de in die bepaling neergelegde voorafgaande controleprocedure indien die maatregel niet valt onder een goedkeuringsbeslissing van de Europese Commissie, tenzij hij voldoet aan de voorwaarden die zijn neergelegd in verordening (EU) nr. 702/2014, of de voorwaarden die zijn neergelegd in verordening (EU) nr. 1408/2013.

LHBT-rechten

EHRM factsheets

- Homosexuality: criminal aspects
- Sexual orientation issues (januari 2020)

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-70/20 – Altenrhein Luftfahrt – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2021:379 – geen conclusie – arrest

Aansprakelijkheid van luchtvervoerders bij ongevallen - Begrip “ongeval” – Harde landing

Artikel 17, lid 1 Verdrag van Montreal. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Y.L. en Altenrhein Luftfahrt GmbH, een luchtvervoerder, over een door Y.L. ingediende vordering tot schadevergoeding wegens het lichamelijk letsel dat Y.L. stelt te hebben opgelopen tijdens de landing van een door die luchtvervoerder uitgevoerde vlucht.

Hof: Artikel 17, lid 1, Verdrag van Montreal moet aldus worden uitgelegd dat het in deze bepaling gebezigde begrip „ongeval” zich niet mede uitstrekt tot een landing die is uitgevoerd in overeenstemming met de op het luchtvaartuig in kwestie van toepassing zijnde operationele procedures en beperkingen – daaronder begrepen de inaanmerkingneming en marges met betrekking tot de prestatiefactoren die een wezenlijke invloed hebben op de landing – en waarbij rekening is gehouden met de regels van de kunst en met de beste praktijken op het gebied van vluchtuitvoering, ook al zou de betrokken passagier die landing hebben ervaren als een onverwachte gebeurtenis.

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-465/20 – Ryanair/Commissie – ECLI:EU:T:2021:284 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Steunmaatregel van Portugal ten gunste van luchtvaartmaatschappij TAP – Besluit Commissie onvoldoende gemotiveerd

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-643/20 – Ryanair/Commissie (KLM) – ECLI:EU:T:2021:286 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatssteun – COVID-19 – KLM

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

NOOT – bij HvJ 22 april 2021, [zaak C-826/19, Austrian Airlines](#)

Re-routing: good or bad option? - CJEU in Austrian Airlines (C-826/19) ([ECLB](#))

OVERIG

Aerial Incident of 23 May 2021: Belarus and the Ryanair Flight 4978 ([EJILtalk](#))

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Manipulatiesoftware auto's (C)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 9 maart 2021 en 31 maart 2021 (ECER 28.5.21) - [C-178/21](#) en [C-240/21](#) - Volkswagen e.a. e.a.*

Verboden manipulatiesoftware – Civiele aansprakelijkheid

Richtlijn 2007/46/EG. Verordening (EG) nr. 715/2007. De vragen hebben betrekking op verboden manipulatie-instrumenten in motorvoertuigen en eventuele civielrechtelijke aansprakelijkheden. De verwijzende rechter wijst er op dat de eerste 4 prejudiciële vragen nagenoeg letterlijk overeenstemmen met de vragen in de zaken C-100/21 en C-178/21. Met betrekking tot de vijfde en zesde vraag wordt opgemerkt dat, wanneer de vijfde vraag bevestigend wordt beantwoord, in een specifiek geval enkel met het gebruiksvoordeel rekening zou moeten worden gehouden voor zover een verzoeker zijn gebruiksvoordeel op zijn aanspraak in mindering brengt en alleen de resterende vergoeding vordert. Tevens stelt de verwijzende rechter een voeging voor met zaak C-440/20 en zaak C-276/20.

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 6 mei 2021 – zaak C-819/19 – Stichting Cartel Compensation e.a. – [Nederland](#) – [Rechtbank Amsterdam](#) - ECLI:EU:C:2021:373 – [conclusie](#)

Kartel luchtvrachtdiensten – Schadevergoeding

Artikel 101 VWEU. Artikel 53 van de EER-Overeenkomst. Artikel 103, 104 en 105 VWEU. Stichting Cartel compensation vraagt schadevergoeding van een groot aantal

luchtvaartmaatschappijen waaronder KLM, Lufthansa, BA, Air France wegens deelname aan prijsafspraken (hetgeen is vastgesteld door de Europese Commissie in een besluit). De Rechtbank vraagt of zij bevoegd is om artikel 101 VWEU, althans artikel 53 EER-overeenkomst in volle omvang toe te passen ten aanzien van vrachtdiensten op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 mei 2004 op routes tussen luchthavens binnen de EU en luchthavens buiten de EER, respectievelijk vóór 19 mei 2005 op routes tussen IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en luchthavens buiten de EER, respectievelijk op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 juni 2002 tussen luchthavens binnen de EU en Zwitserland, ook voor de periode dat het overgangsregime van de artikelen 104 en 105 VWEU gold, of dat het overgangsregime daaraan in de weg staat.

A-G: Een partij die stelt schade te hebben geleden door de afstemming van verschillende onderdelen van de door luchtvervoerders in rekening te brengen prijs voor luchtvrachtdiensten op routes tussen luchthavens binnen de EU en/of de EER, alsmede tussen luchthavens binnen die gebieden en derde landen, kan zich voor een nationale rechterlijke instantie beroepen op schending van artikel 101, lid 1, VWEU en artikel 53, lid 1, van de EER-overeenkomst teneinde vergoeding van die vervoerders te verkrijgen, zelfs voor de periode waarin de artikelen 104 en 105 VWEU nog van toepassing waren.

EUROPESE COMMISSIE

Changing the Tune of EU Competition Law – The Apple (Music Streaming) Statement of Objections ([European law blog](#))

BREXIT

- 📌 Aanbeveling Europese Commissie voor een Raadsbesluit om onderhandelingen over een EU-VK-samenwerkingsovereenkomst over mededinging aan te gaan ([ECER](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – BESCHIKKING – 21 mei 2021 – zaak C-121/21 R – Tsjechische Republiek/Polen – ECLI:EU:C:2021:420 – [persbericht](#) – [beschikking](#)

Interstatelijke procedure artikel 259 VWEU - Ontginning bruinkool – Voorlopige maatregel

Artikel 279 VWEU. Artikel 259 VWEU. Richtlijn 2011/92/EU. Polen wordt gelast onmiddellijk te stoppen met de ontginning van bruinkool in de mijn van Turów. De beschikking geldt tot de definitieve uitspraak van het Hof ten gronde. De mijn ligt dicht bij de grens met Tsjechië. Die lidstaat heeft de zaak voor het Hof gebracht (een – uitzonderlijke - interstatelijke procedure op grond van artikel 259 VWEU). Volgens de vice-presidente is er sprake van hoogdringendheid, omdat de mijnactiviteiten invloed hebben op het grondwaterniveau in Tsjechië en aldus milieu en volksgezondheid bedreigen.

- 📌 Good European Neighbours ([verfassungsblog](#))

“The Czech Republic v Poland case, however, is anything but ordinary for at least two reasons: Firstly, for the first time an action has been initiated under Article 259 TFEU over breach of environmental laws. (...). Secondly, for the first time interim measures have been granted in the context of an action for failure to fulfil obligations under Article 259 TFEU. (...).”

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 2 april 2021 (ECER 21.5.21) – [C-238/21](#) - [Porr Bau*](#)

Einde-afvalfase van afvalstoffen

Richtlijn 2008/98/EG. Verzoeker is een bouwbedrijf. Landbouwers hebben het bedrijf opdracht gegeven om hun uitgegraven materiaal te leveren en dit op hun land te verspreiden. Hiermee moest het terrein worden aangepast en moesten de landbouwgrond en dus de opbrengst worden verbeterd. Verweerder heeft in het bestreden besluit in wezen uiteengezet dat er bij het gebruikte materiaal sprake was van een afvalstof. De verwijzende rechter betwijfelt of niet-verontreinigd uitgegraven materiaal van een hoge kwaliteitsklasse überhaupt onder de Unierechtelijke definitie van een afvalstof valt. Volgens artikel 3.1 van de afvalstoffenrichtlijn wordt onder het begrip afvalstof verstaan „elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen”. Van het derde geval (afvalstof in objectieve zin) kan in casu geen sprake zijn, aangezien het gebruikte materiaal voor bijna alle doeleinden probleemloos kan worden gebruikt. Derhalve zouden enkel het eerste en het tweede geval (afvalstof in subjectieve zin) zich kunnen voordoen. Voor het geval dat het Hof tot de slotsom zou komen dat het gebruikte materiaal een afvalstof is, moet nog worden nagegaan of intussen de einde-afvalfase is ingetreden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 mei 2021 (ECER 29.1.2021) – [zaak C-61/21](#) – [Ministre de la Transition écologique et Premier ministre](#)

Luchtkwaliteit – Gezondheidsschade – Schending EU-recht – Schadevergoeding – Staatsaansprakelijkheid

Samenvatting onder: [Gezondheid](#)

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 26 mei 2021 - [ECLI:NL:RBDHA:2021:5337](#)

Klimaatzaak tegen Royal Dutch Shell - CO2 reductie - Zorgvuldigheidsnorm

Royal Dutch Shell is verplicht om via het concernbeleid van de Shell-groep te zorgen voor CO2-reductie van de Shell-groep, haar toeleveranciers en afnemers. Dat volgt uit de voor RDS geldende ongeschreven zorgvuldigheidsnorm, die de rechtbank heeft ingevuld aan de hand van de feiten, breed gedragen inzichten en internationaal aanvaarde standaarden. Geen schending van deze verplichting, wel een dreigende schending. Dat betekent dat de rechtbank het gevorderde bevel, dat strekt tot nakoming van de rechtsplicht, toewijst. Er is geen ruimte voor een belangenafweging.

- Ook Shell moet zich van rechter aan Akkoord van Parijs houden ([NRC](#))
- Rechtbank Den Haag, Judgment of 26 March 2021: Milieudefensie et al. v. Royal Dutch Shell ([conflict of laws](#))
- Shell litigation in the Dutch courts – milestones for private international law and the fight against climate change ([conflict of laws](#)) [gaat ook over [ECLI:NL:GHDHA:2021:132](#)]
- Applicable law (Article 4 and 7 Rome II) in the Dutch Shell climate ruling. Not quite as momentous as the core message. ([GAVL](#))
- Royal Dutch Shell moet CO2-uitstoot terugbrengen ([NJB](#))
- Shell's Responsibility for Climate Change ([Verfassungsblog](#))

NOOT – bij HvJ 25 maart 2021, [C-565/19 P](#), [Carvalho](#)

Inadmissibility of the Action Against the EU Climate and Energy Framework ([KSLR](#))

NOOT – bij RvS 14 april 2021, [ECLI:NL:RVS:2021:786](#) – Varkens in Nood

Endnu et besøg i Århus. Beroep voor niet-belanghebbenden ([omgevingsweb](#))

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Bitte noch mehr ([Verfassungsblog](#))
“Der Karlsruher Klimabeschluss ist als Paradebeispiel internationaler Aufgeschlossenheit des Ersten Senats gepriesen worden. Aber wie offen und aufgeschlossen zeigte sich der Erste Senat dafür, seine Überlegungen zum Klimaschutz im transnationalen Rechtsdialog zu entwickeln?”
- Separation of Powers in Climate Cases ([verfassungsblog](#))
“On 29 April 2021, the Bundesverfassungsgericht published its decision that the Federal Climate Change Act of 12 December 2019, establishing national climate targets and annual emission amounts allowed until 2030, violates fundamental rights. Do the judges in such a case undermine separation of powers as a time-honoured achievement of modern constitutional democracies in order to force the political branches to take urgently necessary actions? No. By allocating different functions to the three branches, executive, legislature, and judiciary, separation of powers aims to ensure that the tension between law and majoritarian politics is perpetuated and that neither law nor politics dominates the other”.
- Climate Revolution with Weaknesses ([verfassungsblog](#))
“With a real bang, the German Federal Constitutional Court has adjudicated what is probably the most far-reaching decision ever made by a supreme court worldwide on climate protection. This does not preclude the fact that the decision also has considerable weaknesses”.
- Ein Grundrecht auf Generationengerechtigkeit? ([verfassungsblog](#))
- Klimaschutz aus Karlsruhe ([Verfassungsblog](#))
- Keine Schutzpflicht vor zukünftigen Freiheitsbeschränkungen – warum eigentlich? ([verfassungsblog](#))
- Judges for Future ([verfassungsblog](#))
“(…) The most astonishing fact is, however, that the court entirely avoids the tragic choice between supposedly undemocratic international commitments and the democratic legislature. I argue that it does so by approaching constitutional law in a decidedly postcolonial perspective”.

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2021/783 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot vaststelling van een programma voor het milieu en klimaatactie (LIFE) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1293/2013, [PB L 172 van 17.5.2021](#)

- 📌 LIFE-programma moet bijdragen aan de uitvoering van de Europese Green Deal ([ECER](#))

BNC fiche

Updating the EU Emissions Trading System ([Kamerstuk 22112, nr. IL](#))

KAMERVragen

Het niet naleven van het klimaatvonnis door de Nederlandse Staat en een dreigende nieuwe rechtsgang van Urgenda als er niet binnen een maand een serieus klimaatplan op tafel ligt ([2020-2021](#), [2021Z07886](#))

OVERIG

- Grootschalige milieuvuilers voor het Internationale Strafhof: (g)een schijn van kans? ([BS-2021-05-21](#))
- “The check, please!” – Incentivizing states to pay for climate change? ([EJILtalk](#))

EHRM factsheet

[🔗](#) [Environment](#)

Ne bis in idem (B – S)

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-505/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2021:376](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Ne bis in idem - Interpol Red notice opsporingscirculaire – Verwerking persoonsgegevens

Samenvatting onder: [strafrecht](#)

EHRM factsheet

[🔗](#) [Right not to be tried or punished twice](#)

Overlevering en uitlevering (S)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 22 april 2021 - McCallum t Italië – [persbericht](#) [31.5.21](#)

Uitlevering aan Amerika – Levenslang

Artikel 3 EVRM. Klaagster heeft de Amerikaanse nationaliteit en is gedetineerd in Italië. Zij wordt gezocht in Amerika omdat zij ervan wordt verdacht haar toenmalige echtgenoot te hebben vermoord. De Italiaanse rechter heeft de uitlevering aan Amerika toegestaan. Klaagster klaagt dat zij een risico loopt op een levenslange gevangenisstraf (*without parole*) als zij wordt uitgeleverd aan Amerika.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 9 april 2021 (ECER 19.4.21) - [C-237/21](#) - [Generalstaatsanwaltschaft München](#)

Uitlevering Unieburger aan derde land - Begrip onderdaan – Eigen onderdanen en/of andere Unieburgers?

Artikel 18 VWEU. Artikel 21 VWEU. Vereisen de beginselen die voortvloeien uit het arrest van het Hof van 13 november 2018 in de zaak Raugevicius, dat een verzoek van een derde staat tot uitlevering van een burger van de Unie, ook dan moet worden afgewezen wanneer de aangezochte lidstaat verplicht is de burger van de Unie uit te leveren op grond van een

internationaal verdrag, omdat het begrip “onderdaan” zoals bedoeld in artikel 6, lid 1, onder b zo is gedefinieerd dat alleen de eigen onderdanen en niet ook andere burgers van de Unie daaronder vallen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 6 mei 2021 (ECER 9.3.2021) – zaak C-230/21 – Puig Gordi e.a.

Opschorting EAB na aanvaarding ambt lid Europees Parlement - Europees arrestatiebevel – Weigeringsgronden – Voorrechten en Immuniteiten

Kaderbesluit 2002/548/JBZ. Er wordt een procedure gevoerd tegen meerdere verdachten waarbij Europees Aanhoudingsbevelen (EAB) zijn uitgevaardigd. Nadat Carles Puigdemont Casamajó en Antoni Comín Oliveres op 10 januari 2020 het ambt van lid van het Europees Parlement hadden aangenomen, werden de tegen hen ingeleide beslissingsprocedures opgeschort krachtens artikel 9 van Protocol nr. 7 bij het VWEU, alsmede artikel 20 van het kaderbesluit. De tegen Lluís Puig Gordi ingeleide beslissingsprocedure werd echter wel voortgezet. De rechtbank te Brussel heeft op 7 augustus 2020 de tenuitvoerlegging van het door het Spaanse Tribunal Supremo uitgevaardigde EAB ten laste van Lluís Puig Gordi geweigerd. Het hoger beroep dat tegen deze beschikking is ingesteld, is ongegrond verklaard.

De verwijzende rechter vraagt onder andere of de uitvoerende rechterlijke autoriteit krachtens kaderbesluit 2002/584/JBZ de overlevering van de middels een Europees aanhoudingsbevel gezochte persoon kan weigeren op grond van weigeringsgronden die in haar nationale recht worden genoemd, maar die als zodanig niet zijn opgenomen in het kaderbesluit?

NOOT – bij HvJ 29 april 2021, zaak C-665/20 PPU, X

EU-Hof: tenuitvoerlegging EAB mag niet automatisch worden geweigerd omdat het EAB is uitgevaardigd voor strafbare feiten die al in een derde land zijn berecht (ECER)

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 6 mei 2021 – zaak C-791/19 – Commissie/Polen – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:366 – persbericht – conclusie**

Rule of law - Poolse tuchtregeling in strijd met EU-recht volgens A-G Tanchev – Prejudiciële procedure artikel 267 VWEU

Samenvatting onder: Rechtsstaat

Wiki

 Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 25 mei 2021 – Big Brother Watch e.a. t. het VK - Grote Kamer - persbericht – arrest (niveau 1) - [58170/13](#) - [62322/14](#) - [24960/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0525JUD005817013

Bulkdata - Sommige aspecten van Britse regeling omtrent verkrijgen en verwerken van gegevens zijn in strijd met het EVRM - Schending artikel 8 en 10 EVRM.

Artikel 8 EVRM. Klagers zijn journalisten en mensenrechtenorganisaties. Ze klagen over de Britse regeling omtrent het verkrijgen en verwerken van data. Hun klachten betreffen meer in het bijzonder:

1. Het systeem waarmee op grote schaal onderschepping en doorzoeking van data kan plaatsvinden;
2. De manier waarop gegevens van overheden en veiligheidsdiensten worden verkregen en verwerkt en;
3. De verkrijging van data van private aanbieders van communicatie-gegevens.

Schending artikel 8 EVRM?

1. Gelet op de groeiende dreiging die van internationaal online opererende netwerken uitgaat, waarmee overheden hebben te kampen in een hedendaagse moderne samenleving, oordeelt het Hof dat de keuze voor een systeem waarmee op grote schaal onderschepping van data kan plaatsvinden op zichzelf niet in strijd is met artikel 8 EVRM. Het Hof overweegt dat, als men een dergelijk systeem hanteert, in nationale wetgeving bepaalde waarborgen moeten zijn verankerd. Zo moet de noodzakelijkheid en proportionaliteit van de verkrijging van bulkgegevens telkens worden getoetst, moet voorafgaand aan de verkrijging van die data onafhankelijke autorisatie plaatsvinden en dient de operatie ook achteraf te worden beoordeeld. Nu deze waarborgen niet genoegzaam in Engelse wetgeving zijn vervat, concludeert het EHRM dat de Engelse regeling hieromtrent een inmenging in het privéleven van burgers oplevert die niet noodzakelijk is in een democratische samenleving. Schending artikel 8 EVRM.
2. Ten aanzien van het verkrijgen van gegevens van overheden en veiligheidsdiensten concludeert het Hof dat er wat de verwerking van deze gegevens betreft géén sprake is van een schending van artikel 8 EVRM nu het nationale recht gedetailleerde regels en waarborgen kent omtrent het gebruik en de opslag van deze gegevens, zodat bescherming tegen misbruik van deze gegevens gewaarborgd is.
3. Ten aanzien van de verkrijging van data van private aanbieders van communicatie-gegevens oordeelt het Hof, in lijn met een eerdere niet-betwiste beslissing, dat sprake is van een schending van artikel 8 EVRM.

Schending artikel 10 EVRM?

1. Met betrekking tot de regeling waarmee op grote schaal gegevens kunnen worden verkregen en doorzocht, concludeert het Hof dat deze regeling een schending oplevert van artikel 10 EVRM. Dit omdat de mogelijkheid om deze data te doorzoeken niet aan rechterlijke of andere onafhankelijk toetsing is onderworpen, terwijl hiermee vertrouwelijke informatie over journalisten en hun bronnen kan worden verkregen.
2. De regeling omtrent het verkrijgen van onderschepte data van overheden en veiligheidsdiensten is niet in strijd met artikel 10 EVRM.
3. De verzoeken op basis waarvan data van private aanbieders van communicatie-gegevens door Engeland worden verkregen, leveren naast een schending van artikel 8 EVRM ook een schending van artikel 10 EVRM op.

Blogs:

- The Grand Normalization of Mass Surveillance: ECtHR Grand Chamber Judgments in Big Brother Watch and Centrum för rättvisa ([EJILtalk](#))
- Not So Grand: The Big Brother Watch ECtHR Grand Chamber judgment ([infolawcentre](#))
- Big Brother is watching you : l'interception de masse devant la CEDH ([libertés chéries](#))
- The Grand Chamber, Bulk Interception and a Curate's Egg ([Panopticon](#))
- Procedural Fetishism and Mass Surveillance under the ECHR ([Verfassungsblog](#))
- Big Brother's Little, More Dangerous Brother ([verfassungsblog](#))

EHRM – ARREST – 25 mei 2021 – Centrum för rättvisa t. Zweden - [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 1) – [35252/08](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0525JUD003525208](#)

Privacy schending – Verzamelen bulkdata – Waarborgen

Artikel 8 EVRM. Klaagster is een non-gouvernementele organisatie en vertegenwoordigt cliënten in gerechtelijke procedures betreffende de rechten en vrijheden vastgelegd in het EVRM en in het Zweedse recht. Een ander onderdeel van de werkzaamheden van de organisatie is de deelname aan het publieke debat in kwesties over de rechten en vrijheden van individuen. Klaagster communiceert dagelijks met individuen, organisaties en bedrijven in Zweden en het buitenland via e-mail, telefoon en fax. Een deel van die communicatie is vanuit privacy perspectief gevoelig. Gesteld wordt dat er een risico bestaat dat de berichten worden onderschept en worden bestudeerd door middel van bulkonderschepping van data.

Het hof stelt vast dat beoordeling van de wetgeving in abstracto gerechtvaardigd is en baseert dat oordeel op de criteria uit de uitspraak Roman Zakharov. Het gaat dan om de werkingssfeer van de wetgeving en het beschikbaar zijn van rechtsmiddelen op nationaal niveau. Het hof constateert dat klager niet valt onder de groepen waarop de werkingssfeer van de wetgeving ziet. Met betrekking tot de effectiviteit van de rechtsmiddelen constateert het Hof dat er in Zweden beperkingen gelden, waardoor de rechtsmiddelen niet voldoende beschikbaar zijn voor het publiek.

De klacht betreft dus de bulkverzameling van data door inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De beoordeling van een dergelijk stelsel kent verschillende moeilijkheden. Vanwege de digitale communicatie, worden grote hoeveelheden data onderschept die niet zijn gericht op individuele burgers. Geheimhouding is gelegitimeerd om dreigingen van bekende en onbekende actoren te voorkomen. Wel zijn waarborgen cruciaal.

Met betrekking tot de beperking van artikel 8 EVRM, stelt het Hof dat de bulkverzameling van data een geleidelijk proces is waarin de mate van inmenging toeneemt naarmate het proces vordert. Bulkonderscheppingsstelsels hoeven volgens het Hof niet allemaal hetzelfde model te volgen en niet alle stadia van het proces zijn altijd hetzelfde, maar het Hof onderscheidt daarin vier fases. Artikel 8 EVRM is van toepassing op al deze fases. De beperking van de privacy rechten zal sterker worden naarmate het proces vordert en de verschillende fases doorloopt.

1. Algemene beginselen met betrekking tot geheime maatregelen van surveillance, waaronder het onderscheppen van communicatie.

Een beperking van het recht van artikel 8 EVRM, kan alleen worden gerechtvaardigd als is voldaan aan de eisen van het tweede lid van artikel 8. De beperking moet zijn voorzien bij wet, dus een basis hebben in het nationale recht en toegankelijk en voorzienbaar zijn. Met betrekking tot de voorzienbaarheid, merkt het hof op dat in het geval van bulkonderschepping van data, het niet mogelijk is dat individuen kunnen voorzien wanneer autoriteiten hun toevlucht nemen tot dergelijke maatregelen, zodat zij hun gedrag daar niet op kunnen aanpassen. Als een overheidstaak door het bestuur wordt uitgeoefend en daarbij is omgeven door geheimhouding, kan er willekeur ontstaan. Het is daarom essentieel om duidelijke en gedetailleerde regels voor geheime surveillance-maatregelen te hebben. Vooral ook omdat de technologie die beschikbaar is telkens geavanceerder wordt. Het nationale recht moet dus voldoende duidelijk zijn en burgers voldoende indicatie geven van de omstandigheden waarin en de voorwaarden waaronder overheidsinstanties bevoegd zijn om een beroep te doen op dergelijke maatregelen. De

rechtmatigheid van de inmenging is dan ook nauw verbonden met de noodzakelijkheidstoets. Het hof beoordeelt dus gezamenlijk of de beperking is voorzien bij wet en noodzakelijk is in een democratische samenleving. Met betrekking tot de noodzakelijkheid hebben staten een ruimte beoordelingsmarge.

2. De noodzaak om jurisprudentie te ontwikkelen

Het Hof heeft in eerdere jurisprudentie de minimumwaarborgen uit de jurisprudentie toegepast op doelgerichte onderschepping van berichten. Het Hof heeft echter niet eerder hoeven ingaan op het onderscheid tussen doelgerichte onderschepping en bulkverzameling van data. Het middel van bulkverzameling kan misbruikt worden. Artikel 8 verbiedt niet het gebruik van bulkverzameling van data om de nationale veiligheid en belangen te beschermen en staten hebben een ruime beoordelingsmarge om te bepalen welk bulksverzamelingsstelsel noodzakelijk is. Wel is de beoordelingsmarge van de staat bij de uitvoering van het stelsel beperkter en dienen er waarborgen te zijn.

3. De te volgen aanpak bij bulkverzameling van data

De waarborgen in de eerdere jurisprudentie van het Hof zien meer op doelgerichte verzameling en dienen dus te worden aangepast voor bulkverzameling van data. Doel van bulkverzameling is meer preventief dan het onderzoeken van een specifiek doel of strafbaar feit. Het is van belang dat het nationale recht voldoende duidelijk en gedetailleerd bepaalt op basis van welke gronden bulkverzameling is toegestaan en de omstandigheden waaronder communicatie mag worden verzameld. Daarnaast zijn in de context van de bulkverzameling, het belang van sterk toezicht en inspectie belangrijk. Er moet ook rekening worden gehouden met de toenemende mate van inbreuk op artikel 8 EVRM, gedurende het doorlopen van de verschillende fases van de bulksverzameling. De behoefte aan waarborgen is daarom het sterkst aan het eind van het proces, namelijk waar informatie van een specifieke persoon wordt geanalyseerd. Voor de beoordeling van een klacht over bulkverzameling van data op grond van artikel 8, moet er een end-to-end waarborg zijn ingebouwd, waarbij elke fase van het proces is onderworpen aan een beoordeling van de noodzakelijkheid en de proportionaliteit van de maatregelen. Ook moet er sprake zijn van onafhankelijke toestemming voor bulkverzameling bij het bepalen van het doel en de reikwijdte van de operatie en dat er achteraf toezicht en onafhankelijke toetsing plaatsvindt.

Bij de beoordeling of de staat heeft gehandeld binnen zijn beperkte beoordelingsmarge, kijkt het Hof naar een breder scala dan de zes waarborgen uit de Weber-uitspraak en kijkt naar het volgende:.

1. De gronden waarop het onderscheppen van bulkdata kan zijn toegestaan;
2. De omstandigheden waarin de communicatie van een persoon kan worden onderschept;
3. De te volgen procedure voor het verlenen van toestemming;
4. De te volgen procedures voor het selecteren, onderzoeken en gebruiken van het onderschepte materiaal;
5. De te nemen voorzorgsmaatregelen bij het doorgeven van het materiaal aan andere partijen;
6. De beperkingen voor de duur van het verzamelen, de opslag van het materiaal en de omstandigheden waarin dergelijk materiaal moet worden gewist en vernietigd;
7. De procedures en modaliteiten voor toezicht door een onafhankelijke autoriteit van naleving van de waarborgen en zijn bevoegdheden om niet-naleving aan te pakken;
8. De procedures voor onafhankelijke toetsing achteraf van dergelijke naleving en de bevoegdheden van de bevoegde instantie om gevallen van niet-naleving aan te pakken.

Het Hof oordeelt dat het Zweedse systeem is gebaseerd op gedetailleerde regels die waarborgen en beperkingen kennen in werkingssfeer. De gronden voor het toestaan van het verzamelen zijn duidelijk omschreven, de omstandigheden waaronder communicatie mag worden onderschept en gecontroleerd en de procedures voor selectie, bestudering en gebruik van onderschept materiaal zijn voldoende duidelijk omschreven en voorzien van voldoende waarborgen tegen misbruik. De duur van verzamelen is gereguleerd en gecontroleerd. Ook bestaat er een rechterlijke procedure en supervisie van een onafhankelijk orgaan om toe te zien op de juiste toepassing van de wetgeving en verdragseisen.

Het Hof constateert drie gebreken in het Zweedse stelsel. Allereerst is er geen duidelijke regel voor het vernietigen van onderschept materiaal waarin geen persoonlijke data zijn opgenomen. Dit heeft geen nadelige gevolgen voor artikel 8 EVRM omdat er in Zweden wel duidelijke regels zijn voor de vernietiging van onderschept materiaal in wel bepaalde gevallen en in het geval dat het materiaal persoonsgegevens bevat.

Het tweede gebrek, het ontbreken van een wettelijke verplichting om rekening te houden met de privacybelangen van individuen bij het nemen van een beslissing om inlichtingenmateriaal aan buitenlandse partner te verstrekken, kan verstekkende gevolgen hebben voor individuen en organisaties en tast de rechten van een individu, beschermd onder artikel 8 EVRM, aan.

Het derde gebrek bestaat uit het ontbreken van een effectieve inspectie achteraf. Hierdoor zijn er aan het einde van het proces niet voldoende waarborgen ingebouwd, wat niet verenigbaar is met het oordeel van het Hof, dat naarmate het proces vordert er meer waarborgen dienen te zijn. Het Zweedse systeem heeft de beoordelingsmarge van de staat overschreden door niet voldoende end-to-end waarborgen in te bouwen om machtsmisbruik en willekeur te voorkomen.

- 📌 The Grand Normalization of Mass Surveillance: ECtHR Grand Chamber Judgments in Big Brother Watch and Centrum för rättvisa ([EJILtalk](#))
- 📌 Not So Grand: The Big Brother Watch ECtHR Grand Chamber judgment ([infolawcentre](#))
- 📌 Procedural Fetishism and Mass Surveillance under the ECHR ([Verfassungsblog](#))

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-505/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:376 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Ne bis in idem - Interpol Red notice opsporingscirculaire – Verwerking persoonsgegevens

Samenvatting onder: [strafrecht](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 20 mei 2021 – zaak C-724/19 – Spetsializirana prokuratura – Bulgarije – ECLI:EU:C:2021:414 – [conclusie](#)

Europees onderzoeksbevel in strafzaken - Uitvaardigende autoriteit - OM

Richtlijn 2014/41/EU. Is het openbaar ministerie van een lidstaat bevoegd om een Europees onderzoeksbevel in strafzaken (hierna: „EOB”) uit te vaardigen waarin het om de verkeers- en locatiegegevens van elektronische communicatie verzoekt, wanneer volgens het nationale recht van de uitvaardigende staat alleen een rechter of rechtbank toestemming kan verlenen voor het verzamelen van dergelijk bewijsmateriaal?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, onder c), i), gelezen in samenhang met artikel 6, lid 1, onder b), van richtlijn 2014/41/EU moet aldus worden uitgelegd dat het OM van een lidstaat geen Europees onderzoeksbevel kan uitvaardigen ter verkrijging van verkeers- en locatiegegevens van elektronische communicatie wanneer volgens het nationale recht van die lidstaat in een vergelijkbare binnenlandse zaak uitsluitend een rechter of rechtbank bevoegd is om de verkrijging van dat bewijsmateriaal te gelasten.

- 📌 A-G: officier van justitie mag geen Europees onderzoeksbevel uitvaardigen wanneer hij in een vergelijkbare nationale procedure onbevoegd is ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Bulgarije – 19 maart 2021 (ECER 11.5.21) – [C-180/21](#) - [Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet](#)

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Richtlijn (EU) 2016/680. Richtlijn 2012/29/EU. V.S. heeft bij de bestuursrechter in eerste aanleg een beroep ingesteld tegen het besluit van de inspecteur van de toezichthoudende autoriteit bij de hoge raad van justitie (IVSS), die voor de hoge raad van justitie optrad als nationale toezichthoudende autoriteit ter bescherming van de betrokken

personen bij inbreuken op de rechten die hun toekomen krachtens de AVG. V.S. stelt dat de persoonsgegevens, die regionaal parket Petrich (RP-Petrich) van hem in zijn hoedanigheid van slachtoffer van een strafbaar feit heeft verzameld, onrechtmatig zijn verwerkt. Het RP-Petrich heeft deze gegevens vervolgens gebruikt om in het kader van hetzelfde strafrechtelijk onderzoek wegens hetzelfde feit een onderzoek tegen hem als verdachte in te stellen. Bovendien voert verzoeker aan dat het RP-Petrich zijn persoonsgegevens onrechtmatig heeft gebruikt in een civiele procedure die hij tegen het OM heeft ingesteld over de betaling van schadevergoeding wegens de buitensporig lange duur van het door het RP-Petrich verrichte strafrechtelijk onderzoek. De persoonsgegevens waarop dit tweede middel betrekking heeft, zijn verzameld uit verschillende dossiers van het OM (strafdossier), op basis waarvan geen strafrechtelijk onderzoek is ingesteld, omdat er geen sprake was van een strafbaar feit. Deze persoonsgegevens zijn in de civiele procedure gebruikt als bewijs ter ondersteuning van het door het OM tegen de schadevordering gevoerde verweer dat ook de door V.S. gepleegde feiten die het voorwerp waren van het onderzoek van het OM, van invloed waren geweest op zijn gezondheidstoestand.

De verwijzende rechter acht noodzakelijk te vragen of de opsomming in artikel 1, lid 1 – te weten „de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten” – betrekking heeft op afzonderlijke onderdelen van een algemene doelstelling dan wel als opsomming van verschillende doelstellingen moet worden uitgelegd. Voorts wenst de verwijzende rechter te vernemen of reeds sprake is van een onder artikel 2, lid 1 AVG vallende „verwerking” van „persoonsgegevens” in de zin van artikel 4, punten 1 en 2, AVG wanneer de verwerkingsverantwoordelijke de civiele rechter ervan in kennis stelt dat het Openbaar Ministerie dossiers over verzoeker heeft aangelegd en afgesloten of deze informatie aan die rechter ter beschikking stelt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Bulgarije – 31 maart 2021 (ECER 11.5.21) - C-205/21 - Ministerstvo na vateshnite raboti, Glavna direksia za borba s organiziranata prestapnost

Weigering afname van vingerafdrukken, foto's en DNA

De handelingen van B.C. zijn gekwalificeerd als deelneming, tezamen met drie andere personen, aan een criminele organisatie met het voornemen om in Bulgarije op gecoördineerde wijze en met het oog op verrijking strafbare feiten te plegen. B.C. heeft haar eigen verdediging gevoerd. Onmiddellijk na de formele beschuldiging is zij verzocht om medewerking te verlenen aan de uitvoering van een politionele registratie: het nemen van vingerafdrukken en foto's, en van stalen voor het aanmaken van een DNA-profiel. B.C. heeft dit geweigerd. Een reden voor deze weigering heeft zij niet opgegeven. Zij is vervolgens niet onderworpen aan de genoemde handelingen met het oog op politionele registratie. In plaats daarvan hebben de politiediensten zich gewend tot de verwijzende rechter. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft daarop een verzoek voorgelegd aan de verwijzende rechter.

Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de bewoordingen van de nationale wettelijke regeling kunnen leiden tot een met de Unierechtelijke criteria verenigbare conclusie dat de verwerking van genetische en biometrische gegevens voor politionele doeleinden in beginsel is toegestaan door de nationale wet. Wanneer de verwijzende rechter aan de hand van het antwoord van het Hof op de eerste vraag oordeelt dat kan worden uitgegaan van een juiste omzetting van artikel 10 van richtlijn 2016/680 en van het bestaan van een geldige nationale rechtsgrondslag voor de verwerking van genetische en biometrische gegevens, dan rijst nog de vraag of hiermee is voldaan aan het in artikel 10, onder a), van richtlijn 2016/680 gestelde vereiste dat deze verwerking bij het lid statelijke recht is toegestaan. Verder rijst de vraag of de nationale norm inzake „voldoende bewijzen”, zoals vastgesteld in artikel 219, lid 1, NPK, voldoet aan de in artikel 6, onder a), van richtlijn 2016/680 vastgestelde norm. Ten slotte rijst de vraag of de voorwaarde – beschuldigd zijn van een ambtshalve vervolgbaar en opzettelijk gepleegd strafbaar feit – volstaat om aan te nemen dat is voldaan aan de vereisten van artikel 10, artikel 4, lid 1, onder a) en c), en artikel 8, leden 1 en 2, van richtlijn 2016/680.

RECHTSPRAAK (LID)STATEN

Does publication of private information in other jurisdictions extinguish the right to privacy here? Sand Van Roy -v- Associated Newspapers – Katherine Hooley ([Informs](#))

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 12 mei 2021 - [ECLI:NL:RVS:2021:1028](#)

AVG – Verzoek tot verwijdering vonnissen uit systeem rechtsbijstand

Verordening (EU) 2016/679. Het bestuur van de raad voor rechtsbijstand heeft een verzoek van de wederpartij om vernietiging van de vonnissen die zij bij haar aanvragen om verlening van toevoegingen heeft overgelegd, afgewezen. De toenmalige advocaat van wederpartij heeft drie aanvragen om verlening van toevoegingen bij het bestuur ingediend, omdat de wederpartij in hoger beroep wilde gaan tegen drie vonnissen van de kantonrechter van 18 augustus 2017. Bij deze aanvragen heeft de advocaat de drie vonnissen overgelegd. De wederpartij heeft aan het bestuur verzocht in verband met haar privacy deze drie vonnissen te verwijderen uit zijn systeem. Het bestuur heeft dat verzoek afgewezen. Deze vonnissen vormen volgens het bestuur een noodzakelijk onderdeel van het hele dossier, zowel bij de beoordeling van de aanvraag om rechtsbijstandssubsidie, als bij de vergoeding van de verrichte werkzaamheden door de rechtsbijstandsverlener.

Het bestuur heeft zich terecht op het standpunt gesteld dat de bewaartermijn voor de bij de aanvragen gevoegde vonnissen tien jaar is en deze gegevens niet op grond van artikel 17, eerste lid, van de AVG eerder kunnen worden gewist. Het bestuur heeft terecht het verzoek van wederpartij om vernietiging van de bij haar toevoegingsaanvragen gevoegde vonnissen afgewezen.

EDPB

EDPB Annual Report 2020: Ensuring data protection rights in a changing world ([EDPB](#))

BREXIT

Samenvatting van het advies van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming over het sluiten van de handelsovereenkomst tussen de EU en het VK en de overeenkomst inzake de uitwisseling van gerubriceerde gegevens tussen de EU en het VK (De volledige tekst van dit advies is beschikbaar in het Engels, het Frans en het Duits op de EDPS-website www.edps.europa.eu) 2021/C 168/02, [PB C 168 van 5.5.2021](#)

OVERIG

- O. Olsthoorn, 'Eigendom' van persoonsgegevens blijft alsmat lonken ([Internetrecht 2021/2](#))
- H.W. Roerdink, Het definitieve Raadsvoorstel voor de ePrivacyverordening: een stap verder? ([Internetrecht 2021/2](#))
- N.M. Brouwer, Niet naleven privacywetgeving vormt geen onrechtmatige concurrentie ([Internetrecht 2021/2](#))
- Pre-Market Requirements, Prior Authorisation and Lex Specialis: Novelties and Logic in the Facial Recognition-Related Provisions of the Draft AI Regulation ([European law blog](#))
- New translations of data protection legal handbook available, nu ook in het Nederlands beschikbaar ([FRA](#))
- The UK Adequacy Decision and the Looming Possibility of a Schrems III ([KSLR](#))

Wiki

[Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 20 mei 2021 - Beg Spa. T. Italië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [5312/11](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0520JUD000531211](#)

Samenstelling arbitrage panel - Onpartijdig en onafhankelijk?

Samenvatting onder: [Arbitrage](#)

OVERIG

Practical Guide to Article 6 ECHR - The Right to a Fair Trial ([ECHRblog](#))

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 4 februari 2021 (ECER 26.5.21) - [C-196/21](#) – [S.R.*](#)

Vertaling processtukken – Begrip aanvrager – Wie draagt de kosten van vertaling?

Verordening (EG) nr. 1393/2007. Het huwelijk tussen S.R. en E.W. is met wederzijdse instemming ontbonden. Hun minderjarige dochter gaat bij haar moeder wonen en de ouders oefenen gezamenlijk het ouderlijke gezag uit. E.W. dient zijn minderjarige dochter alimentatie te betalen. Partijen voeren daarover een procedure. Bovendien wil E.W. dat het kind bij hem in Frankrijk komt wonen. Vervolgens is een accessoir verzoek om interventie aan het dossier toegevoegd. Met dit verzoek wordt het standpunt van EW in de zaak gesteund. Om te kunnen bespreken of het verzoek om accessoire interventie in beginsel ontvankelijk is, heeft de rechter in tweede aanleg bepaald dat beide partijen de dagvaarding en brieven van de rechter moeten vertalen, zodat interveniënten ervan in kennis kunnen worden gesteld overeenkomstig verordening 1393/2007. Partijen weigeren de kosten voor te schieten voor vertaling in het Frans van de dagvaarding en brieven van de rechter met het oog op kennisgeving aan interveniënten. Zij menen dat artikel 5, lid 2 van verordening 1393/2007 aldus moet worden uitgelegd dat de „aanvrager” de gerechtelijke instantie is, die dan ook de nodige vertaalkosten moet dragen voor het betekenen van de processtukken.

Wanneer de rechter beslist over de verschijning van interveniënten in een civiele procedure en deze laat oproepen, is de „aanvrager” in de zin van artikel 5 van verordening (EG) nr. 1393/2007 dan de rechter van de lidstaat die beslist om de interveniënten op te roepen, of is dat de partij in de procedure die bij de rechter aanhangig is?

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Kilin t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [10271/12](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD001027112](#)

Filmen strafproces

Artikel 6, lid 1 EVRM. Klager, een Russisch onderdaan, is veroordeeld voor het verspreiden van extremistisch materiaal, te weten racistische video's, audiobestanden met betrekking tot neonazisme, raciale scheldwoorden en oproepen tot extremisme op een populair online sociaal netwerk. Klager stelt dat zijn rechten zijn geschonden nu zijn strafproces in appel is gefilmd met een videocamera.

Het hof overweegt dat een schending van artikel 6, lid 1EVRM heeft plaatsgevonden. Het hof overweegt daartoe dat de rechtsprekende instantie onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het filmen onder Russisch recht noodzakelijk was.

EHRM – VERZOEK ADVISORY OPINION PROTOCOL NO 16 – Armenië – 11 maart 2021 – [persbericht 12.5.21](#)

Klacht over politiebehandeling – Uitvoering van EHRM-arrest - Verjaring

Artikel 3 EVRM. Artikel 7 EVRM. Het Cassatiehof van Armenië heeft een verzoek om een advisory opinion ingediend over de uitvoering van het EHRM arrest Virabyan t. Armenië in 2012. De zaak gaat over de slechte behandeling van klager door de politie. De politieagenten zijn in eerste aanleg schuldig bevonden. De rechter heeft echter geoordeeld dat vanwege verjaring geen straf opgelegd wordt. Die uitspraak is in hoger beroep in stand gebleven. De OvJ heeft in cassatie aangevoerd dat handelingen van marteling op grond van artikel 3 EVRM niet kunnen verjaren. Het Cassatiehof wil van het EHRM vernemen of het verbod op verjaring van handelingen van marteling en andere vormen van slechte behandeling absoluut is, in het licht van de jurisprudentie van het EHRM en het VN Verdrag tegen marteling.

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – Sedat Dogan t. Turkije en twee andere zaken – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [48909/14](#) ([26402/17](#) en [54540/16](#)) – ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004890914

Recht op eerlijk proces – Onafhankelijke en onpartijdige arbitrage – Recht op vrijheid van meningsuiting

Samenvatting onder: [sport](#)

OVERIG

Fair Trials calls on European Court of Human Rights to protect the right to a lawyer ([fair trials](#))

“Fair Trials has intervened in the case of Przemysław LALIK v. Poland (Application no. 47834/19), calling on the European Court of Human Rights (ECtHR) to reinstate its ruling in Salduz v Turkey: if someone has been unjustly denied a lawyer, any statements they make to the authorities should not be used to convict them. To do so would result in an unfair trial. If the ECtHR fails to return to the Salduz principles, it must examine the effectiveness of domestic remedies when access to a lawyer has been denied. As our intervention shows, state laws on the exclusion of unlawfully obtained evidence do not, in practice, effectively remedy violations of the right to a lawyer”.

Psychiatrie

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – Manzano t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [26402/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD002640217

Gedwongen opname in psychiatrische inrichting - Equality of arms beginsel – Hoor en wederhoor - Geen schending

Artikel 5 EVRM. Klager heeft de Spaanse nationaliteit. Klager is in cassatie gegaan tegen het besluit tot verlenging van zijn gedwongen opname in een psychiatrische inrichting. Klager klaagt o.a. over een schending van het equality of arms beginsel en van het beginsel van hoor en wederhoor vanwege het feit dat in de cassatieprocedure de concept-uitspraak naar de A-G is gestuurd, maar niet naar klager, vanwege het feit dat de *conseiller-rapporteur* contact heeft gehad met de A-G en vanwege het feit dat klager pas tijdens de zitting op de hoogte werd gesteld van de conclusies van de A-G. Het Hof oordeelt dat klager niet is benadeeld. Geen schending.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 7 mei 2021 - XeroFlor w. Polsce sp. z o.o. t. Polen – persbericht – arrest (niveau 1) – 4907/18 - ECLI:CE:ECHR:2021:0507JUD000490718

Berechting door een ‘bij de wet ingestelde rechterlijke instantie’

Artikel 6 EVRM. Xero Flor stelt de Poolse overheid aansprakelijk voor schade aan zijn verkoopwaar. In een rechtszaak krijgt hij slechts 60% van zijn schade terug. Hij dient een klacht in bij het Constitutioneel hof. Dit hof bestond uit vijf rechters die door de Poolse president zijn aangesteld. Het *Sejm* (de Tweede Kamer van het Poolse parlement) had zelf – vlak voor de benoeming van de zittende rechters – vijf andere rechters voor het Constitutioneel hof voorgedragen. De president weigerde om deze voordracht te bekrachtigen (en heeft dus andere rechters benoemd). Het Constitutioneel hof heeft in een reeks arresten geoordeeld dat deze gang van zaken strijdig is met de Grondwet. Daarbij werd onderscheid gemaakt tussen drie posities die tijdens de termijn van de ‘oude’ *Sejm* vacant kwamen (en waarbij de *Sejm* in ‘oude’ samenstelling dus in de opvolging kon voorzien), en twee posities die tijdens de termijn van de ‘nieuwe’ *Sejm* vacant waren gekomen (en waarbij de *Sejm* in ‘nieuwe’ samenstelling dus in de opvolging kon voorzien).

De klacht van de klager wordt in 2017 door het Constitutionele hof afgewezen. Klager stelt dat zijn zaak is behandeld door een gerecht dat in strijd met artikel 6 EVRM niet bij de wet is ingesteld. Bij de beoordeling van deze zaak wijst het EHRM naar het recente arrest van de Grote Kamer in de zaak *Guðmundur Andri Ástráðsson/IJsland* (1 december 2020, nr. 26374/18). Daarin is een nadere interpretatie gegeven van het begrip ‘bij de wet ingestelde rechterlijke instantie’. Het EHRM overweegt dat de president van Polen heeft geweigerd de drie gekozen rechters te beëdigen en is van oordeel dat het optreden van de wetgevende en de uitvoerende macht, met name het doelbewust negeren van de desbetreffende arresten van het Constitutioneel Tribunaal, in strijd is met het legaliteitsbeginsel.

Het EHRM is van oordeel dat de gehele gang van zaken kan worden beschouwd als een doelbewuste poging om de positie van het Constitutioneel Tribunaal als de ultieme uitlegger van de grondwet en de grondwettigheid van wetgeving te betwisten en dat al met al de onregelmatigheden in het benoemingsproces van de rechters zo ernstig zijn, dat de legitimiteit van het proces werd ondermijnd en is gehandeld in strijd met het recht op een ‘bij de wet ingestelde rechterlijke instantie’, wat leidt tot een schending van artikel 6 EVRM.

- La CEDH s'intéresse à la cour constitutionnelle polonaise (libertés chéries)
- The ECtHR Steps into the Ring; The Xero Flor ruling as the ECtHR's first step in fighting rule of law backsliding (Verfassungsblog)
- What Should and What Will Happen After Xero Flor (verfassungsblog)

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAKEN – Brodowiak en Djuz t. Polen en vier andere zaken - persbericht

De zaken gaan alle vier over de recente hervorming van de rechterlijke macht in Polen.

HvJ – ARREST – 18 mei 2021 – gevoegde zaken C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19 – Asociația “Forumul Judecătorilor Din România”, Asociația “Forumul Judecătorilor Din România”, en Asociația Mișcarea Pentru Apărarea Statutului Procurorilor, PJ, SO, Asociația “Forumul Judecătorilor din România” e.a. en Statul Român - Ministerul Finanțelor Publice – Roemenië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:393 – persbericht – conclusie – arrest

Hervorming rechterlijke macht in Roemenië

Toetredingsverdrag Bulgarije en Roemenië. Beschikking 2006/928/EG. Artikel 19, VEU. Artikel 47 EU Handvest. De onderhavige zaken zien op twee institutionele aspecten van het Roemeense justitiële stelsel die onlangs zijn gewijzigd door de hervorming van de zogenoemde „wetten inzake het justitiële stelsel” in die lidstaat. In wezen hebben de vijf verzoeken om een prejudiciële beslissing, betrekking op de ad-interimbenoeming van het hoofd van de Inspectia Judiciară (gerechtelijke inspectie, Roemenië) en verder op de oprichting van een afdeling binnen het Openbaar Ministerie die belast is met het onderzoek naar strafbare feiten die zijn gepleegd binnen het gerechtelijk apparaat.

Verder zien de twijfels in de prejudiciële vragen niet alleen op de verenigbaarheid van de nationale wetswijzigingen met de beginselen van de rechtsstaat, van daadwerkelijke rechtsbescherming en van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, maar ook op de verenigbaarheid ervan met een aantal bepalingen van het primaire recht, met name artikel 2 VEU, artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47, tweede alinea, EU Handvest.

Hof: Nationale regelingen mogen niet tot gevolg hebben dat bij rechtszoekenden gegronde twijfel ontstaat over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechters. De Roemeense regeling met betrekking tot de ad-interimbenoeming van leidinggevend van de gerechtelijke inspectie kan aanleiding geven tot dergelijke gegronde twijfel (tekst samenvatting dictum: [ECER](#))

- EU-Hof oordeelt over bepaalde hervormingen van het justitiële stelsel in Roemenië ([ECER](#))
 - A Tale of Primacy; The ECJ Ruling on Judicial Independence in Romania ([verfassungsblog](#))
- “In its 18 May ruling Asociația „Forumul Judecătorilor din România”, the ECJ took a solid stance on the primacy of EU law by recognizing the binding nature of the Cooperation and Verification Mechanism established by the European Commission with respect to Romania in 2007. The judgment is a genuine guide to national courts on applying the primacy of EU law, especially as regards controversial issues such as the judicial independence and rule of law”.*

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 6 mei 2021 – zaak C-791/19 – Commissie/Polen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:366 – persbericht – conclusie

Rule of law - Poolse tuchtregeling in strijd met EU-recht – Prejudiciële procedure artikel 267 VWEU

Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Artikelen 47 en 48 EU Handvest. Artikel 267 VWEU. De Europese Commissie, ondersteund door Nederland, België, Zweden, Finland en Denemarken, is van mening dat Polen de EU-rechtsregels schendt doordat het een nieuwe tuchtregeling heeft ingevoerd voor de rechters van het hooggerechtshof en de gewone rechterlijke instanties. Bij beschikking in kort geding heeft het Hof Polen al gelast om de werkzaamheden van de tuchtraad stil te leggen in afwachting van een eindarrest door het Hof.

Volgens advocaat-generaal Tachev zou het Hof moeten oordelen dat de Poolse wettelijke tuchtregeling voor rechters in strijd is met het Unierecht. Als gevolg van de nieuwe tuchtregeling kan de inhoud van rechterlijke beslissingen gekwalificeerd worden als een tuchtrechtelijk te vervolgen beroepsfout

A-G geeft het Hof in overweging: vast te stellen dat Polen de verplichtingen niet is nagekomen die krachtens artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, op haar rusten, door bij nationale wettelijke bepalingen toe te laten dat de inhoud van rechterlijke beslissingen gekwalificeerd kan worden als een tuchtrechtelijk te vervolgen beroepsfout; door bij nationale wettelijke bepalingen de president van de tuchtkamer het recht toe te kennen in zaken van rechters bij gewone rechterlijke instanties het bevoegde tuchtgerecht in eerste aanleg aan te wijzen; door bij nationale wettelijke bepaling de minister van Justitie de bevoegdheid toe te kennen om een tuchtfunctaris van de minister van Justitie te benoemen, en door bij nationale wettelijke bepaling te bepalen dat handelingen in verband met het ambtshalve toevoegen van een raadsman en het opnemen van de verdediging door die raadsman de procedure niet schorsen en bij nationale wettelijke bepaling te bepalen dat een tuchtgerecht de procedure dient voort te zetten ondanks de gerechtvaardigde afwezigheid van de daarvan in kennis gestelde beklagde of diens raadsman;

Vast te stellen dat Polen de verplichtingen niet is nagekomen die krachtens artikel 267, tweede en derde alinea, VWEU op haar rusten, door toe te laten dat het recht van nationale rechterlijke instanties om een prejudicieel verzoek in te dienen wordt ingeperkt door de mogelijkheid dat een disciplinaire procedure wordt ingesteld.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 20 mei 2021 – gevoegde zaken C-748/19 t/m C-754/19 – Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim, Prokuratura Rejonowa Warszawa-Żoliborz w Warszawie, Prokuratura Rejonowa Warszawa - Wola w Warszawie, Prokuratura Rejonowa w Pruszkowie, Prokuratura Rejonowa Warszawa - Ursynów w Warszawie en Prokuratura Rejonowa Warszawa - Wola w Warszawie – Polen – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2021:403 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Samenstelling van rechtsprekende formaties in strafzaken met door de minister van Justitie gedetacheerde rechters

Artikel 2, artikel 19, lid 1, tweede alinea en artikel 267 VEU. Richtlijn (EU) 2016/343. De onderhavige zaken stellen cruciale problemen aan de orde met betrekking tot de ontvankelijkheid van prejudiciële vragen over het vereiste van rechterlijke onafhankelijkheid als bedoeld in artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Het Hof wordt verzocht de grenzen van artikel 19, lid 1, VEU te preciseren, met name in het licht van de recente beslissingen in de arresten A. K. e.a., Miasto Łowicz en Land Hessen en in de beschikking Maler. De onderhavige zaken werpen eveneens een belangrijke inhoudelijke vraag op: staat het Unierecht in de weg aan nationale bepalingen volgens welke de minister van Justitie, die tegelijkertijd de procureur-generaal is, op basis van niet openbaar gemaakte criteria rechters voor onbepaalde tijd bij de hoogste rechterlijke instanties kan detacheren en deze detachering te allen tijde naar eigen inzicht kan beëindigen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 2 VEU, en artikel 6 van richtlijn (EU) 2016/343 verzetten zich tegen nationale regels op grond waarvan de minister van Justitie, die tegelijkertijd de procureur-generaal is, op basis van niet openbaar gemaakte criteria voor onbepaalde tijd rechters bij hogere rechterlijke instanties kan detacheren en deze detachering te allen tijde naar eigen inzicht kan beëindigen. De tweede, de derde en de vierde vraag zijn niet-ontvankelijk

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2021/692 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1381/2013 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EU) nr. 390/2014 van de Raad, [PB L 156 van 5.5.2021](#)

- Verordening (EU) 2021/693 van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van het programma "Justitie" en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1382/2013, PB L 156 van 5.5.2021

OVERIG

- Nieuwe Rechtstreeks: 'Verkeert de rechtsstaat in een institutionele crisis?' ([intro](#))
- Research memoranda; Kwaliteit van rechtspraak: Een kijk over de grenzen ([Rechtspraak.nl](#)) - Research)
- Book Launch of Law, Democracy and the European Court of Human Rights ([ECHRblog](#))

WIKI

- [Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven (Fa-S)

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 – Penati t. Italië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [44166/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD004416615](#)

Dood van onder toezicht gesteld kind tijdens contactsessie tussen vader en zoon – Positieve verplichting – Voorzienbaar risico? - Geen schending

Artikel 2 EVRM. Klagster stelt dat de autoriteiten hun positieve verplichting uit artikel 2 EVRM (recht op leven) hebben geschonden door na te laten alle noodzakelijke maatregelen te nemen om het leven van haar kind te beschermen. Haar destijds achtjarige zoon is door zijn vader vermoord tijdens een "beschermd" contactsessie tussen vader en zoon in een openbare ruimte. Het kind bevond zich op dat moment onder toezicht van de sociale dienst, die verantwoordelijk was voor het organiseren van de contactsessies tussen vader en zoon, in het kader van een conflict tussen de ouders.

De rechter in eerste aanleg sprak drie personen vrij die de klagster had aangewezen als hoofdzakelijk verantwoordelijk voor de dood van haar zoon. De rechtbank was van oordeel dat de verwezenlijking van het risico niet voorzienbaar was en de verantwoordelijkheid van de sociale dienst zag op het verzekeren van een goede ontwikkeling van het kind en niet op zijn fysieke veiligheid. Hoewel in hoger beroep één persoon werd veroordeeld, vernietigde de hoogste rechter deze beslissing en sprak hem vrij, op dezelfde gronden als de rechter in eerste aanleg had gedaan. Het Hof is van oordeel dat de procedure voldoet aan het vereiste van *promptness* ex artikel 2 EVRM.

Wat de doeltreffendheid van het onderzoek betreft, oordeelt het Hof dat de autoriteiten de hen beschikbare redelijke maatregelen hebben genomen om bewijsmateriaal veilig te stellen. Verschillende getuigen waren gehoord, er was autopsie uitgevoerd op het lichaam van het kind en van de vader, evenals een toxicologisch onderzoek ten aanzien van laatstgenoemde, en de autoriteiten beschikten over rapporten die nodig waren voor een beoordeling van de feiten, waaronder rapporten van de sociale diensten en psychologische deskundigenrapporten over de klagster en de vader.

Voor zover de op de staat rustende verplichtingen inspanningsverplichtingen betreffen en geen resultaatsverplichtingen, was het enkele feit dat de drie verdachten waren vrijgesproken onvoldoende om te stellen dat de strafprocedure betreffende de dood van het kind niet had voldaan aan de vereisten van artikel 2 EVRM. Bovendien was een door de klagster aangespannen civiele procedure geëindigd met de ondertekening van een minnelijke schikking tussen partijen, waarbij haar een aanzienlijk bedrag was toegekend. Het Hof concludeert dat artikel 2 EVRM niet is geschonden.

EHRM – ARREST – 20 mei 2021 - Lapshin t. Azerbeidzjan – persbericht – arrest (niveau 2) – 13527/18 - ECLI:CE:ECHR:2021:0520JUD001352718

Niet uitvoeren van een effectief onderzoek en het geven van een bevredigende en overtuigende uitleg levert een schending van het EVRM op

Artikel 2 EVRM. Klager is naar eigen zeggen in 2017 in zijn cel aangevallen door een groep gemaskerde mannen. De conclusie van de nationale autoriteiten van Azerbeidzjan was dat de klager had geprobeerd zelfmoord te plegen. Zij weigerde een strafzaak te beginnen, daarbij verwijzend naar de inspectie van de plaats delict, de getuigenverklaringen van gevangenisbewakers en medisch personeel en de documenten uit de gevangenisdossiers. Klager klaagde dat er in de gevangenis een poging had plaatsgevonden om hem van het leven te beroven en dat de nationale autoriteiten hadden nagelaten de zaak te onderzoeken.

Het Hof is van oordeel dat uit het beschikbare medische en andere bewijsmateriaal duidelijk blijkt dat het leven van klager in gevaar is geweest. Na het incident is zijn medische toestand verscheidene dagen kritiek geweest. Het Hof constateert dat er ernstige tekortkomingen en inconsistenties zijn in de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd en in de bevindingen van de onderzoeker. Zo is klager niet direct door een forensisch deskundige onderzocht en blijkt niet dat de onderzoeker heeft geprobeerd de videobewakingsopnamen te verkrijgen. Daarnaast is er sprake van inconsistenties in de verklaringen van de bewakers en is niet onderzocht hoe de riem in de cel van klager terecht is gekomen. Ook had het door partijen ingediende bewijsmateriaal moeten worden onderzocht. Immers bleek uit enkele later opgestelde rapporten (een in Israël opgesteld medisch rapport, een rapport van Russische artsen en een rapport van een forensisch deskundige) dat klager zichtbare tekenen van wurging en meerdere niet-zelf toegebrachte verwondingen had. Tevens werd in deze rapporten geconcludeerd dat tekenen van ophanging ontbraken en dat klager niet had getracht zelfmoord te plegen. Het argument van de nationale autoriteiten dat de klager heeft geprobeerd zelfmoord te plegen uit frustratie over een gepland bezoek van zijn vrouw en zoon dat geen doorgang kon vinden, is volgens het Hof niet overtuigend. Tot slot blijkt uit een telefoongesprek met de vrouw van klager, dat plaatsvond de dag na het incident, dat niet is gesproken over een zelfmoord poging. Het Hof is van oordeel dat het onderzoek van de nationale autoriteiten niet doelmatig is geweest en dat de verwerende staat niet heeft voldaan aan de bewijslast die op hen rust om een bevredigende en overtuigende uitleg over het incident te geven. Er is aldus sprake van een schending van artikel 2 EVRM.

Sport

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – Sedat Dogan t. Turkije en twee andere zaken – persbericht – arrest (niveau 2) - 48909/14 (26402/17 en 54540/16) - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004890914

Recht op eerlijk proces – Onafhankelijke en onpartijdige arbitrage – Recht op vrijheid van meningsuiting

Artikelen 6 en 10 EVRM. De drie zaken hebben betrekking op boetes die door de Turkse voetbalbond zijn opgelegd vanwege berichten die zijn gepost of gedeeld op social mediaplatforms. Klagers zijn: Doğan, bestuurder van de voetbalclub Galatasaray, Nak een profvoetballer en Tokmak een voetbalscheidsrechter. Zij hebben allemaal een straf opgelegd gekregen.

Alle drie de klagers hebben de zaak aangevochten bij de arbitragecommissie en zij stellen dat die arbitragecommissie uit zowel organisatorisch als financieel perspectief niet onafhankelijk en onpartijdig is. De leden van die commissie worden benoemd door de voorzitter van de tuchtcommissie. Daarom was er geen sprake van recht op een eerlijk proces, aldus de klagers. Bovendien is door de sanctionering hun recht op vrijheid van meningsuiting geschonden.

Het EHRM verwijst naar een eerdere uitspraak (arrest Ali Rıza e.a. van 28 januari 2020) waaruit volgt dat sprake is van structurele tekortkomingen in de arbitragecommissie van de Turkse

voetbalbond en het ontbreken van passende waarborgen om de leden van het Comité van buitenaf te beschermen tegen druk. Aldus is sprake van schending van artikel 6 EVRM in alle drie de zaken.

Daarnaast stelt het EHRM vast dat in alle drie de zaken niet de juiste afweging is gemaakt in de belangenafweging en niet is vastgesteld dat de beperking van het recht op vrijheid van meningsuiting noodzakelijk was in een democratische samenleving. EHRM: in alle zaken: schending artikelen 6 en 10 EVRM.

Staatsteun

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-11/20 – Commissie/Griekenland – ECLI:EU:C:2021:380 – persbericht – geen conclusie – arrest

Nie nakoming – Steun aan Griekse boeren – Nalaten onrechtmatige steun terug te vorderen

Artikel 108, lid 2, tweede Alinea VWEU. Griekenland is de verplichtingen die op haar rusten niet nagekomen door na te laten de onrechtmatige steun die is betaald aan Griekse boeren ter compensatie van slechte weersomstandigheden terug te vorderen.

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-128/19 – Azienda Sanitaria Provinciale di Catania – Italië – ECLI:EU:C:2021:401 – conclusie – arrest

Staatssteun – Begrippen ‘bestaande steun’ en ‘nieuwe steun’ – Vergoeding voor veehouders – Slachten van dieren als gevolg van dierziekte – De minimussteun

Samenvatting onder: landbouw

GERECHT EU – ARREST – 12 mei 2021 – gevoegde zaken T-816/17 en T-318/18 – Luxemburg/Commissie en Amazon EU en Amazon.com / Commissie – ECLI:EU:T:2021:252 – persbericht – arrest

Taxruling – Amazon – Illegale staatsteun?

Artikelen 107 en 108 VWEU. In 2017 heeft de Europese Commissie vastgesteld dat Luxemburg illegale staatssteun had verleend aan Amazon bij wijze van een gunstige fiscale afspraak (tax ruling). Luxemburg en Amazon vechten dit besluit aan. Het Gerecht vernietigt daarop de besluiten van de Commissie.

Gerecht: De zaken T-816/17 and T-318/18 worden gevoegd. Besluit (EU) 2018/859 van de Commissie van 4 december 2017 over staatsteun SA.38944 (2014/C) (ex 2014/NN) wordt nietig verklaard. Volgens het Gerecht heeft de Commissie niet genoegzaam bewezen dat er sprake was van een onrechtmatige vermindering van de belastingdruk van een Europese dochteronderneming van het Amazon-concern.

GERECHT EU – ARREST – 12 mei 2021 – gevoegde zaken T-516/18 en T-525/18 – Luxemburg/Commissie en Engie Global LNG Holding e.a./Commissie – ECLI:EU:T:2021:251 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Taxruling - Illegale staatsteun?

Artikel 107 VWEU. In 2018 heeft de Europese Commissie vastgesteld dat Luxemburg illegale staatsteun had verleend aan Engie bij wijze van een gunstige fiscale afspraak (tax ruling). Luxemburg en Engie vechten dit besluit aan.

Het Gerecht oordeelt dat de fiscale preferentiële behandeling voornamelijk het gevolg is van de niet-toepassing van een nationale maatregel inzake rechtsmisbruik. In deze zaak wordt de Commissie wordt in het gelijk gesteld.

Gerecht: de zaken T-516/18 en T-525/18 worden gevoegd. De beroepen worden verworpen.

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-465/20 – Ryanair/Commissie – ECLI:EU:T:2021:284 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatssteun - Covid-19 - TAP

Artikel 108 VWEU. Besluit C(2020) 3989 final. Ryanair komt op tegen steunmaatregelen in Nederland, Spanje en Portugal voor luchtvaartmaatschappijen wegens de gezondheidscrisis. De Commissie heeft deze maatregelen goedgekeurd en Ryanair vecht die goedkeuringsbesluiten aan.

Het besluit van de Commissie waarbij de steunmaatregel van Portugal ten gunste van luchtvaartmaatschappij TAP verenigbaar is verklaard met de interne markt, wordt nietig verklaard omdat het onvoldoende is gemotiveerd. De gevolgen van de nietigverklaring (waaronder de terugvordering van de steun) worden echter opgeschort in afwachting van een nieuw besluit.

Gerecht: Besluit C(2020) 3989 final van de Commissie van 10 juni 2020 betreffende steunmaatregel SA.57369 (2020/N) – COVID-19 – Portugal – Aan TAP toegekende steun, wordt nietig verklaard.

De gevolgen van de nietigverklaring van voornoemd besluit worden opgeschort totdat de Europese Commissie een nieuw besluit heeft vastgesteld krachtens artikel 108 VWEU. Deze gevolgen worden opgeschort gedurende een periode van ten hoogste twee maanden vanaf de datum van uitspraak van het onderhavige arrest indien de Commissie besluit om een dergelijk nieuw besluit vast te stellen in het kader van artikel 108, lid 3, VWEU, en gedurende een bijkomende redelijke periode indien de Commissie besluit om de procedure van artikel 108, lid 2, VWEU in te leiden.

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-628/20 – Ryanair/Commissie – ECLI:EU:T:2021:285 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatssteun – COVID-19 - Spanje

Artikel 107 TFEU. Ryanair komt op tegen steunmaatregelen in Nederland, Spanje en Portugal voor luchtvaartmaatschappijen wegens de gezondheidscrisis. De Commissie heeft deze maatregelen goedgekeurd en Ryanair vecht die goedkeuringsbesluiten aan.

Het fonds voor solvabiliteitssteun voor strategische Spaanse ondernemingen die tijdelijk moeilijkheden ondervinden als gevolg van de COVID-19-pandemie, is volgens het Gerecht verenigbaar met het Unierecht. De betrokken maatregel, die bestemd is voor de vaststelling van herkapitalisatiemaatregelen en waarvoor 10 miljard EUR is uitgetrokken, vormt een staatssteunregeling, maar is evenredig en niet-discriminerend.

Gerecht: Verwerpt het beroep.

GERECHT EU – ARREST – 19 mei 2021 – zaak T-643/20 – Ryanair/Commissie (KLM) – ECLI:EU:T:2021:286 – persbericht – arrest

Staatssteun – COVID-19 – KLM

Artikel 108 VWEU. Besluit C(2020) 3989 final. Ryanair komt op tegen steunmaatregelen in Nederland, Spanje en Portugal voor luchtvaartmaatschappijen wegens de gezondheidscrisis. De Commissie heeft deze maatregelen goedgekeurd en Ryanair vecht die goedkeuringsbesluiten aan.

Het Gerecht verklaart het besluit van de Commissie tot goedkeuring van de door Nederland in de context van de COVID-19-pandemie aan luchtvaartmaatschappij KLM verleende financiële steun nietig wegens ontoereikende motivering. Gelet op de bijzonder schadelijke gevolgen van de pandemie voor de Nederlandse economie schorst het Gerecht evenwel de gevolgen van de nietigverklaring totdat de Commissie een nieuw besluit zal hebben vastgesteld.

Gerecht: Besluit C(2020) 4871 final van de Commissie van 13 juli 2020 betreffende steunmaatregel SA.57116 (2020/N) – Nederland – COVID-19: Staatsgarantie en staatslening voor KLM, wordt nietig verklaard.

De gevolgen van de nietigverklaring van het bestreden besluit worden opgeschort totdat de Commissie een nieuw besluit heeft vastgesteld krachtens artikel 108 VWEU. Deze gevolgen worden opgeschort gedurende een tijdvak van maximaal twee maanden na de datum van uitspraak van het onderhavige arrest indien de Commissie besluit om een dergelijk nieuw besluit vast te stellen in het kader van artikel 108, lid 3, VWEU, en gedurende een bijkomend redelijk tijdvak indien de Commissie besluit om de procedure van artikel 108, lid 2, VWEU in te leiden.

OVERIG

Herziene richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen treden per 2022 in werking (ECER)

Strafrecht

EHRM – ARREST – 27 mei 2021 - J.L. t. Italië – persbericht – arrest (niveau 2) - 5671/16 - ECLI:CE:ECHR:2021:0527JUD000567116

Onvoldoende bescherming van de onder artikel 8 EVRM opgenomen rechten in het kader van een zedenzaak en de daarin door de rechters gebruikte formuleringen

Artikel 8 EVRM. Klaagster, een Italiaans onderdaan, heeft in 2008 aangifte gedaan van groepsverkrachting. De zeven verdachte mannen zijn in hoger beroep door de Italiaans rechter vrijgesproken. Klaagster heeft gesteld dat de nationale autoriteiten onvoldoende hebben gedaan om haar recht op privéleven en persoonlijke integriteit te waarborgen gedurende de strafrechtelijke vervolging van de mannen.

Het hof overweegt dat in dit geval sprake is van schending van art. 8 EVRM nu de rechten van klaagster onder dit artikel inderdaad onvoldoende zijn gewaarborgd. De nationale autoriteiten hebben verzuimd om gedurende de strafrechtelijke procedure secundaire victimisatie van klaagster te voorkomen met name vanwege het tijdens de procedure gebruikte taalgebruik. Opmerkingen omtrent de geaardheid van klaagster en haar vroegere (seksuele) relaties waren ongerechtvaardigd. Deze woorden dragen bij aan vooroordelen zoals die in de Italiaanse samenleving bestaan aangaande de positie van de vrouw. Gebruik van dergelijke formuleringen vormen een obstakel voor een effectieve bescherming van de rechten van slachtoffers van op sekse gebaseerd geweld. Het is juist van belang dat rechtelijke autoriteiten voorkomen dat zij gebruik maken van seksuele vooroordelen en stereotypen en daarmee sekse gerelateerd geweld bagatelliseren zodat slachtoffers vertrouwen houden in het rechtelijke systeem.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 21 april 2021 - Van der Zwan t. Nederland - [27231/19](#) – subject matter of the case

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 21 april 2021 – De Jong t. Nederland – [23106/19](#) - subject matter of the case

Wijziging rechtspraak ambtshalve toetsing van de verjaring door de Hoge Raad in strijd met artikel 7 EVRM?

Artikel 7 EVRM. Beide zaken betreffen de gewijzigde koers van de Hoge Raad met betrekking tot het ambtshalve toetsen van de verjaring in cassatie. In zijn arrest van 30 oktober 2018, ECLI:NL:HR:2018:2022, heeft de Hoge Raad bepaald dat hij niet meer ambtshalve casseert als een feit ten tijde van het indienen van de cassatieschriftuur reeds is verjaard en daarover geen klacht is geuit. De Hoge Raad zal alleen nog ambtshalve ingrijpen als er sprake is van verjaring in de periode tussen de indiening van de schriftuur en de uitspraak van het arrest omdat in dat geval niet bij wege van een middel van cassatie beroep kan worden gedaan op het alsnog intreden van de niet-ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie in de vervolging.

In HR 30 oktober 2018, de zaak De Jong, is tot en met de Hoge Raad geen beroep gedaan op de verjaring van het feit. De Hoge Raad heeft gelet op hetgeen in dat arrest is overwogen de vraag in het midden gelaten of de verjaring voor het indienen van de schriftuur was voltooid. Klager stelt dat het feit in zijn zaak is verjaard en het arrest van de Hoge Raad waarin het zijn rechtspraak wijzigde niet voorzienbaar was en in strijd met artikel 7 EVRM. In de zaak Van der Zwan wordt eerst in cassatie op 6 november 2018 door de Advocaat-generaal geconcludeerd dat één van de feiten waarvoor klager is veroordeeld reeds in 2016 is verjaard. Gelet op het arrest van de Hoge Raad van 30 oktober 2018 is dat evenwel geen grond meer voor de Hoge Raad ambtshalve in te grijpen. Klager voerde in reactie bij de Hoge Raad aan dat de Hoge Raad alsnog het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk diende te verklaren voor het betreffende feit nu dat was verjaard en de praktijk van de Hoge Raad niet voorzienbaar was en geen overgangperiode was vastgesteld. De Hoge Raad heeft het cassatieberoep verworpen. Bij het Hof wordt een beroep gedaan op schending van art. 7 EVRM.

Het Hof wil van partijen weten of de gewijzigde praktijk van de Hoge Raad met betrekking tot het ambtshalve toetsen van de verjaringstermijn in cassatie binnen de reikwijdte van art. 7 EVRM valt (zie Orlen Lietuva Ltd. tegen Litouwen, nr. 45849/13, § 97, 29 januari 2019, en de verwijzingen daarin) en zo ja, of de aanpassing van die praktijk zonder overgangperiode een schending van artikel 7 lid 1 EVRM oplevert. In de zaak De Jong wil het Hof daarnaast weten of de strafvervolgning is verjaard en zo ja wanneer.

HvJ – ARREST – 12 mei 2021 – zaak C-505/19 – Bundesrepublik Deutschland – Duitsland – **Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2021:376](#) – persbericht – conclusie – arrest**

Ne bis in idem - Interpol Red notice opsporingscirculaire – Verwerking persoonsgegevens

Richtlijn (EU) 2016/680. Artikel 54 Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord. Artikel 50 EU Handvest. Artikel 21 VWEU. Een Red notice opsporingscirculaire wordt door Interpol uitgevaardigd voor personen die worden gezocht met het oog op vervolging of het uitzitten van een straf. Het gaat in essentie om verzoeken aan rechtshandavingsinstanties in de hele wereld om in afwachting van een verzoek om uitlevering van gezochte personen, hun verblijfplaats op te sporen en, indien mogelijk, hun bewegingsvrijheid voorlopig te beperken. Een Duitse rechter vraagt of EU-lidstaten de red notice mogen uitvoeren wanneer een andere EU-lidstaat van de Unie aan Interpol heeft meegedeeld dat die red notice betrekking heeft op feiten waarop het beginsel ne bis in idem mogelijk van toepassing is. De tweede vraag is of EU-lidstaten, indien het beginsel ne bis in idem daadwerkelijk van toepassing is, de in de red notice opgenomen persoonsgegevens van de gezochte persoon verder mogen verwerken.

Het Hof oordeelt dat het principiële verbod om vervolgingen te cumuleren eraan in de weg kan staan dat een door Interpol gesignaleerde persoon wordt aangehouden in de Schengenruimte en in de EU. Dit is het geval wanneer de bevoegde autoriteiten weten dat in een staat die partij is bij

het Schengenakkoord of in een lidstaat een onherroepelijke rechterlijke beslissing is gegeven waarbij wordt vastgesteld dat dit verbod van toepassing is.

Hof: Artikel 54 Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten Akkoord, en artikel 21, lid 1, VWEU, beide gelezen in het licht van artikel 50 EU Handvest, staan er niet aan in de weg dat de autoriteiten van een staat die partij is bij het Schengen Akkoord overgaan tot de voorlopige aanhouding van een persoon ten aanzien van wie Interpol op verzoek van een derde staat een red notice heeft gepubliceerd, tenzij bij een onherroepelijke rechterlijke beslissing die is gegeven in een staat die partij is bij dat Akkoord of in een lidstaat, is vastgesteld dat die persoon voor dezelfde feiten als die welke ten grondslag liggen aan die red notice, reeds bij onherroepelijk vonnis is berecht door een staat die partij is bij datzelfde Akkoord of door een lidstaat.

De bepalingen van richtlijn (EU) 2016/680, gelezen in het licht van artikel 54 Overeenkomst ter uitvoering van het Schengenakkoord en artikel 50 EU Handvest, verzetten zich niet tegen de verwerking van persoonsgegevens die vervat zijn in een door de Internationale Organisatie van Criminele Politie (Interpol) uitgevaardigde red notice, zolang niet bij een onherroepelijke rechterlijke beslissing die is gegeven in een staat die partij is bij het op 14 juni 1985 te Schengen ondertekende Akkoord tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, van de Bondsrepubliek Duitsland en van de Franse Republiek betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, of die is gegeven in een lidstaat, is vastgesteld dat het ne-bis-in-idembeginsel van toepassing is op de feiten die ten grondslag liggen aan die notice, en mits die verwerking voldoet aan de in die richtlijn gestelde voorwaarden, met name dat zij noodzakelijk is voor de uitvoering van een taak door een bevoegde autoriteit, zoals bedoeld in artikel 8, lid 1, van die richtlijn.

De vijfde prejudiciële vraag is niet-ontvankelijk.

- EU-Hof: aanhouding van door Interpol gesignaleerde persoon niet toegestaan wanneer Interpol-opsporingscirculaire is uitgevaardigd voor reeds berechte strafbare feiten (ECER)

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 20 mei 2021 – zaak C-136/20 – LU – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:412 – [conclusie](#)

Wederzijdse erkenning van geldelijke sancties – Gronden tot weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging – Toetsing door tenuitvoerleggingsstaat wat de juridische kwalificatie van het strafbare feit betreft

Kaderbesluit 2005/214/JBZ. In deze prejudiciële verwijzing wordt het Hof verzocht te preciseren in hoeverre een bevoegde autoriteit van een lidstaat kan weigeren om een in een andere lidstaat gegeven beslissing tot oplegging van een geldelijke sanctie te erkennen of ten uitvoer te leggen, wanneer deze autoriteit zich op het standpunt stelt dat het in die laatste lidstaat begane strafbare feit niet onder de lijst van strafbare feiten valt waarbij door de Uniewetgever in kaderbesluit 2005/214 toetsing van de dubbele strafbaarheid is uitgesloten.

Dit verzoek is ingediend in het kader van een procedure betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging door de Hongaarse bevoegde autoriteit van een geldelijke sanctie waartoe de Oostenrijkse bevoegde autoriteit een Hongaars onderdaan, LU, heeft veroordeeld. Deze sanctie is opgelegd omdat LU, als eigenaar van een bij een inbreuk op de verkeerswetgeving betrokken voertuig, niet heeft voldaan aan de op hem rustende verplichting om aan te geven wie de bestuurder is die ervan wordt verdacht aansprakelijk te zijn voor het begaan van deze inbreuk. Hoewel de Oostenrijkse bevoegde autoriteit van mening is dat de schending van deze verplichting tot identificatie onder het strafbare feit van „gedragingen in strijd met de verkeersregels” in de zin van artikel 5, lid 1, drieëndertigste streepje, van kaderbesluit 2005/214 valt, waarbij toetsing van de dubbele strafbaarheid is uitgesloten, stelt de Hongaarse bevoegde autoriteit van haar kant dat dit strafbare feit niet als een dergelijke gedraging kan worden aangemerkt.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 7, lid 1, van kaderbesluit 2005/214/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat kan weigeren een

beslissing te erkennen en ten uitvoer te leggen wanneer het strafbare feit, zoals omschreven in het recht van de beslissingsstaat, niet onder het strafbare feit of de categorie van strafbare feiten valt waarop de bevoegde autoriteit van de beslissingsstaat zich voor de toepassing van artikel 5, lid 1, van dit kaderbesluit beroept in het bij deze beslissing gevoegde certificaat.

De bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat kan alleen weigeren deze beslissing te erkennen of ten uitvoer te leggen wanneer de vooraf op grond van artikel 7, lid 3, van dit kaderbesluit ingeleide raadplegingsprocedure de mogelijke fout in diezelfde beslissing niet heeft kunnen herstellen.

Artikel 5, lid 1, drieëndertigste streepje, van kaderbesluit 2005/214 moet aldus worden uitgelegd dat het strafbare feit van „gedragingen in strijd met de verkeersregels” zich uitstrekt tot de gedraging waarbij de eigenaar van een voertuig weigert aan te geven wie de bestuurder is die ervan wordt verdacht aansprakelijk te zijn voor het begaan van een inbreuk op de verkeerswetgeving.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 12 maart 2021 (ECER 12.5.21) - [C-203/21](#) - [DELTA STROY 2003](#)

Confiscatie opbrengst misdrijven - Parallele strafprocedure

Richtlijn 2014/42/EU. Kaderbesluit 2005/212/JBZ. Kaderbesluit 2006/783/JBZ. Artikelen 48 en 49 EU Handvest. Vraag is o.a. of aan een rechtspersoon een sanctie kan worden opgelegd wegens een strafbaar feit waarvan het plegen nog niet vaststaat omdat dit onderwerp is van een parallelle strafprocedure die niet definitief is afgesloten?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Bulgarije – 19 maart 2021 (ECER 11.5.21) – [C-180/21](#) - [Inspektor v Inspektorata kam Visshia sadeben savet](#)

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Bulgarije – 31 maart 2021 (ECER 11.5.21) - [C-205/21](#) - [Ministerstvo na vatrešnite raboti, Glavna direktsia za borba s organiziranata prestapnost](#)

Weigering afname van vingerafdrukken, foto's en DNA

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

BNC fiche

- Fiche: Mededeling EU-strategie tegen mensenhandel 2021-2025 ([Kamerstuk 22112, nr. 3113](#))
- Fiche: Mededeling EU-strategie aanpak georganiseerde criminaliteit ([Kamerstuk 22112, nr. 3114](#))

REGELGEVING EU

Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/856 van de Commissie van 26 mei 2021 tot vaststelling van de datum waarop het Europees Openbaar Ministerie zijn taken op het gebied van onderzoek en strafvervolgning opneemt, [PBL 188 van 28.5.2021](#)

- Invoeringswet EOM in werking getreden ([BS-2021-05-20](#))

EHRM factsheets

- [Domestic violence](#) (februari 2020)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Secret detention sites](#)
- [Trafficking in human beings](#)
- [Violence against women](#)

Terrorisme en witwassen

REGELGEVING EU

Nieuwe EU-verordening om verspreiding van terroristische online-inhoud aan te pakken ([ECER](#))

Toegang tot documenten

NOOT – bij Gerecht EU 21 april 2021, [zaak T-252/19 - Pech/Raad](#)

EU-Gerecht: Raad mocht volledige openbaarmaking van het JDR-advies over het Commissievoorstel voor de MFK-Rechtsstaatverordening niet weigeren ([ECER](#))

Verkiezingen en kiesrecht

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Caamano Valle t. Spanje – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [43564/17](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD004356417](#)

Ontneming van het stemrecht van een verstandelijk beperkte vrouw was evenredig en in lijn met het EVRM – geen schending.

Artikel 14 EVRM. Artikel 3, eerste Protocol EVRM. Artikel 1, twaalfde Protocol EVRM. Klaagster heeft de Spaanse nationaliteit en is moeder van een verstandelijk beperkte vrouw. Net voor de 18^e verjaardag van haar dochter vroeg klagster om het voogdijschap over haar dochter te verlengen. Verder vroeg ze om het stemrecht van haar dochter niet te ontnemen. De nationale rechter beval de verlenging van het voogdij van klagster, maar trok het stemrecht van de dochter van klagster in. De rechter was van oordeel dat de dochter van klagster niet in staat was dit recht uit te oefenen.

De beslissing van de nationale rechter was uitgebreid gemotiveerd. De rechter had onder andere verwezen naar de Spaanse wet, jurisprudentie en naar internationale verdragsverplichtingen. De rechter en medisch deskundige stelden vast dat de beperking van het stemrecht van de dochter van klagster was gebaseerd op de strikte en objectieve vaststelling van haar gebrek aan capaciteit met betrekking tot politieke zaken en verkiezingsaangelegenheden. Bovendien was de dochter van klagster in hoge mate beïnvloedbaar en zich niet bewust van de gevolgen van een mogelijke stem. De beperkingen van het stemrecht waren aldus niet gebaseerd op de cognitieve of intellectuele capaciteit van de dochter van klagster, noch op haar gebrek aan kennis over de stemmogelijkheden of haar keuze voor een bepaalde kandidaat of partij.

Het Hof herhaalt dat artikel 3, Eerste Protocol EVRM individuele rechten garandeert. Opgelegde voorwaarden moeten “de vrije meningsuiting van het volk in hun keuze van wetgevende macht” zijn. Het doel moet zijn stemrecht voor iedereen. Het Hof is van oordeel dat het doel van de nationale rechter om alleen burgers die in staat zijn bewuste en oordeelkundige beslissingen te nemen en de gevolgen van hun beslissing te overzien te laten deelnemen aan openbare aangelegenheden, legitiem is. De nationale rechter heeft de belangen die op het spel stonden afgewogen en zijn oordeel gebaseerd op het persoonlijke gebrek over de betekenis van het

uitbrengen van een stem en de beïnvloedbaarheid van de dochter van klaagster. Bovendien ontnemt de beslissing van de nationale rechter de vrijheid van meningsuiting van het volk niet. Het verschil in behandeling tussen de dochter van klaagster en een persoon met stemrecht is gebaseerd op de mentale capaciteit, waarbij rekening is gehouden met de beperkingen van de dochter van klaagster. De beslissing van de nationale rechter is aldus evenredig en er is geen sprake van een schending van het EVRM.

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 - OOO Informationsnoye Agentstvo Tambov-Inform t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) – 43351/12 - ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004335112

Media-uitingen in verkiezingstijd - Vrijheid van expressie

Samenvatting onder: Vrijheid van meningsuiting

Vervoer en reizen (C - B)

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-120/19 – X – Nederland – Raad van State ECLI:EU:C:2021:398 – conclusie – arrest

Vervoer gevaarlijke stoffen - Vergunning LPG-tankstation - Eisen aan LPG-tankwagens

Richtlijn 2008/68/EG. De Nederlandse Raad van State legt het Hof vragen voor in een zaak over een vergunning voor een LPG-tankstation. Daarbij is bepaald dat het LPG-tankstation uitsluitend mag worden bevoorrad met LPG-tankwagens met een hittewerende bekleding, terwijl deze verplichting niet rechtstreeks aan een of meer exploitanten van LPG-tankwagens wordt opgelegd. De vraag is met name of een dergelijk voorschrift strookt met EU-richtlijn 2008/68 betreffende het vervoer van gevaarlijke goederen over land. Daarnaast vraagt de Raad van State of het Unierecht, meer in het bijzonder de rechtspraak van het Hof over de nationale procesautonomie, toelaat dat de nationale rechter in beginsel uitgaat van de rechtmatigheid van een in rechte onaantastbaar geworden vergunningvoorschrift, tenzij dat evident in strijd is met hoger recht, waaronder Unierecht. Het Hof antwoordt dat het vergunningsvoorschrift in strijd is met de richtlijn, en geeft de grens aan die het doeltreffendheidsbeginsel stelt aan de formele rechtskracht.

Hof: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2008/68/EG staat eraan in de weg dat strengere constructievoorschriften worden vastgesteld dan die welke zijn neergelegd in de bijlagen A en B bij de op 30 september 1957 te Genève gesloten Europese Overeenkomst betreffende het internationale vervoer van gevaarlijke goederen over de weg, in de versie die van toepassing was op 1 januari 2015, zoals een door de autoriteiten van een lidstaat bij een administratief besluit in de vorm van een omgevingsvergunning vastgesteld voorschrift op grond waarvan een tankstation zich enkel met vloeibaar petroleumgas mag laten bevoorraden door tankwagens die zijn voorzien van een bijzondere hittewerende bekleding als die welke in het hoofdgeding aan de orde is.

Het Unierecht, met name het doeltreffendheidsbeginsel, staat niet in de weg aan een procedurele regel van het nationale bestuursrecht die inhoudt dat de mogelijkheid tot nietigverklaring van een met het Unierecht strijdig voorschrift dat is opgelegd bij een administratief besluit dat in beginsel voor een bepaalde categorie rechtzoekenden in rechte onaantastbaar is, waarbij de grond voor de nietigverklaring erin bestaat dat dit voorschrift niet handhaafbaar zou zijn indien de naleving ervan door middel van een toekomstig besluit werd afgedwongen, afhankelijk van de voorwaarde dat de rechtzoekende aantoont dat het op basis van een summier onderzoek dat geen ruimte voor twijfel laat, evident is dat het betreffende voorschrift niet had mogen worden vastgesteld in het licht van het Unierecht, met dien verstande evenwel dat deze regel – hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan – niet zodanig restrictief mag worden toegepast dat de mogelijkheid voor een rechtzoekende om de daadwerkelijke nietigverklaring van het betreffende voorschrift te verkrijgen in feite louter fictief is.

 Europees Hof beantwoordt vraag over regels bevoorrading LPG-tankstation (omgevingsweb)

- Europees Hof van Justitie: de (genuanceerde) formele rechtskracht mag blijven!
([omgevingsweb](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 6 mei 2021 – zaak C-428/19 – Rapidsped – Hongarije – ECLI:EU:C:2021:371 – [conclusie](#)

Detachering – Internationaal wegvervoer

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 23 maart 2021 (ECER 12.5.21) – [C-229/21 - Port de Bruxelles et Région de Bruxelles-Capitale](#)

Trans-Europees vervoersnetwerk – Aansluiting binnenhaven op wegen- en spoornet - Gevolgen verordening

Verordening (EU) nr. 1315/2013. De haven van Brussel is met het spoorwegnet verbonden via één enkele lijn die naar het vormingsstation Schaarbeek (hierna: Schaarbeek-Vorming) loopt. De 40 hectare van Schaarbeek-Vorming maken deel uit van tientallen terreinen van de Belgische spoorwegen die met het oog op de verkoop ervan zijn overgedragen aan het Fonds voor spoorweginfrastructuur (hierna: FSI), dat is opgericht voor de hervorming van de beheersstructuren van de spoorweginfrastructuur. Infrabel is de beheerder van het Belgische spoorwegnet en is gelast om de sporen van Schaarbeek-Vorming te ontmantelen. De vennootschap Haven van Brussel heeft Infrabel voor de rechter gedaagd opdat zij alle handelingen zou staken die in strijd zijn met de bepalingen van verordening 1315/2013, en met name alle handelingen inzake de ontmanteling van de in die verordening bedoelde constructies en installaties, in het bijzonder de spooraansluiting van de haven van Brussel.

Wanneer een binnenhaven die deel uitmaakt van het kernnetwerk, reeds is aangesloten op het wegen- en spoorwegnet, legt artikel 15 van de verordening dan de verplichting op om de verbindingen te onderhouden of verbiedt zij de afschaffing van een van die verbindingen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 6 mei 2021 (ECER 19.1.2021) – [zaak C-50/21 – Prestige and Limousine](#)

Vergunningen – Vrijheid van vestiging – Autoverhuurdiensten met chauffeur

Artikelen 49 en 107 VWEU. Verzoekster is een onderneming die beschikt over een VTC-vergunning en daardoor toestemming heeft autoverhuurdiensten met chauffeur aan te bieden in het grootstedelijk gebied van Barcelona. Verzoekster heeft in 2018 administratief beroep ingesteld strekkende tot nietigverklaring van een verordening die stedelijk passagiersvervoer met chauffeurs binnen het gebied van Barcelona regelt. Het aantal vergunningen voor de autoverhuurdiensten met chauffeur wordt door de verordening beperkt ten gunste van taxidiensten.

Verzetten de artikelen 49 en 107, lid 1, VWEU zich tegen een nationale regeling die zonder gegronde reden de verhouding tussen het aantal VTC- (huurauto's met chauffeurs) en taxi-vergunningen begrenst tot 1:30 en aanvullende eisen stelt voor VTC's?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 22 september 2020 en 1 oktober 2020 (ECER 26.5.21) - C-221/21 en C-222/21 - Správa železnic e.a.*

Europese spoorwegruijnte – Toetsing besluiten door civiele rechter

Richtlijn 2012/34/EU. Het bureau voor de toegang tot de vervoersinfrastructuur (hierna: bureau) heeft in een administratieve procedure onderzoek verricht naar de verenigbaarheid met de wet van de netverklaring die van toepassing is bij de opstelling van de dienstregeling voor 2019 alsmede op deze dienstregeling zelf, en heeft op 15 juni 2018 een besluit vastgesteld. De voor de vaststelling van de netverklaring bevoegde overheidsorganisatie, verzoekster, die deelnemster is aan de procedure en tevens de infrastructuurbeheerder die de infrastructuurcapaciteit toewijst, heeft met betrekking tot dit besluit bij het hoofd van het bureau een verzoek tot herziening van de zaak ingediend. Het hoofd van het bureau heeft het primaire besluit gehandhaafd. Verzoekster heeft hierop (civielrechtelijk) beroep ingesteld bij de rechter in eerste aanleg. Volgens artikel 56, lid 10 van richtlijn 2012/34 waarborgen de lidstaten dat de besluiten van de toezichthoudende instantie voor rechterlijke toetsing openstaan. Volgens het bureau is een civielrechtelijke procedure geen rechterlijke toetsing van de besluiten van de toezichthoudende instantie.

Vraag is o.a. of de nationale regeling in casu voldoet aan de vereisten voor rechterlijke toetsing van de besluiten van de toezichthouder overeenkomstig artikel 56, lid 10 van de richtlijn.

REGELGEVING EU

- Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/858 van de Commissie van 27 mei 2021 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/253 wat betreft alarmmeldingen als gevolg van ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en voor de opsporing van contacten van passagiers die zijn geïdentificeerd met behulp van traceringsformulieren voor passagiers, PB L 188 van 28.5.2021
- Verordening (EU) 2021/782 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 betreffende de rechten en verplichtingen van treinreizigers, PB L 172 van 17.5.2021

Verzekeringen

HvJ – ARREST – 20 mei 2021 – zaak C-707/19 – K.S. – Polen – ECLI:EU:C:2021:405 – geen conclusie – arrest

WA-verzekering motorrijtuigen - Dekking stallings- en sleepkosten

Richtlijn 2009/103/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen K.S. en A.B. over een verzoek tot vergoeding van de kosten voor het stallen in Letland en voor het wegslepen naar Polen van een voertuig en een aanhangwagen die door een ongeval met motorrijtuigen in Letland beschadigd waren geraakt. Naar aanleiding van een door K.S. ingediend verzoek tot vergoeding heeft A.B., de verzekeringsonderneming waarbij de veroorzaker van het ongeval verzekerd was tegen wettelijke aansprakelijkheid, K.S. een bedrag van ongeveer 964 EUR uitbetaald ter vergoeding van de sleepkosten in Letland. A.B. heeft echter geweigerd om enige vergoeding te betalen voor de stallingskosten in Letland en de sleepkosten buiten Letland. Letland en Oostenrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 3 van richtlijn 2009/103/EG moet aldus worden uitgelegd dat:

– het in de weg staat aan een bepaling van een lidstaat volgens welke de verplichte verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, schade bestaande in de kosten voor het wegslepen van het beschadigde voertuig slechts moet dekken voor zover het wegslepen op het grondgebied van deze lidstaat heeft plaatsgevonden, waarbij deze vaststelling geen afbreuk doet aan het recht van die lidstaat

om de vergoeding voor sleepkosten te beperken zonder gebruik te maken van criteria die verband houden met zijn grondgebied, en

– het niet in de weg staat aan een bepaling van een lidstaat volgens welke deze verzekering schade bestaande in de kosten voor het stallen van het beschadigde voertuig slechts moet dekken indien het als gevolg van een strafrechtelijk onderzoek of om enige andere reden noodzakelijk was om het voertuig te stallen, mits deze beperkte dekking zonder verschil in behandeling op basis van de woonstaat van de eigenaar of houder van het beschadigde voertuig wordt toegepast.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - 1 juni 2020 (ECER 27.5.21) - [C-208/21](#) - [Towarzystwo Ubezpieczeń Ż*](#)

Oneerlijke handelspraktijken - Collectieve levensverzekering – Onduidelijke gegevens - Begrip “oneerlijke handelspraktijk”

Richtlijn 2005/29/EG. Verzoekster is van oordeel dat de algemene verzekeringsvoorwaarden van het beleggingsfonds bijzonder algemene, onduidelijke en onnauwkeurige gegevens bevatten die ertoe hebben geleid dat zij als consument is misleid en niet in de gelegenheid is gesteld op zelfstandige basis de aard en de structuur van het door haar verworven product vast te stellen.

Vrijheid van verplaatsing

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 – Stetsov t. Oekraïne – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [5170/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD000517015](#)

Reisverbod wegens openstaande geldschuld – Vrijheid van verplaatsing

Artikel 2, Vierde Protocol EVRM. Klager had uit hoofde van een persoonlijke borgtocht een schuld van bijna \$ 1 miljoen. Op verzoek van de deurwaarder werd het hem door de (appel)rechter verboden het land te verlaten. Verzoeken om het verbod op te heffen zijn steeds afgewezen met verwijzing naar het destijds geldende nationale recht, dat aan opheffing van het reisverbod in de weg stond dat de volledige vordering niet was voldaan.

EHRM: het litigieuze reisverbod vormt een wettelijk geregelde inbreuk op het recht van klager het land te verlaten, maar deze inbreuk is ongerechtvaardigd want disproportioneel. Alleen de intentie van de schuldenaar zijn schuld niet te voldoen, die bovendien lastig is vast te stellen en een ruime mate van subjectiviteit laat, kan een dergelijk verbod – buiten een korte initiële periode – niet rechtvaardigen. Er moet een mogelijkheid zijn om na verloop van tijd te bezien of een dergelijk verbod nog wel op zijn plaats is. Nu het destijds geldende recht zich daartegen verzette (een inmiddels doorgevoerde wetwijziging was nog niet in werking getreden) is er sprake van een schending van artikel 2, Vierde Protocol EVRM.

Vrijheid van meningsuiting en pers

EHRM – ARREST – 4 mei 2021 - Kerestecioglu Demir t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [68136/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0504JUD006813616](#)

Vrijheid van meningsuiting – Opheffing parlementaire immuniteit

Artikel 10 EVRM. De zaak betreft de opheffing van de parlementaire immuniteit van klagerster, een gekozen lid van de Turkse Volksvergadering. Volgens klagerster was het besluit het resultaat van haar politieke mening. Zij klaagt over schending van haar recht op vrijheid van meningsuiting.

Het hof stelt vast dat de Turkse grondwetwijziging van 20 mei 2016, als gevolg waarvan de parlementaire immuniteit van gekozen volksvertegenwoordigers werd opgeheven, onderdeel is van terrorisme preventiemaatregelen. Uit de tekst van de grondwetwijziging kan worden

opgemaakt dat de mogelijkheid voor volksvertegenwoordigers om zich politiek uit te spreken werd beperkt. In het licht van eerdere rechtspraak oordeelt het hof dat de opheffing van de parlementaire immuniteit op zichzelf al een schending van het recht op vrijheid van meningsuiting oplevert. Het hof verwijst in dat verband naar zijn uitspraak in het arrest van de Grote Kamer in *Selahattin Demirtas* (nr. 2).

EHRM – ARREST – 4 mei 2021 - Akdeniz e.a. t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [41139/15](#) - [41146/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0504JUD004113915](#)

Verbod op verspreiden informatie over een corruptieonderzoek: schending van de vrijheid van meningsuiting van een journalist

Artikel 10 EVRM. In 2014 hadden nationale rechters in Turkije een voorlopig bevel gegeven tot verbod op de verspreiding en publicatie – op welk medium dan ook – van informatie over een parlementair onderzoek naar corruptie door vier voormalige ministers. Klagers, Banu Güven – een bekende journalist – en Yaman Akdeniz en Kerem Altıparmak – twee academici die populaire gebruikers zijn van de sociale-mediaplatforms – verzochten om opheffing van het verbod in kwestie. Het Grondwettelijk Hof wees hun verzoek af omdat ze geen slachtofferstatus hadden, aangezien ze niet rechtstreeks of persoonlijk werden geraakt door het verbod.

Het Hof wijst erop dat een maatregel die eruit bestaat de eventuele publicatie en verspreiding van informatie via welk medium dan ook te verbieden, op zich al een probleem van vrijheid van informatie oplevert en verklaart het verzoek van Güven unaniem ontvankelijk met betrekking tot de klacht op grond van artikel 10 EVRM. Het Hof aanvaardt dat Güven, een journaliste, politiek commentator en presentatrice ten tijde van de feiten, met recht kon beweren dat het aangevochten verbod haar recht op vrijheid van meningsuiting had geschonden. In dat verband stelt het Hof dat niet uit het oog mag worden verloren dat het vergaren van informatie, inherent aan de persvrijheid, ook wordt beschouwd als een essentiële voorwaarde om als journalist te kunnen optreden. Ze kan dus aanspraak maken op de slachtofferstatus.

Het Hof oordeelt vervolgens unaniem dat er sprake is van een schending van artikel 10 met betrekking tot Güven. Het bestreden verbod heeft immers grote gevolgen gehad voor de uitoefening van haar recht op vrijheid van meningsuiting over een actueel onderwerp. Een dergelijke inmenging heeft geen "wettelijke basis" in de zin van artikel 10 EVRM, en had Güven daarom verhinderd om een voldoende niveau van bescherming te genieten zoals vereist door de rechtsstaat in een democratische samenleving. Schending van artikel 10 EVRM.

Ten slotte oordeelt het Hof dat Akdeniz en Altıparmak niet hebben aangetoond hoe het bestreden verbod hen rechtstreeks had getroffen. Zij misten daarom in de onderhavige zaak het slachtofferstatuut. Het Hof verklaart hun verzoek daarom met meerderheid van stemmen niet-ontvankelijk.

EHRM – ARREST – 11 mei 2021 - Halet t. Luxemburg – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [21884/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2021:0511JUD002188418](#)

Taxrulings – Vrijheid van meningsuiting - Klokkenluider

Artikel 10 EVRM. Klager is voormalig medewerker van een groot bedrijf dat zich onder meer bezig houdt met accountantsdiensten en fiscale advisering. Tot de werkzaamheden behoren het voorbereiden van belastingteruggaves en verzoeken tot advance tax rulings van de belastingdienst. Deze rulings gaan over de toepassing van fiscale wetgeving op een situatie en geven dus voorafgaande zekerheid over de fiscale gevolgen van voorgenomen transacties.

Tussen 2012 en 2014 publiceerden verschillende media honderden tax rulings en door het bedrijf voorbereide belastingteruggaves. Uit deze documenten kwam naar voren dat de firma de gewoonte had namens multinationals belastingafspraken te maken met de Luxemburgse belastingdienst. Uit interne onderzoeken bleek dat een collega van klager documenten had gedupliceerd en dat klager contact had opgenomen met en documenten had gelekt naar een journalist. Tegen klager is aangifte gedaan en hij is veroordeeld tot het betalen van een boete en

een lage schadevergoeding aan de werkgever voor het veroorzaken van schade. Het hoger beroep dat klager heeft ingediend, is afgewezen.

Onder de werkingssfeer van de vrijheid van meningsuiting in artikel 10 EVRM valt ook de professionele sfeer, waaronder ook de professionele verhouding, beheerst door het privaatrecht, tussen een werkgever en een werknemer. De veroordeling van klager is een beperking op de vrijheid van meningsuiting.

Volgens het Hof is de beperking voorzien bij wet, omdat de overtredingen zijn opgenomen in het wetboek van strafrecht. Ook dient de beperking een legitiem doel: vervolging en strafbaarheid van dergelijke gedragingen beogen het voorkomen van openbaarmaking van vertrouwelijke informatie met als doel de bescherming van de goede naam van de werkgever.

Om te beoordelen of de beperking noodzakelijk was in een democratische samenleving overweegt het Hof dat de klager kan worden aangemerkt als klokkenluider. Daarbij speelt een rol dat er een arbeidsovereenkomst bestond tussen klager en de werkgever, die een plicht van loyaliteit, reserve en discretie met zich meebrengen voor de werknemer. Die plicht is een belangrijke kenmerk in de jurisprudentie van het Hof over klokkenluiders. Klager heeft contact opgenomen met een journalist om vertrouwelijke informatie, verkregen in de context van zijn werk, te delen. Vanwege parallellen tussen deze zaak en eerdere zaken over klokkenluiders, zoals de zaken Guja en Heinisch, oordeelt het Hof dat klager kan worden aangemerkt als klokkenluider.

Vervolgens oordeelt het Hof dat het vijfde en zesde criterium uit de Guja-uitspraak aan de orde zijn

Het vijfde criterium ziet op het evenwicht tussen het publieke belang in het ontvangen van de informatie en de schade die aan de werkgever is toegebracht. De nationale rechters hebben geoordeeld dat de firma schade heeft geleden door het lekken van de documenten. De schade is echter niet van langdurige aard. De nationale hoger beroepsrechter heeft een uitgebreid en gedetailleerd oordeel gegeven waarin naar voren komt dat de informatie die is gelekt niet vitaal, nieuw en voorheen onbekend was. Er is dan ook niet voldoende evenwicht tussen de schade voor de firma en het geringe belang van delen van de informatie uit de gelekte documenten. Volgens het Hof is er sprake van een zorgvuldig oordeel met een belangenafweging op basis van een gedetailleerd onderzoek door de nationale autoriteiten.

Met betrekking tot het zesde criterium, de proportionaliteit van de straf, overweegt het Hof dat de nationale rechter verzachtende omstandigheden hebben meegewogen bij het bepalen van de hoogte van de boete. Gezien de beoordelingsruimte van de staat in dit opzicht, komt het Hof tot de conclusie dat de nationale rechterlijke instanties een evenwicht hebben gevonden tussen de bescherming van de rechten van klagers werkgever en klagers vrijheid van meningsuiting. Het Hof constateert dan ook dat er geen sprake is van schending van artikel 10 EVRM.

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 – Sedat Dogan t. Turkije en twee andere zaken – persbericht
– arrest (niveau 2) – 48909/14 (26402/17 en 54540/16) –
ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004890914

Recht op eerlijk proces – Onafhankelijke en onpartijdige arbitrage – Recht op vrijheid van meningsuiting

Samenvatting onder: sport

EHRM – ARREST – 18 mei 2021 - OOO Informationsnoye Agentstvo Tambov-Inform t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) – 43351/12 –
ECLI:CE:ECHR:2021:0518JUD004335112

Media-uitingen in verkiezingstijd - Vrijheid van expressie

Artikel 10 EVRM. Klaagster is een Russische vennootschap, die een website in Rusland exploiteert. In 2011 verschenen op de website een aantal artikelen en een *online poll*. Dat

gebeurde in de periode rond (lokale) parlementsverkiezingen. Klaagster heeft een aantal administratieve boetes gekregen omdat diverse voorschriften omtrent de verspreiding van campagnemateriaal zouden zijn overtreden. Volgens klaagster is hier sprake van een ongeoorloofde inperking van de vrijheid van expressie gedurende verkiezingstijd. Verder brengt zij naar voren dat de betreffende uitingen op de website ten onrechte als campagnemateriaal zijn aangemerkt en dat onvoldoende rekening is gehouden met het feit dat klaagster die uitingen niet (zelf) heeft verspreid en ook geen invloed had op de inhoud daarvan.

EHRM: omdat klaagster in de nationale procedure(s) aansprakelijk is gehouden voor de uitingen op de website komt haar in dezen een beroep op artikel 10 EVRM toe. Onder verwijzing naar de uitspraak Orlovskaya Iskra tegen Rusland van 21 februari 2017 (42911/08) oordeelt het hof dat een ongerechtvaardigde inperking ("not necessary in a democratic society") is gelegen in de keuze om de litigieuze uitingen onder de voorschriften omtrent verkiezingscampagnes te brengen en klaagster ter zake van schending van deze voorschriften te beboeten. Schending van artikel 10 EVRM. Het hof ziet aanleiding, met verwijzing naar artikel 46 EVRM, voor een nadere overweging omtrent de wijze waarop Rusland deze uitspraak ten uitvoer dient te leggen.

EHRM – ARREST – 20 mei 2021 - Amaghlobeli e.a. t. Georgië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [41192/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0520JUD004119211

Journalistieke vrijheid

Artikel 10 EVRM. Twee klagers, Georgische onderdanen, zijn journalisten en werkten in 2009 als de managing director van Batumelebi en de hoofdredacteur van een wekelijks nieuwsblad die door Batumelebi werd gepubliceerd. De derde klager is een rechtspersoon, namelijk de uitgever Batumelebi. De journalisten waren in de douanezone van een checkpoint bij de grens, om reizigers te interviewen en foto's te maken. Ze weigerden weg te gaan toen hen dat door douanemedewerkers werd verzocht. De klagers werden hiervoor beboet. De klagers stellen dat dit een schending van artikel 10 van het EVRM oplevert, nu de hoogte van de boete (1.000 Georgische lari) zo hoog is dat dit een afschrikkende werking heeft op de onderzoeksjournalistiek.

Het hof overweegt dat geen schending van artikel 10 EVRM heeft plaatsgevonden. Het hof overweegt daartoe dat journalisten niet zomaar strafrechtelijke regels kunnen schenden vanwege de reden dat ze journalisten zijn. De lokale gerechten hebben voldoende rekening gehouden met de vrijheid van meningsuiting die deze journalisten hebben. De gerechten hebben zorgvuldig, in lijn met de jurisprudentie bij het hof, de belangenafweging gemaakt.

 Case law, Strasbourg: Amaghlobeli v. Georgia: Journalists cannot be released from their duty to obey ordinary criminal law – Mike Dodd ([Inforrms](#))

EHRM – ARREST – 25 mei 2021 – Milosavljevic t. Servië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [57574/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2021:0525JUD005757414

Case Law, Strasbourg: Milosavljević v. Serbia, Public official's defamation judgment over serious false allegations did not violate Article 10 – Hugh Tomlinson QC ([Inforrms](#))

"(...) the Court of Human Rights, Second Section, dismissed an Article 10 complaint by a journalist who had been subject to an adverse defamation judgment in respect of an article accusing a local public official of trying to rape an underage Romani girl"

OVERIG

New eBook: Freedom of Expression, the Media and Journalists, Case-law of the European Court of Human Rights, 6th Edn ([Inforrms](#))

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Deel II – Algemeen

- Jaarverslag 2020 HvJEU in het Nederlands ([Curia](#))
- Nederlands kabinet publiceert Staat van de Europese Unie 2021 ([ECER](#))
- Digitaal platform voor de Conferentie van Europa gelanceerd ([ECER](#))
- Nederlandse rechtspraak scoort goed in vergelijking met de rest van Europa ([Intro](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)

Datum	Onderwerp	Titel
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
8 juni 2021 (online)	GRONDRECHTEN	ESIL Webinar on ECHR and International Law
21-25 juni 2021 (online)	IE	Summer Course on European Intellectual Property Law Zie IPKat blog voor speciale korting
23-25 sept 2021	CONSUMENTEN	Online - Consumer Protection in Transition: Digital Transformation and Better Enforcement' - conference announcement
7 okt 2021	ASIEL & MIGRATIE	Webinar actualiteiten Hof jurisprudentie asiel, Stichting migratierecht, 14.00- 16.15 uur

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)
[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL rechter	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
6-5	C-819/19	Stichting Cartel Compensation e.a.	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	- ECLI:EU:C:2021:373		
12-5	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitter	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:1400		ECLI:EU:C:2021:377	
20-5	C-120/19	X.	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:260		ECLI:EU:C:2021:398	

Prejudiciële verwijzingen

De prejudiciële verwijzingen zijn terug te vinden op de [website van ECER](#) met een samenvatting van de verwijzing. De prejudiciële verwijzingen zijn nu ook te raadplegen via [curia](#), de website van het HvJ.

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	arrest conclusie einduitspraak
26.5.21	RvS	ECLI:NL:RVS:2021:1124	Asiel & migratie			
19.5.21	RvS	ECLI:NL:RVS:2021:983 ECLI:NL:RVS:2021:984 ECLI:NL:RVS:2021:985	Asiel & migratie			
26.3.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:455	Btw	C-194/21	Staatssecretaris van Financiën	
23.3.21	CBb	ECLI:NL:CBB:2021:311	landbouw	C-189/21	R. en R.	
19.2.21	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2021:271	IE	C-112/21	Classic Coach Company	
4.2.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:800	Asiel & Migratie	C-69/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
29.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats Zwolle	ECLI:NL:RBDHA:2021:727	Asiel & Migratie	C-66/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
26.1.21	RB. Den Haag, zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2021:466	Asiel & Migratie	C-39/21 PPU en C-	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	

				<u>704/20 PPU</u>		
12.1.21	Rb Den Haag, zittingsplaats: Haarlem	<u>ECLI:NL:RBDHA:2021:157</u>	Asiel & Migratie	C-19/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
23.12.20	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2020:3034</u>	Asiel & Migratie; vreemdelingenbewaking	<u>C-704/20 PPU en C-39/21 PPU</u>	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	<u>NJB 2021/220</u>
22.12.20	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2020:1034</u>	Landbouw	<u>C-36/21</u>	Sense Visuele Communicatie en Handel	
17.12.20	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2020:3216</u>	Sociale zekerheid	C-713/20	Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank	
7.12.20	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2020:6229</u>	Overlevering en uitlevering	C-665/20 PPU	X	<u>arrest</u> <u>29.4.21</u> <u>conclusie</u> <u>15.4.21</u>
24.11.20	Rechtbank Den Haag, zittingspl. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBDHA:2020:11785</u> (was: <u>ECLI:NL:RBDHA:2020:11918</u>)	Asiel & Migratie	C-624/20	Staatssecretaris van veiligheid en justitie	
20.11.20	Rechtbank Den Haag, Zittingspl. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBDHA:2020:11785</u>	Burgerschap			
19.10.20	Rechtbank Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2020:10488</u>	Asiel&migratie	C-579/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
30.9.20	Rb. Noord-Holland	<u>ECLI:NL:RBNHO:2020:8185</u>	Luchtvaartclaim	C-512/20 (gevoegd met C-561/20)	Swiss international airlines	
10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	<u>ECLI:NL:RBDHA:2020:9077</u>	Asiel & Migratie	C-459/20	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
3.9.20	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2020:4328</u>	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	<u>ECLI:NL:RBMNE:2020:3552</u>	IPR	C-498/20 <u>ECER</u>	BMA Nederland	
31-7-20	Rb AMS	<u>ECLI:NL:RBAMS:2020:3776</u>	Overlevering ; rechtsstaat Polen	C-354/20 en C-412/20-PPU - Openbaar	Openbaar Ministerie	<u>Arrest</u> <u>17.12.2020</u> <u>conclusie</u>

				Ministerie		12.11.2020
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uvv	
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG	C-245/20		
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	conclusie 11.2.2021
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	conclusie 11.2.2021
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	arrest 3.2.2021
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	conclusie 10.2.2021
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	Arrest 12.5.21 conclusie 17.12.2020
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	Arrest 10.9.20 Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	Conclusie

						6.5.21
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaking	C-673/19	M.	arrest 24.2.2021 conclusie 20.10.20
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat	C-636/19	CAK	conclusie 15.4.21
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:BAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	Einduitspraak 15.3.21 arrest 14.1.21 conclusie 2.7.20
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	arrest 8.10.20 conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	arrest 27.1.21 conclusie 25.11.20

19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	Einduitspraak 18.12.20 arrest 8.10.20
19.4.19	Hoge Raad	NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustoepwekkende middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	Einduitspraak 17.12.20 arrest 1.10.20 conclusie 27.2.20
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	arrest 27.1.21
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	arrest 27.1.21
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 – ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	arrest 24.11.20 conclusie 9.9.20
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	Arrest 3.9.20 conclusie 2.4.2020
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Arrest 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	einduitspraak 9.10.20 arrest 9.7.2020 Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevingsvergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	Arrest 20.5.21 conclusie 28.1.21

21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	arrest 14.1.21 conclusie 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	Arrest 3.9.20 Conclusie 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Einduitspraak 27.11.2020 Arrest 17.9.20 Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	arrest 1.12.20 conclusie 30.4.20
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie 23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsm odelverordening	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ-vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Einduitspraak 19.11.2020 Arrest 16.7.20 Conclusie 26.11.19
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	Einduitspraak 17.11.20

						<u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:5389</u>	overlevering	C-492/18 PPU	TC	<u>arrest</u> 12.2.19
17.7.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:341</u>	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	<u>Einduitspraak</u> 20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 18.9.19
17.7.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:340</u>	landbouw; tarieven NVWA	C-478/18	Gosschalk	<u>Einduitspraak</u> 20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 18.9.19
3.7.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:308</u>	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	<u>Einduitspraak</u> 10.11.20 <u>arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	<u>ECLI:NL:GHSHE:2018:2685</u>	btw	C-420/18	IO	<u>Einduitspraak</u> 12.12.19 <u>arrest</u> 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	<u>ECLI:NL:CBB:2018:283</u>	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	<u>beschikking</u> 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1737</u>	Schengengrensc ode	C-380/18	E.P.	<u>Einduitspraak</u> 2.9.2020 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 11.7.19
6.6.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1738</u> <u>ECLI:NL:RVS:2018:1739</u> <u>persbericht</u>	Schengengrensc ode	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	<u>Einduitspraak 1739</u> 2.9.20 <u>arrest</u> 12.12.19

						<u>Conclusie</u> 11.7.19
5.6.18	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2018:260</u>	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	<u>einduitspraak</u> 20.10.20 <u>arrest</u> 19.12.19 <u>conclusie</u> 26.6.19
9.5.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1503</u>	Schengencode	C-341/18	J. e. a.	<u>Einduitspraak</u> 25.11.2020 <u>arrest</u> 5.2.20 <u>conclusie</u> 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2018:2835</u>	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	<u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:630</u>	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 11.4.19
19.4.18	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2018:1307</u>	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e. a.	<u>beschikking</u> 5.7.18
11.4.18	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2018:1120</u>	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2018:1121</u>	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	<u>ECLI:NL:RBNHO:2018:4729</u>	douane, antidumping	C-251/18	Trace	<u>Arrest</u> 19.9.19 <u>conclusie</u> 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2018:522</u>	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	<u>Einduitspraak</u> 8.11.19 <u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2018:3455</u>	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	<u>Arrest</u> 19.12.19 <u>Conclusie</u> 10.9.19

23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Einduitspraak 10.7.20 Arrest 11.3.20 conclusie 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	Einduitspraak 12.5.20 arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG advies einduitspraak Arrest 14.11.19 conclusie 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Einduitspraak 29.4.20 Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	Einduitspraak 19.12.19 arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	Einduitspraak 14.1.2020 Arrest 29.7.19 conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19

						conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak 29.11.19 Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch NL:HR:2020:115 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 NL:GHSHE:2019:2385 arrest 2.5.19 conclusie 19.12.18
4.10.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	Einduitspraak 3.7.19 Beschikking 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	arrest 22.12.17 conclusie 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	Einduitspraak 19.9.19 arrest 24.6.19 conclusie 27.11.18

27.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	arrest 2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	Einduitspraak 16.7.19 arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	Einduitspraak 3.7.2020 NL:PHR:2020:214 6.3.20 arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinshereniging srichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	Einduitspraak 26.4.19 arrest 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Genees-middelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19 conclusie 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezinshereniging ; termijn	C-380/17	K en B	Einduitspraak 27.12.18

						<u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	<u>HAA 15/2526</u> (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision Europe research	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:4362</u>	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1370</u>	kentekenbewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2017:6697</u>	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3348</u>	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	C-293/17 C-294/17	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C-272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019 <u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18

11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18
10.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	Einduitspraak 26.4.19 arrest 7.11.2018 conclusie 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	arrest 5.7.18 conclusie 13.6.18
19.4.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	Einduitspraak 12.2.20 Arrest 12.3.19 conclusie 12.7.18
29.3.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	Einduitspraak 26.9.18 NL:RVS:2019:457 - NL:RVS:2019:505 Persbericht RvS 24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktienfonds Deka	Arrest 30.1.20 Conclusie 5.9.19 Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18

23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	Einduitspraak 7.5.19 arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBb:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	Einduitspraak CBb 5.3.19 arrest 6.6.18 conclusie 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	Beschikking 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest 14.4.2018 conclusie 26.10.17
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 conclusie 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	einduitspraak 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18

						Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak NL:CBB:2018:647 NL:CBB:2018:648 arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	Einduitspraak 6.2.19 arrest 12.6.18

						<u>conclusie</u> 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	<u>ECLI:NL:RBMNE:2016:954</u>	arbeid	<u>C-126/16</u>	FNV Smallsteps	<u>arrest</u> 22.6.2017 <u>conclusie</u> 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:133</u>	douane	<u>C-59/16</u>	The Shirtmakers	<u>Einduitspraak Hoge Raad</u> 15.9.2017 <u>arrest</u> 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2020

- [Jaarverslag 2020 EHRM](#)
- Strasbourg Court Publishes the 2020 Annual Report ([ECHRblog](#))

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [Country factsheet Netherlands \(december 2020\)](#)
- [Press country profile Netherlands \(juli 2020\)](#)
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	16.2.21	No violation	Court	2	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht	
Hasselbaink	9.2.21	Violation	Court	2	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	

Zohlandt	9.2.21	Violation	Court	2	69491/16	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Maassen	9.2.21	Violation	Court	2	10982/15	5 EVRM	Strafrecht, voorlopige hechtenis	
Keskin	19.1.21	Violation	Chamber	2	2205/16	6 EVRM	Strafrecht	
Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	25402/14	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.2.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	14319/17	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	55385/14	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
Kamaliza	8.4.21	Strike-out	39513/20	8 EVRM	Asiel en migratie	
Hoeste	25.3.21	Strike-out	71507/16	6 EVRM	Advocaat bij politie-verhoor	
George e.a.	25.3.21	Strike-out	63169/19 64133/19 7320/20	3 EVRM	Detentie-omstandigheden Sint Maarten	

M.T.	23.3.21	Inadmissible	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel migratie; & Dublin	
F.O. e.a. t. Italië en NL	15.10.20	Strike-out	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel migratie &	
Chaloub en Camara	15.10.20	Strike-out	<u>7338/16</u>	3 EVRM 8 EVRM	Asiel migratie &	
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Geweld politie	
Z.N.	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM	Asiel migratie &	
Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel migratie &	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel migratie &	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel migratie &	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel migratie &	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel migratie &	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. e.a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nuvé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel migratie &	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014

Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	70475/14 70530/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	71815/14 71827/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	82077/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	8108/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla	15.1.19	Inadmissible	37115/11	8 EVRM 14 EVRM	Huuroeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen	8.1.19	Inadmissible	68328/17	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	36196/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	20102/13	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M.	20.11.18	Inadmissible	12708/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	44116/12	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	Rb Den Haag Hof Den Haag Hoge Raad
Zaloilo	15.11.18	Strike-out	23179/12	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	42572/15	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	6315/08 en 9597/12	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea	25.9.18	Strike-out	62318/16	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	34414/17	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-

Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	63913/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting – Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
Barry	4.9.18	Strike-out	66238/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting – Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	10944/13	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting – Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	1704/17	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudings bevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	41596/13	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijk heid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	14778/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting – Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	43092/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghani stan	-
Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	60035/12	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiede tentie, rechtmatighe id - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	45140/10	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah	5.6.18	Strike-out	61452/15	3 EVRM	Asiel – Uitzetting – Guinea – Vrouwenbes nijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	25392/14	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	50613/12	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfacilit eiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	4965/10	2 Protocol 4	Omgevingsr echt – Huisvestings vergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
O.D.L.	6.5.21	49837/20	3 EVRM	Asiel & migratie	
De Jong	21.4.21	23106/19	7 EVRM	strafrecht	
Van der Zwan	21.4.21	27231/19	7 EVRM	Strafrecht	
Loukili	13.4.21	57766/19	8 EVRM	Asiel&migratie; familylife	
Z.	13.4.21	64772/19	1 EP	Fiscaal en eigendomsrecht	
Mude en Mohamed Hussein	31.3.21	47878/20	8 EVRM	Asiel & migratie; gezinshereniging	
Aboubaker	31.3.21	46534/14	3 EVRM; 5 EVRM	Asiel & migratie; detentie	
Larijsen e.a.	22.2.21	56896/17 e.a.	11 EVRM	Vrijheid van vereniging	
Azzaoui	12.2.21	8757/20	3 EVRM 8 EVRM	Asiel & Migratie	
Kamaliza Strike-out 8.4.21	17.12.20	39513/20	8 EVRM	Asiel & Migratie	Strike-out 8.4.21
Mahamud	2.12.20	64534/19	8 EVRM	Asiel & Migratie	
Asaad	16.10.20	31007/20	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Italmoda Mariano Previti e.a.	13.10.20	16395/18	7 EVRM	Btw – Fraude – geen straf zonder wet	
W.R.	6.10.20	989/18	6 EVRM	Eerlijk proces; afwezigheid advocaat bij politieverhoor en onderzoek	
Jneid	29.9.20	57264/18	10 EVRM; 2 Vierde Protocol	Vrijheid van verplaatsing; meningsuiting, godsdienst; terrorismebestrij- ding ; gebiedsverbod	
A.M.A.	3.9.20	23048/19	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	45644/18	8 EVRM	Familierecht; ouderlijke macht	
Hoeste Strike out 23.3.21	27.8.20	71507/16	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	Strike out 23.3.21
Snijders	16.7.20	56440/15	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	

John	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy Strike out 15.10.20 <u>48125/19</u>	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T. Niet-ontvankelijk 23.3.21	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	23.3.21 niet -ontvankelijk
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 <u>45067/18</u>	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingend etentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-

Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Burando Holding B.V. v	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Port Invest B.V.	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	<u>Rb Rotterdam</u> <u>CBb</u>
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	<u>Hoge Raad</u> 9.5.2017
Dijkhuizen	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	<u>Raad van State</u> 4.1.2018
Azerkane Arrest ; no violation 2.6.18	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg e.a. <u>Arrest</u> 16.2.21	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online,	-

				onvoldoende kenbaar	
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/ Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/ pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt Arrest 9.2.2021	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigings grond vrijheidsbenem ing	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink Arrest 9.2.2021	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld – Voorarrest	Rechtbank Rotterdam_31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	<u>43462/16</u>	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin arrest: 19.1.2021	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; violation 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> Arrest EHRM 28.7.2020	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

An advisory opinion may only be requested in the context of a case pending before the domestic courts. The acceptance or refusal to examine the request is at the Court's discretion. A panel of five judges decides whether to accept the request, giving reasons for any refusal.

Advisory opinions, given by the Grand Chamber, give reasons and are not binding. Opinions are published and communicated to the requesting court or tribunal and to the relevant High Contracting Party. Judges are entitled to deliver a separate opinion. The panel and the Grand Chamber include *ex officio* the judge elected in respect of the High Contracting Party to which the requesting court or tribunal pertains.

The aim of Protocol No. 16 is to enhance interaction between the Court and national authorities and thereby reinforce the implementation of Convention rights and freedoms by requesting courts in their adjudication of pending cases.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
11.3.2021	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	Artikelen 3 en 7 EVRM	Persbericht 12.5.21: zaak wordt behandeld P16-2021-001
19.11.2020	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	Persbericht: afwijzing van het verzoek 1.3.2021 persbericht (4.12.2020)
5.11.2020	Litouwen	Afzettingsprocedure parlamentslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	Persbericht: zaak wordt behandeld 28.1.21 persbericht (11.12.2020)
2.8.2019	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	29.5.2020 Advisory opinion persbericht
12.10.2018	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	10.4.2019 Advisory opinion Persbericht 26.6.2014 Menneson t. Frankrijk